Regeringens proposition 1990/91:180

med anledning av Sveriges tillträde till tre internationella överenskommelser rörande räddningstjänst

Prop.
1990/91:180

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 18 april 1991.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Roine Carlsson

Propositionens huvudsakliga innehåll

Inom det internationella atomenergiorganet (IAEA) har en konvention om bistånd i händelse av en kärnteknisk olycka eller ett nödläge med radioaktiva ämnen utarbetats. Konventionen förutsätter ratifikation för att bli gällande.

Vidare har Danmark, Finland, Norge och Sverige utarbetat ett ramavtal om samarbete över territorialgränserna i syfte att vid olyckshändelser hindra eller begränsa skador på människor eller egendom eller i miljön. Ramavtalet förutsätter godkännande för att bli gällande.

Inom Förenta Nationernas sjöfartsorganisation (IMO) har en internationell konvention om beredskap för, insatser vid och samarbete vid förorening genom olja (OPRC-konvcntionen) utarbetats. Konventionen förutsätter ratifikation för att bli gällande.

Sverige har undertecknat konventionerna och ramavtalet. För att Sverige skall kunna tillträda överenskommelserna måste de godkännas av riksdagen.

I propositionen föreslås att riksdagen dels godkänner biståndskonventionen, OPRC-konventionen och ramavtalet, dels ändrar räddningstjänstlagen (1986:1102), lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall, atomansvarighetslagen (1968:45), sekretesslagen (1980:100) samt lagen (1987:1069) om tullfrihet m.m. De föreslagna lagändringarna är nödvändiga för att Sverige skall uppfylla sina förpliktelser enligt biståndskonventionen och ramavtalet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

Propositionens lagförslag

1 Förslag till

Lag om ändring i räddningstjänstlagen (1986: 1102)

Härigenom föreskrivs att det i räddningstjänstlagen (1986: 1102) skall införas fyra nya paragrafer, 65 – 68 §§, samt närmast före 65 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Utländskt bistånd

65 §

Regeringen, en kommun eller en statlig myndighet som svarar för räddningstjänst får i den utsträckning som följer av överenskommelser som Sverige ingått med Danmark, Finland, Island eller Norge begära bistånd från eller lämna bistånd till utländska myndigheter vid räddningsinsatser.

I andra fall får regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer begära eller lämna internationellt bistånd vid räddningsinsatser enligt internationella överenskommelser som Sverige ingått.

66 §

Om en utländsk fysisk eller juridisk person som saknar hemvist här i landet medverkar i en räddningsinsats i Sverige på begäran av regeringen, en kommun eller en statlig myndighet enligt 65 §, skall staten i stället för den utländska personen ersätta skada som uppkommer i samband med räddningsinsatsen och för vilken den utländska personen annars skulle ha varit skadeståndsskyldig enligt svensk lag.

Staten skall även ersätta en utländsk fysisk eller juridisk person som saknar hemvist i Sverige och som handlar för biståndsgivarens räkning för personskada och skada på utrustning eller material som använts vid biståndsgivningen, om skadan har uppkommit i Sverige i samband med räddningsinsatsen.

67 §

Staten får kräva tillbaka ersättning som har betalats enligt 66 § första stycket av den som har vållat skadan uppsåtligen eller genom grov vårdslöshet. För den som är att anse som arbetstagare skall dock ansvaret vara begränsat på det sätt som sägs i 4 kap. 1 § skadeståndslagen (1972: 207).

Om rätt till återkrav för ersättning som har betalats för atomskada finns särskilda bestämmelser i atomansvarighetslagen (1968: 45).

Om utländskt bistånd har begärts av en kommun, får staten av denna kräva tillbaka vad staten har betalat enligt 66 § eller enligt åtagande i internationella överenskommelser om sådant bistånd i den mån kostnaden jämte kommunens egna kostnader för räddningsinsatsen inte överstiger självrisken enligt 37 §.

68 §

Biståndspersonal från Danmark, Finland, Island eller Norge tjänstgör i samband med en räddningsinsats i Sverige i enlighet med de tjänstgöringsbestämmelser som gäller i det egna landet. Även fordon, räddningsmateriel och annan utrustning från något av de nämnda länderna får utan särskilt tillstånd användas i samband med räddningsinsatser i enlighet med de bestämmelser som gäller i det egna landet.

Bestämmelser om immunitet och privilegier i vissa fall i samband med utländskt bistånd vid räddningsinsatser i enlighet med internationella överenskommelser finns i lagen (1976: 661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1976: 661) om immunitet och privilegier i vissa fall

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1976: 661) om immunitet och privilegier i vissa fall[1] skall införas en ny paragraf, 6 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	6 §
	För personal som ställs till förfogande av en biståndsgivande part samt för utrustning och egendom som införs i Sverige enligt konventionen den 26 september 1986 om bistånd i händelse av en kärnteknisk olycka eller ett nödläge med radioaktiva ämnen åtnjutes immunitet och privilegier i den utsträckning som anges i konventionen, dock med de inskränkningar som följer av förklaringar som Sverige har avgett i anslutning till konventionen.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

[1] Lagen omtryckt 1987: 341.

3 Förslag till

Lag om ändring i atomansvarighetslagen (1968: 45)

Härigenom föreskrivs att 15 § atomansvarighetslagen (1968: 45) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	15 §[1]
Den som nödgats utge ersättning för atomskada på grund av luftfartslagen (1957: 297) eller internationellt fördrag eller lagstiftning i främmande stat inträder i den skadelidandes rätt mot den anläggningsinnehavare som svarar för skadan enligt denna lag. Avser ersättningen skada som omfattas av ett med stöd av 3 § tredje stycket meddelat förordnande, äger den ersättningsskyldige återkräva ersättningen av den anläggningsinnehavare som skulle ha svarat för skadan, om förordnandet ej meddelats.	Den som nödgats utge ersättning för atomskada på grund av luftfartslagen (1957: 297) *eller räddningstjänstlagen (1986: 1102)* eller internationellt fördrag eller lagstiftning i främmande stat inträder i den skadelidandes rätt mot den anläggningsinnehavare som svarar för skadan enligt denna lag. Avser ersättningen skada som omfattas av ett med stöd av 3 § tredje stycket meddelat förordnande, äger den ersättningsskyldige återkräva ersättningen av den anläggningsinnehavare som skulle ha svarat för skadan, om förordnandet ej meddelats.

Har någon som har sitt huvudkontor i Sverige eller i annan konventionsstat eller någon som är anställd hos sådan person nödgats utge ersättning för atomskada, för vilken den skadelidande på grund av bestämmelserna i 3 § icke är berättigad till ersättning enligt denna lag, äger han återkräva skadeståndet av den anläggningsinnehavare som med bortseende från nämnda bestämmelser skulle ha svarat för skadan. Därvid äger första stycket första punkten motsvarande tillämpning. Har skadan uppkommit under transport av atomsubstans till mottagare i annan stat än konventionsstat, gäller dock den avsändande anläggningsinnehavarens ansvarighet ej längre än till dess substansen lossats från det transportmedel varmed det anlände till den staten. Har skadan uppkommit under transport av atomsubstans från avsändare i sådan stat, inträder den mottagande anläggningsinnehavarens ansvarighet icke förrän substansen lastats på det transportmedel varmed det sändes från den främmande staten.

Återkravsrätt enligt första eller andra stycket tillkommer icke den som själv svarar för skadan enligt 20 §.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

[1] Senaste lydelse 1986: 620.

Lag om ändring i sekretesslagen (1980: 100)

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 18 § sekretesslagen (1980: 100)[1] skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
18 §	
Sekretess gäller för sådan uppgift om enskilds affärs- eller driftförhållanden som har lämnats enligt 19–21 §§ lagen (1984: 3) om kärnteknisk verksamhet, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs. Regeringen kan för särskilt fall förordna om undantag från sekretessen, om den finner det vara av vikt att uppgiften lämnas.	Sekretess gäller för sådan uppgift om enskilds affärs- eller driftförhållanden som har lämnats enligt 19–21 §§ lagen (1984: 3) om kärnteknisk verksamhet *eller i ärende om underrättelse och information eller bistånd enligt konventionerna den 26 september 1986 om tidig information vid en kärnenergiolycka och om bistånd i händelse av en kärnteknisk olycka eller ett nödläge med radioaktiva ämnen*, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs. Regeringen kan för särskilt fall förordna om undantag från sekretessen, om den finner det vara av vikt att uppgiften lämnas.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

[1] Lagen omtryckt 1989: 713.

5 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1987: 1069) om tullfrihet m. m.

Härigenom föreskrivs att 13 § lagen (1987: 1069) om tullfrihet m. m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
13 §	
Regeringen får meddela föreskrifter om tullfrihet för	
1. förnödenheter och proviant som medförs eller tas ombord på transportmedel i utrikes trafik, om varorna är avsedda för transportmedlet eller för besättning eller passagerare,	
2. varor som införs av en resande eller den som utför arbete på transportmedel, under förutsättning att varorna inte införs i handelssyfte eller yrkesmässig förbrukning,	
3. varor som införs av en person, vilken flyttar in till landet eller återvänder hit efter en längre tids vistelse i utlandet, om varorna inte införs i handelssyfte,	
4. varor som införs med anledning av arv eller testamente eller som gåva eller som lån utan vederlag och varor som köpts för medel skänkta från utlandet,	
5. filmer och trycksaker om varor eller tjänster som erbjuds från utlandet,	
6. varor för turistpropaganda,	
7. varor som skall användas vid *räddnings-* eller bärgningsföretag eller humanitär hjälpaktion,	7. varor som skall användas vid *räddningsinsats* eller bärgningsföretag eller humanitär hjälpaktion *eller vid övning av räddningsinsats,*
8. varor för undervisningsändamål eller för vetenskapligt eller kulturellt ändamål,	
9. varor som skall användas vid utställning eller mässa eller liknande evenemang som ordnas för att främja försäljning av utländska varor,	
10. välfärdsmateriel för sjöfolk, samt	
11. magnetband och andra media med registrerade data.	

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 18 april 1991

Närvarande: Statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Engström, Hjelm-Wallén, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Hellström, Johansson, Lindqvist, G. Andersson, Lönnqvist, Thalén, Freivalds, Lööw, Persson, Molin, Sahlin, Larsson, Åsbrink

Föredragande: statsrådet R. Carlsson

Proposition med anledning av Sveriges tillträde till tre internationella överenskommelser rörande räddningstjänst

1 Inledning

I räddningstjänstlagen (1986: 1102) finns bestämmelser om kommunal och statlig räddningstjänst. Med räddningstjänst avses i lagen räddningsinsatser som skall göras vid olyckshändelser och överhängande fara för olyckshändelser för att hindra och begränsa skador på människor eller egendom eller i miljön. Lagen gäller inte hälso- och sjukvård som avses i hälso- och sjukvårdslagen (1982: 763). Varje kommun svarar för räddningstjänsten inom kommunen, om det inte är fråga om statlig räddningstjänst. Den statliga räddningstjänsten omfattar fjällräddningstjänst, flygräddningstjänst, sjöräddningstjänst och räddningstjänst vid utsläpp av radioaktiva ämnen.

I räddningstjänstlagen regleras också skyldigheter för ägare eller innehavare av byggnader och andra anläggningar, särskilt sådana anläggningar där verksamheten innebär fara för att en olyckshändelse skall orsaka allvarliga skador på människor eller i miljön, att vidta åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att förhindra eller begränsa skador till följd av brand och andra allvarliga skador på människor eller i miljön.

Den svenska räddningstjänsten skall givetvis kunna fullgöras med våra egna resurser. I vissa situationer kan emellertid bistånd med utländsk personal och utrustning spela en betydelsefull roll för att minska konsekvenserna av olyckshändelser. Vid räddande av liv samt vid bekämpning av större utsläpp av olja och kemikalier till sjöss framstår sådant bistånd som ett naturligt inslag i räddningsarbetet. Olyckan med tankfartyget Exxon-Valdez i Alaska år 1989 visade påtagligt omfattningen av de skador som en stor oljekatastrof innebär och behovet av att utveckla formerna för samarbete mellan länderna. En del olyckshändelser kan fordra särskild expertis eller utrustning eller så omfattande resurser att resurserna i ett enskilt land inte är tillräckliga. Så var t. ex. fallet vid Tjernobylolyckan.

Under senare år har intresset ökat för en utveckling av det internationel-

la, främst det nordiska, samarbetet på räddningstjänstområdet. Det samarbete som vuxit fram syftar till att underlätta ömsesidigt bistånd mellan stater vid olyckshändelser. Det gäller således att på förhand skapa förutsättningar för att personal och utrustning skall kunna insättas snabbt över territorialgränserna och samverka effektivt med de nationella resurserna under räddningsinsatserna. I en del fall är det angeläget att ett mera löpande samarbete kan ske mellan lokala räddningsorgan över gränserna. Ett sådant samarbete har utvecklats bl. a. vid gränsen utmed Torne älv. Internationellt samarbete skapar även förutsättningar för utväxling av erfarenheter och resultat av forsknings- och utvecklingsinsatser i de olika länderna, vilket har stor praktisk betydelse.

Alltsedan mitten av 1960-talet gäller ett Nordiskt samarbetsavtal i samband med strålningsolyckor (SÖ 1965: 81). En översyn av samarbetsavtalet beräknas bli slutförd inom kort. Riksdagens godkännande torde inte komma att fordras för att Sverige skall kunna tillträda det nya avtalet. En av avtalsparterna i det nu gällande nordiska avtalet är Internationella atomenergiorganet (IAEA), som förespråkade att avtalet skulle bli ett modellavtal för en internationell konvention eller för ett omfattande nät av regionala överenskommelser. Så blev emellertid inte fallet. Efter olyckan i kärnkraftverket Three Mile Island 2 i USA år 1978 togs frågan om en konvention åter upp i IAEA, men beredningsarbetet slutfördes inte. Vid ett extra möte i maj 1986 med anledning av olyckan i Tjernobyl fattades ett principbeslut om att internationella konventioner om bistånd och om tidig information vid kärnenergiolyckor skulle utarbetas. Inom IAEA utarbetade förslag till sådana konventioner antogs av atomenergiorganets generalkonferens den 26 september 1986. Konventionen om tidig information vid en kärnenergiolycka har ratificerats av Sverige (SÖ 1987: 3), medan konventionen om bistånd i händelse av en kärnteknisk olycka eller ett nödläge med radioaktiva ämnen (*biståndskonventionen*) har undertecknats av Sverige i Wien med förbehåll för ratifikation. I prop. 1986/87: 18 förelades riksdagen biståndskonventionen för kännedom i engelsk text och svensk översättning. Den engelska fördragstexten och en därefter reviderad svensk översättning bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

Efter en framställning från den s. k. Nordkalottkommittén påbörjades ett arbete inom de nordiska länderna om formerna för ett mer utvecklat samarbete på räddningstjänstområdet. Det har ansetts önskvärt med ett samarbete mellan de behöriga myndigheterna i Danmark, Finland, Norge och Sverige i syfte att underlätta erforderligt ömsesidigt bistånd vid olyckshändelser i fredstid och att påskynda insättandet av hjälpande personal och materiel. Ett förslag till avtal har utarbetats. Enligt lydelsen i avtalet kan även Island ansluta sig. Detta avtal skall betraktas som ett ramavtal och benämns i det följande *ramavtalet*. Det är avsett att komplettera andra nordiska multilaterala eller bilaterala överenskommelser på området. Regeringen beslöt den 19 januari 1989 att avtalet skulle undertecknas. Avtalet undertecknades den 20 januari 1989 i Stockholm av Danmark, Finland, Norge och Sverige. Avtalet skall enligt fördragstexten godkännas. Danmark och Norge har godkänt avtalet som därmed trädde i kraft den 9 augusti 1989. Den svenska fördragstexten bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 2*.

Inom Förenta Nationernas sjöfartsorganisation (IMO) har under år 1990 ett förslag till internationell konvention om beredskap för och insatser vid förorening genom olja utarbetats. En diplomatkonferens hölls i London i november 1990 för att behandla förslaget. Vid konferensen nåddes enighet om en internationell konvention om beredskap för, insatser vid och samarbete vid förorening genom olja, 1990 (International Convention on Oil Pollution Preparedness, Response and Co-operation, 1990), den s. k. *OPRC-konventionen*. Regeringen beslöt den 7 februari 1991 att konventionen skulle undertecknas. Konventionen undertecknades i februari 1991 i London med förbehåll för ratifikation. Den har upprättats på arabiska, kinesiska, engelska, franska, ryska och spanska språken och texterna har samma giltighet. Den engelska fördragstexten och en svensk översättning bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 3*.

Inom försvarsdepartementet har den 27 september 1989 upprättats en promemoria om Sveriges tillträde till biståndskonventionen och ramavtalet.

Promemorian har remissbehandlats. Yttranden över promemorian har avgetts av justitiekanslern, hovrätten för Övre Norrland, kammarrätten i Jönköping, överbefälhavaren, statens räddningsverk, kustbevakningen, socialstyrelsen, sjöfartsverket, generaltullstyrelsen, rikspolisstyrelsen, statens arbetsgivarverk, länsstyrelserna i Malmöhus och Norrbottens län, statens strålskyddsinstitut och Landstingsförbundet. Remissyttrandena finns tillgängliga i lagstiftningsärendet (dnr 1930/89). Remissinstanserna har i huvudsak lämnat förslagen i promemorian utan erinran. Vissa förslag till förändringar har framförts, och dessa har i allt väsentligt beaktats. Frågor om immunitet och sekretess tas upp i vissa yttranden. Jag återkommer till dessa frågor i det följande.

Jag avser nu att lämna en kortfattad översikt över det internationella samarbetet på räddningstjänstområdet samt att ta upp dels frågan om godkännande av biståndskonventionen, OPRC-konventionen och ramavtalet, dels frågan om erforderlig lagstiftning med anledning av Sveriges tillträde till överenskommelserna.

Regeringen beslutade den 21 mars 1991 att inhämta lagrådets yttrande över lagförslagen. De lagförslag som remitterats till lagrådet bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 4*.

Lagrådet har lämnat förslagen utan erinran. Lagrådets yttrande bör fogas till protokollet som *bilaga 5*. Lagrådets granskning har föranlett vissa redaktionella ändringar av remissens lagförslag.

2 Internationellt samarbete på räddningstjänstområdet

2.1 Kommunal räddningstjänst

Det internationella samarbetet inom räddningstjänsten har hittills varit osystematiserat, och ett behov av en fastare form har förelegat. Inom vissa områden förekommer ett omfattande samarbete. Nordiska ministerrådets

ämbetsmannakommitté för miljövårdsfrågor genomför ett forsknings- och utvecklingsarbete i fråga om bekämpning av kemikalieolyckor på land och till sjöss. Bakgrunden till detta är de mycket allvarliga kemikalieolyckor som inträffat under senare år. Det har konstaterats att förmågan att bekämpa sådana olyckor är begränsad. Inom OECD pågår arbete med förebyggande av och beredskap för kemikalieolyckor. Sverige deltar också i arbete på detta område inom Förenta Nationernas Miljöskyddsprogram (UNEP) och Världsbanken. Arbetet syftar i första hand till att öka säkerheten i utvecklingsländer i samband med kemikaliehantering. Vid miljömötet i Sofia i oktober/november 1989 inom ramen för Europeiska säkerhetskonferensen behandlades frågan om förebyggande av och beredskap för industriolyckor med gränsöverskridande konsekvenser. Ett konventionsarbete på detta område har därefter påbörjats i Förenta Nationernas Ekonomiska Kommission för Europa (ECE).

Det kan nämnas att riksdagen tidigare har tagit ställning till regeringens förslag i budgetpropositionen 1990 (prop. 1989/90: 100, bil. 6, FöU7, rskr. 226) angående former för framtida katastrofhjälp utomlands. Detta ställningstagande avser situationer då internationella överenskommelser om bistånd inte är tillämpliga.

När det gäller mera direkt samarbete på den lokala och regionala nivån har sådant endast förekommit i begränsad utsträckning. Avtal finns mellan Kiruna kommun och Narvik stad i Norge, mellan Pajala kommun och Muonio och Kolari kommuner i Finland samt mellan Övertorneå kommun och Pello och Ylitornio kommuner i Finland. Visst samarbete har även förekommit på annat håll t. ex. i Värmlands och Jämtlands län med myndigheter i Norge. Det finns också en muntlig överenskommelse om samarbete mellan Haparanda kommun och Tornio stad i Finland. Önskemål har förelegat om att kunna utöka samarbetet utmed gränserna mellan Sverige och Finland samt mellan Sverige och Norge. Oklarhet har emellertid rått om förutsättningarna för detta. Kommuner har enligt överenskommelsen mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige om gränskommunalt samarbete över nordiska riksgränser (SÖ 1978: 1, prop. 1977/78: 44, KU 15, rskr. 32) rätt att samarbeta med kommuner i annat fördragsslutande land om vården av sina angelägenheter i den mån hinder inte föreligger enligt det egna landets bestämmelser om kommunernas befogenheter, organisation och verksamhet. I uttrycket kommun inbegrips även landstingskommuner, amtskommuner, fylkeskommuner och kommunalförbund. Enligt överenskommelsen bör resp. land efter hand göra de ändringar i den nationella lagstiftningen som behövs för att undanröja hinder och svårigheter för önskvärt samarbete över riksgränserna.

Av lagen (1975: 494) om rätt för kommun och landstingskommun att lämna internationell katastrofhjälp följer att kommuner och landstingskommuner i samband med krig, farsoter eller naturkatastrofer får bistå ett annat land eller en internationell hjälporganisation med utrustning som kan avvaras. Kommunerna och landstingskommunerna får också tillhandahålla och avlöna personal som behövs för att utrustningen skall kunna tas i bruk.

I syfte att underlätta fjällräddningstjänsten i gränstrakter i fredstid undertecknades den 19 mars 1974 en överenskommelse (SÖ 1974: 16) mellan Sverige och Norge för underlättande av räddningstjänsten i gränstrakter. Överenskommelsen gäller enligt artikel 1 efterspaning och undsättning av personer som har kommit eller befaras ha kommit i en nödsituation. Efterspanings- och räddningsföretag får, när så bedöms nödvändigt, utsträckas till det andra landets landterritorium efter anmälan av polismyndighet till motsvarande polismyndighet i det andra landet. Polismyndigheten i det andra landet kan vid varje tillfälle överta ledningen av företaget, om det på grund av omständigheterna befinns erforderligt.

Utrustning, bl. a. snöfordon och motorfordon, samt hundar som behövs för företaget får villkorslöst medföras på det andra landets territorium. Den medförda utrustningen skall återutföras sedan företaget har avslutats. I fråga om användningen av civila luftfartyg som tillhör eller har ianspråktagits av tull- eller polismyndighet krävs anmälan till motsvarande polismyndighet i det andra landet. Skada som vållas av ett visst lands utrustning under ett företag är detta land skadeståndsskyldigt för.

Polismyndigheten skall enligt överenskommelsen underrätta motsvarande polismyndighet i det andra landet, om det kan befaras att en saknad person har kommit i en nödsituation på det andra landets territorium. En polismyndighet får hos polismyndighet i det andra landet anhålla om hjälp med personal för efterspanings- och räddningsåtgärder i det egna landet. Myndigheterna är skyldiga att på allt sätt underlätta de efterspanings- och räddningsföretag som företas enligt överenskommelsen.

2.3 Flygräddningstjänst

Bestämmelser och rekommendationer om flygräddningstjänst finns i konventionen om internationell civil luftfart, den s. k. Chicagokonventionen, bilaga 12 om efterforskning och räddning samt bilaga 14 om flygplatser. De fördragsslutande staterna skall enligt konventionen dygnet runt upprätthålla beredskap för efterforskning och räddning. De skall också inom sitt ansvarsområde bistå nödställda flygplan och överlevande vid en olycka oavsett deras nationalitet. Det skall finnas en räddningscentral med erforderliga sambandsmedel och ändamålsenligt utrustade räddningsstyrkor. De fördragsslutande staterna skall samordna sina organisationer för efterforskning och räddning. I bilaga 12 finns i övrigt utförliga föreskrifter och rekommendationer om sådan samordning, förberedelser inför räddningsinsatser och genomförande av insatserna. Bestämmelserna för flygplatser faller enligt räddningstjänstlagen inom ramen för kommunal räddningstjänst.

Sverige har träffat bilaterala överenskommelser på regerings- och myndighetsnivå med Sovjetunionen och Tyskland om samarbete inom flygräddningstjänsten. På myndighetsnivå finns överenskommelser med Danmark, Finland och Polen. Långtgående operativt samarbete i flygräddningsfrågor förekommer mellan ansvariga myndigheter i Sverige och Norge.

Sjöräddningstjänsten består enligt räddningstjänstlagen av dels efterforskning och räddning av människor som är eller kan befaras vara i sjönöd och sjuktransporter från fartyg, dels insatser när olja eller andra skadliga ämnen har kommit ut i vattnet.

1979 års internationella sjöräddningskonvention (SÖ 1986: 29) innehåller bestämmelser om efterforskning och räddning av människor i sjönöd. Konventionen innehåller bestämmelser av likartat slag som Chicago-konventionens bilaga 12.

Sverige har träffat bilaterala överenskommelser på regerings- och myndighetsnivå med Sovjetunionen och Tyskland om samarbete vid efterforskning och räddning av människor i sjönöd. De ansvariga myndigheterna i Sverige och Finland har också träffat en överenskommelse om sådant samarbete. Långtgående operativt samarbete förekommer redan mellan ländernas ansvariga myndigheter på området. För närvarande övervägs en reglering genom regerings- och myndighetsöverenskommelser av samarbetet med Danmark och Norge samt, i anslutning härtill, en ny reglering av samarbetet med Finland.

I fråga om insatser när olja och andra skadliga ämnen har kommit ut i vattnet, förekommer samverkan mellan de nordiska länderna inom ramen för 1971 års Köpenhamnsavtal (SÖ 1971: 23), mellan Nordsjöstaterna enligt 1983 års Bonnöverenskommelse (SÖ 1984: 13) och mellan Östersjöstaterna enligt 1974 års Helsingforskonvention (SÖ 1976: 13).

Köpenhamnsavtalet gäller åtgärder mot oljeförorening av havet. Det föreligger enligt avtalet skyldighet att genomföra undersökningar och informera vid betydande förekomst av olja på havet. Avtalet ger möjlighet att begära hjälp med att bekämpa oljan, och en avtalsslutande part som har fått en begäran om hjälp skall göra vad som är möjligt för att lämna sådan hjälp. Inom ramen för avtalet har riktlinjer för samverkan utvecklats, och det bedrivs regelmässigt gemensamma övningar. Detta har skapat förutsättningar för en effektiv samverkan vid de gemensamma bekämpningsoperationer som genomförts. Som en följd av den nordiska åtgärdsplanen mot havsföroreningar och tillkomsten av ramavtalet pågår en översyn av Köpenhamnsavtalet. Det nya avtalet avses omfatta även andra skadliga ämnen än olja. Vidare väntas Island inträda som part. Översynen kan beräknas bli klar inom kort. Riksdagens godkännande torde inte fordras för att Sverige skall kunna tillträda det nya avtalet.

Bonnöverenskommelsen gäller samarbete för bekämpning av förorening av Nordsjön genom olja och andra skadliga ämnen. Som en följd av 1987 års Nordsjökonferens utvidgas ramen för överenskommelsen så att denna kommer att omfatta övervakning av Nordsjöområdet. Även inom ramen för Helsingforskonventionen samarbetar staterna vid bekämpning av marina föroreningar. Riktlinjer för samverkan har utarbetats inom ramen för Bonnöverenskommelsen och Helsingforskonventionen. Det förekommer också övningsverksamhet, främst sambands- och stabsövningar men inom ramen för Helsingforskonventionen även övningar med miljöskyddsfartyg till sjöss. Samordnad flygövervakning i syfte att upptäcka marina förore-

ningar i Nordsjöområdet sker enligt en särskild plan som antagits av de fördragsslutande parterna till Bonnöverenskommelsen.

3 Biståndskonventionen

Syftet med biståndskonventionen är att förbättra möjligheterna till internationellt samarbete för att underlätta snabbt bistånd i händelse av en kärnteknisk olycka eller ett nödläge med radioaktiva ämnen. Det kan gälla en olycka i en kärnteknisk anläggning, men konventionen kan även tillämpas i sådana fall då radioaktiva ämnen sprider sig i miljön av någon annan anledning, t. ex. till följd av kärnvapenprov. Enligt *artikel 1* skall konventionsstaterna samarbeta med varandra och med IAEA för att i största möjliga utsträckning reducera följderna av en olycka och för att skydda liv, egendom och miljö från effekterna av utsläpp av radioaktiva ämnen. Vidare anmodar konventionsstaterna IAEA att inom ramen för sina befogenheter göra sitt yttersta för att i enlighet med bestämmelserna i konventionen främja, underlätta och stödja samarbetet mellan konventionsstaterna. Inom IAEA har sådana åtgärder som konventionen förutsätter vidtagits.

En konventionsstat kan enligt *artikel 2* göra framställning om bistånd direkt eller genom IAEA. Bistånd kan begäras från någon annan konventionsstat och från IAEA eller, där så är lämpligt, från andra internationella mellanstatliga organisationer. Varje konventionsstat, till vilken begäran om bistånd riktas, skall omgående avgöra om den är i stånd att ge önskat bistånd. Varje konventionsstat kan begära bistånd inte bara i form av räddningstjänst i svensk mening utan även i form av sjukvård eller tillfällig omflyttning till en annan konventionsstats territorium av människor som råkat ut för en kärnteknisk olycka eller ett nödläge med radioaktiva ämnen.

Huvudprincipen är enligt *artikel 3* att den stat som begärt bistånd ansvarar för den allmänna ledningen, kontrollen, samordningen och övervakningen av biståndet inom sitt eget territorium. En person utses av den biståndsgivande parten att ansvara för och direkt övervaka användningen av den personal och utrustning som biståndsgivaren ställt till förfogande.

Enligt *artikel 4* skall varje konventionsstat underrätta IAEA och de övriga konventionsstaterna direkt eller genom IAEA om de behöriga myndigheter och det kontaktställe som i ifrågavarande stat har behörighet att avge och mottaga framställningar om bistånd och att anta erbjudanden om bistånd. Dessa kontaktställen och ett kontaktställe inom IAEA skall fortlöpande vara tillgängliga. IAEA anmodas i *artikel 5* att införskaffa och till konventionsstaterna sprida information samt bistå en konventionsstat eller medlemsstat i olika avseenden.

Den anmodande staten och biståndsgivaren skall enligt *artikel 6* skydda den förtroliga karaktären hos den konfidentiella information som de får tillgång till i samband med biståndsgivningen. Sådan information skall endast användas för det överenskomna biståndet, och samverkan skall eftersträvas inför offentliggörande av information.

Biståndsgivningen kan enligt *artikel 7* ske antingen kostnadsfritt eller under förutsättning av återbetalning. Den biståndsgivande parten kan förklara sig avstå från eller samtycka till uppskov med återbetalning, helt eller delvis.

I övrigt innehåller konventionen i huvudsak traktaträttsliga regler och bestämmelser om privilegier, immunitet och lättnader, transitering, skadestånd och ersättning samt biståndets upphörande. Reservationer får göras mot vissa bestämmelser om privilegier, immunitet och lättnader, skadestånd och biläggande av tvister.

Biståndskonventionen trädde i kraft den 26 februari 1987. Den 21 mars 1991 hade underrättelse inkommit till det svenska utrikesdepartementet om att antalet parter i konventionen är 52. Ytterligare 36 stater hade undertecknat den. Av dessa har flera stater, bl.a. Sverige, i enlighet med *artikel 15* förklarat att de kommer att tillämpa konventionen provisoriskt. Möjligheten att göra reservationer har utnyttjats i många fall när det gäller artiklarna om ersättnings- och ansvarsfrågor.

4 Ramavtalet

Ramavtalet, som är undertecknat av Danmark, Finland, Norge och Sverige och som Island kan ansluta sig till, avser enligt *artikel 1* samarbete över de avtalsslutande staternas territorialgränser i syfte att vid olyckshändelser och överhängande fara för olyckshändelser hindra eller begränsa skador på människor eller egendom eller i miljön. Staterna skall så långt möjligt undanröja hinder för sådant samarbete.

Enligt *artikel 2* förpliktar sig staterna att lämna erforderligt bistånd i enlighet med sina möjligheter. Avtalets bestämmelser om genomförandet av biståndsgivningen skall tillämpas om inte annat följer av annan särskild överenskommelse. De ansvariga myndigheterna i respektive stat har enligt *artikel 3* befogenhet att begära och lämna bistånd. Den myndighet hos vilken biståndet begärs avgör om detta kan lämnas. Den hjälpsökande statens myndigheter har det fulla ansvaret för ledningen av insatsen på olycksplatsen samt skall tillse att utrustning m.m. kan föras fritt över gränsen och att erforderliga tillstånd för tillträde utverkas.

Kostnaderna för hjälpinsatser skall enligt huvudregeln i *artikel 4* betalas av den hjälpsökande staten. Den hjälpsökande staten svarar också enligt *artikel 5* för skada som orsakats genom bistånd inom dess territorium.

Ramavtalet innehåller i övrigt i huvudsak formella och administrativa bestämmelser.

5 OPRC-konventionen

I konventionens *artikel 1* åtar sig parterna att individuellt eller tillsammans vidta alla lämpliga åtgärder för att förbereda sig för och genomföra insatser vid en olycka som medför förorening genom olja.

Enligt *artikel 3* skall varje part kräva att fartyg som har rätt att föra dess

flagg medför en beredskapsplan för oljeförorening från fartyg. Fartyget kan medan det ligger i hamn eller vid en offshoreterminal underkastas inspektion. Varje part skall kräva att de som ansvarar för driften av offshore-enheter har beredskapsplaner för oljeförorening, vilka är samordnade med det nationella systemet. Sådana beredskapsplaner skall också krävas för hamnar och oljehanteringsanläggningar.

Enligt *artikel 4* skall varje part kräva att befälhavare eller andra personer som svarar för fartyg eller har ansvaret på offshore-enheter rapporterar varje händelse ombord och varje uppmärksammad händelse till sjöss som medför utsläpp eller oljeförekomst eller sannolikt utsläpp av olja. Motsvarande krav ställs på personer som har ansvaret vid hamnar, oljehanteringsanläggningar och luftfartyg samt på andra lämpliga organ eller på partens tjänstemän. Rapporteringen skall ske i enlighet med fastlagda riktlinjer och allmänna principer.

När en part tar emot en rapport eller information om förorening från andra källor, skall parten enligt *artikel 5* göra en bedömning av händelsen och oljeföroreningsolyckans art, omfattning och möjliga konsekvenser samt sedan utan dröjsmål underrätta alla stater vilkas intressen berörs eller kan beröras. Parten skall också förse IMO med information, när oljeföroreningsolyckans allvarliga karaktär berättigar till detta.

Enligt *artikel 6* skall varje part organisera en nationell beredskap för att snabbt och effektivt kunna genomföra insatser vid oljeföroreningsolyckor. Varje part skall säkerställa att löpande information ges till IMO om ansvariga myndigheter för beredskapen, om utrustning och om experter inom områden som kan vara av betydelse för insatser vid oljeförorening och bärgning till sjöss och som på begäran kan ställas till andra staters förfogande samt om dess nationella beredskapsplan.

Parterna är enligt *artikel 7* överens om att de på begäran av varje annan part skall samarbeta och tillhandahålla rådgivning, tekniskt stöd och utrustning för att genomföra insatser vid en oljeföroreningsolycka, när olyckan är av så allvarlig karaktär att detta är befogat. En förutsättning anges vara att parterna har möjligheter till detta och att relevanta resurser finns tillgängliga. Betalningen av kostnaderna för sådant bistånd skall grundas på bestämmelser i en bilaga till konventionen. Huvudregeln är att om insatsen vidtagits av en part på uttrycklig begäran av en annan part skall den begärande parten betala den bistående partens kostnader för insatsen. En part som har begärt bistånd kan be IMO bistå med att finna källor för tillfällig finansiering av kostnaderna. Varje part skall vidta nödvändiga rättsliga och administrativa åtgärder för att underlätta ankomst till, användning inom och avfärd från dess territorium för fartyg, luftfartyg och andra transportmedel som används för insatser vid en oljeföroreningsolycka eller för att transportera personal, last, material och utrustning.

Enligt *artikel 8* är parterna överens om att samarbeta för främjande och utbyte av resultat av forsknings- och utvecklingsprogram avseende förbättring av kunskapen om beredskap för och insatser vid oljeförorening. Samarbetet inkluderar metod och teknik för övervakning, begränsning, upptagning, dispergering och sanering samt andra sätt att begränsa eller

mildra följderna av oljeförorening samt för återställande i ursprungligt skick.

Parterna åtar sig enligt *artikel 9* att åt de parter som begär tekniskt bistånd tillhandahålla stöd för att utbilda personal, för att säkerställa att lämplig teknologi, utrustning och anordningar finns tillgängliga, för att underlätta andra åtgärder och arrangemang för beredskap för och insatser vid oljeföroreningsolyckor samt för att initiera gemensamma forsknings- och utvecklingsprogram. Parterna åtar sig, med förbehåll för sina nationella lagar, föreskrifter och policy, att samarbeta aktivt vad avser överföring av teknologi som rör beredskap för och insatser vid oljeförorening.

Enligt *artikel 10* skall parterna sträva efter att träffa bilaterala eller multilaterala avtal om beredskap för och insatser vid oljeförorening.

Enligt *artikel 11* skall parterna utse IMO att fullgöra informationstjänster, undervisning och utbildning, tekniska tjänster och tekniskt bistånd. Vid genomförandet skall IMO sträva efter att stärka staternas förmåga att upprätta beredskap för och att bekämpa oljeföroreningsolyckor. IMO skall utnyttja erfarenheter från stater, regionala avtal och industrins åtgärder samt ta särskild hänsyn till utvecklingsländernas behov.

Konventionen innehåller i övrigt i huvudsak formella och administrativa bestämmelser. Den träder i kraft tolv månader efter den dag då minst femton stater antingen har undertecknat den utan förbehåll vad avser ratifikation, godtagande eller godkännande eller har deponerat erforderliga instrument rörande ratifikation, godtagande, godkännande eller anslutning.

6 Allmän motivering

6.1 Godkännande av biståndskonventionen, ramavtalet och OPRC-konventionen

Mitt förslag: Biståndskonventionen, ramavtalet och OPRC-konventionen föreläggs riksdagen för godkännande.

Promemorians förslag: Överensstämmer med mitt förslag i fråga om biståndskonventionen och ramavtalet.

Remissinstanserna: Flertalet godtar förslaget i promemorian. Vissa frågor som hänför sig till det praktiska genomförandet, t. ex. när det gäller sjukvård, förtullning och anställningsförhållanden, behandlas av remissinstanserna.

Skälen för mitt förslag: I samband med allvarliga olyckshändelser framstår det som självklart att bistånd lämnas efter förmåga för att mildra konsekvenserna av en olyckshändelse som inträffat i ett annat land. I en hel del situationer kan sådant bistånd utgöra ett naturligt inslag vid räddningsinsatser i gränstrakterna. Biståndsgivningen kan emellertid försvåras och fördröjas av krav som ställs i resp. lands lagstiftning. Olika situationer som kan uppkomma vid biståndsgivning har i regel inte kunnat förutses i den interna lagstiftningen.

Genom överenskommelser med andra länder läggs en grund för utvecklingen av ett samarbete i biståndssituationer. De formella och praktiska problem som kan försvåra eller fördröja genomförandet av biståndsgivningen kan undanröjas på förhand. Bl. a. klarläggs de förhållanden under vilka den deltagande personalen skall tjänstgöra.

På motsvarande sätt som man för den svenska räddningstjänsten skapat regler för att åstadkomma största möjliga effektivitet kan genom samarbete mellan stater förutsättningar skapas för ett bättre resursutnyttjande och högre effektivitet. I vissa fall är resurserna i resp. land så begränsade, t. ex. utmed gränserna mellan Sverige samt Finland och Norge, att de är otillräckliga vid större olyckor. Det kan också fordras sådana exklusiva resurser i form av särskild expertis och utrustning som ett land inte har tillräckligt av. Även om det finns resurser inom det egna landet kan resurserna i grannlandet vara närmare till hands och därmed tidigare användbara. Bl. a. dessa skäl talar för att så goda förutsättningar som möjligt skapas för att staterna skall kunna bistå varandra vid olyckshändelser.

Mot bakgrund av det anförda är det angeläget att Sverige tillträder biståndskonventionen, ramavtalet och OPRC-konventionen. Överenskommelserna är av sådan principiell betydelse att de bör godkännas av riksdagen.

6.2 Överenskommelserna i förhållande till svensk rätt

6.2.1 Inledning

Sveriges tillträde till biståndskonventionen, ramavtalet och OPRC-konventionen ger givetvis anledning att undersöka i vad mån ändringar fordras i vår interna lagstiftning för att de åtaganden som överenskommelserna innehåller skall kunna anses uppfyllda.

Biståndskonventionen och ramavtalet förutsätter liksom OPRC-konventionen att det i varje land finns behöriga myndigheter som kan lämna besked i biståndsfrågor. Varje stat skall underrätta övriga fördragsslutande stater om vilka dessa myndigheter är. För svensk del bör behörighetsfrågan lösas på ett sätt som står i så god samklang som möjligt med den ansvarsuppdelning som gäller inom räddningstjänsten.

Biståndskonventionen innehåller till skillnad från de andra båda överenskommelserna bestämmelser om immunitet och privilegier. Det måste prövas i vilken mån det ligger i svenskt intresse att medge utländsk biståndspersonal, som medverkar i svenskt räddningsarbete, immunitet och privilegier.

Biståndskonventionen och ramavtalet innehåller detaljerade bestämmelser om skadestånd. Då bestämmelserna inte är direkt avpassade efter svenska förhållanden måste övervägas vilken ståndpunkt som skall intas i fråga om skadeståndsansvar gentemot tredje man som drabbas av en skada här i Sverige i samband med utländskt bistånd och gentemot utländska deltagare i en biståndsinsats som vållas skada här i landet. Särskilt måste beaktas hur ställningstagandet i immunitetsfrågan påverkar ståndpunkten i fråga om skadestånd.

Det måste vidare prövas, om den utfästelse i fråga om iakttagande av sekretess som görs i biståndskonventionen täcks av de svenska reglerna i sekretesslagen (1980: 100). Även in- och utförselbestämmelserna måste ses över.

Slutligen måste ställning tas till den möjlighet som finns enligt biståndskonventionen att genom särskilda förklaringar reservera sig i förhållande till konventionens bestämmelser.

Sveriges anslutning till OPRC-konventionen föranleder enligt min uppfattning inte några lagändringar utöver dem som företas med anledning av de andra överenskommelserna.

Jag kommer i det följande att utveckla vilka konsekvenser jag anser att ett internationellt samarbete i enlighet med överenskommelserna får för svensk del.

6.2.2 Behöriga myndigheter m. m.

Mitt förslag: De myndigheter som ansvarar för räddningstjänst i Sverige ges behörighet att begära och lämna bistånd i direkt samverkan med behöriga myndigheter i de andra nordiska länderna. I övriga fall begärs och lämnas bistånd av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer.

Promemorians förslag: Överensstämmer med mitt förslag i fråga om bistånd inom Norden. Promemorian utgår från att de för räddningstjänsten ansvariga myndigheterna vid utsläpp av radioaktiva ämnen, dvs. länsstyrelserna, skall vara behöriga även i fråga om bistånd enligt biståndskonventionen.

Remissinstanserna: Statens räddningsverk anser att verket bör vara ansvarig myndighet när det gäller internationellt bistånd i anslutning till kommunal räddningstjänst som inte baseras på gränskommunala avtal eller vid räddningstjänst vid utsläpp av radioaktiva ämnen. Länsstyrelsen i Norrbottens län anser att länsstyrelsen skall vara behörig att avge och motta framställningar om bistånd i sådana fall där ansvaret för kommunal räddningstjänst övertagits av länsstyrelsen.

Skälen för mitt förslag: I ramavtalet förpliktar sig staterna att lämna erforderligt bistånd i enlighet med sina möjligheter. Förpliktelsen är svagare i biståndskonventionen. Där anges att konventionsstaterna skall samarbeta med varandra och IAEA för att underlätta snabbt bistånd. Enligt OPRC-konventionen skall de fördragsslutande staterna under förutsättning att de har möjligheter och att relevanta resurser finns tillgängliga lämna varandra bistånd vid en oljeföroreningsolycka.

Förpliktelsen är alltså inte absolut i någon av överenskommelserna utan en bedömning skall göras av om och i vilken utsträckning bistånd kan lämnas. Vid bedömningen måste hänsyn tas till den nedsättning i den egna beredskapen som uppkommer. Vidare har tillgången på resurser givetvis betydelse liksom insatsens art. Det kan också påverka beslutet om den egna staten drabbats av olyckan.

De tre överenskommelserna förutsätter att det i varje land finns myndigheter som är behöriga att begära och lämna bistånd. Det är dessa myndigheter som skall avgöra, om det är möjligt i det enskilda fallet att lämna bistånd i den form och i den omfattning som begärts. De behöriga myndigheterna kan också direkt begära bistånd från utlandet och avgöra om ett erbjudande om bistånd skall antas.

Det nordiska ramavtalet förutsätter enligt sin ordalydelse att det är de för räddningstjänsten ansvariga myndigheterna som har behörighet att avgöra frågor om bistånd.

Ansvaret för samhällets insatser vid olyckshändelser ligger, som framgått i det föregående, i Sverige på ett flertal både statliga och kommunala organ. Den viktigaste rollen när det gäller de praktiska åtgärderna inom den svenska räddningstjänsten spelas av kommunerna, men på vissa områden är det statliga myndigheter som har det operativa ansvaret. Statens räddningsverk har ett övergripande ansvar och skall samordna verksamhetens olika delar.

Med hänsyn till det sedan länge väl utvecklade nordiska samarbetet på räddningstjänstområdet kan jag inte se att det finns några betänkligheter mot att de olika svenska myndigheter som har räddningstjänstuppgifter ges behörighet att samverka direkt med sina nordiska motsvarigheter. Behörigheten för svensk del bör följa vad som gäller enligt räddningstjänstlagen. Beroende på vilken form av bistånd som begärs eller lämnas kan alltså behörig myndighet vara en kommun, en länsstyrelse, en central statlig myndighet eller regeringen. Räddningsverket får inom ramen för sitt samordningsansvar anses ha som särskild uppgift att följa utvecklingen av samarbetet och formerna för biståndsgivningen.

Enligt min mening kan dock behörighetsfrågan inte lösas på samma sätt när det gäller bistånd som lämnas till eller begärs från länder utanför Norden. Biståndskonventionen innehåller inget krav på överensstämmelse mellan operativt ansvar och behörighet enligt konventionen. Detsamma är fallet med OPRC-konventionen. Det framstår också som mindre lämpligt att en myndighet i ett kanske avlägset land skall kunna vända sig direkt till en viss svensk länsstyrelse med begäran om hjälp vid exempelvis en kärnteknisk olycka. Jag förordar i stället att ansvaret för svenska statens åtaganden enligt överenskommelser med länder utanför Norden läggs på central nivå.

Med den utformning ramavtalet fått innefattar det omhändertagande av skadade. Biståndskonventionen omfattar sjukvård i händelse av en kärnteknisk olycka eller ett nödläge med radioaktiva ämnen. Hälso- och sjukvård ingår inte i det svenska räddningstjänstbegreppet. Ansvaret för hälso- och sjukvården ligger i Sverige på landstingskommunerna och, i några fall, på primärkommuner.

Sjukvårdshuvudmännen har som nämnts i avsnitt 2.1 enligt lagen om rätt för kommun och landstingskommun att lämna internationell katastrofhjälp befogenhet att i vissa fall bistå andra länder med sjukvårdsresurser. Vidare innebär 4 § hälso- och sjukvårdslagen att det finns en skyldighet för varje sjukvårdshuvudman att erbjuda personer som tillfälligt vistas inom huvudmannens område utan att vara bosatta där akut vård i mån av

behov. Det saknas enligt min mening skäl att med anledning av överenskommelserna därutöver föreskriva någon skyldighet eller behörighet för sjukvårdshuvudmännen att bistå med sjukvårdsresurser i samband med räddningsarbete. Om behov av sjukvårdsresurser uppstår i något konkret fall, får regeringen, om den bedömer att bistånd bör lämnas, pröva om tillräckliga resurser kan ställas till förfogande.

När det gäller åtgärder som faller inom det svenska räddningstjänstbegreppet bör däremot införas en särskild bestämmelse i räddningstjänstlagen som klargör vilka myndigheter som har behörighet och befogenhet att begära och lämna internationellt bistånd enligt överenskommelserna. Som redan nämnts anser jag att varje myndighet som bedriver räddningstjänst bör samverka direkt med motsvarande myndigheter inom Norden medan ansvaret för Sveriges åtaganden i övrigt bör läggas på central nivå.

En möjlighet att lösa behörighetsfrågan när det gäller samarbete med länder utanför Norden vore att lägga ansvaret för besked i biståndsfrågor på en central statlig myndighet, t. ex. räddningsverket. Mot detta talar dock enligt min mening bl. a. det förhållande som jag nyss berört, nämligen att även sjukvård kan vara en biståndsform som kan komma i fråga. Sjukvård är en landstingskommunal eller kommunal angelägenhet. Mycket talar vidare för att biståndsfrågor vid stora olyckor eller betydande utsläpp av skadliga ämnen blir av sådan dignitet och får sådan utrikespolitisk betydelse att de bör handläggas på regeringsnivå. Det kan också bli fråga om att ta resurser i anspråk i sådan omfattning att regeringen av den anledningen ändå måste ta ställning till biståndet. Jag förordar därför att regeringen ges behörighet att begära och lämna bistånd enligt andra internationella överenskommelser än sådana som gäller inom Norden.

Även om det är regeringen som har behörigheten att ta ställning i biståndsfrågorna, kan regeringen när det gäller de praktiska åtgärderna i ett konkret fall lämna uppdrag till någon lämplig myndighet att ombesörja åtgärderna. Det bör även finnas möjlighet för regeringen att lämna generellt bemyndigande till någon myndighet att på något visst område inom räddningstjänsten vara behörig myndighet i regeringens ställe.

Länsstyrelserna bör naturligtvis även i fortsättningen verka för en utveckling av det internationella samarbetet på den lokala nivån, såsom bl. a. länsstyrelsen i Jämtlands län gjort under en följd av år. I räddningsverkets samordningsuppgift ligger att verket skall arbeta för att enhetliga principer tillämpas, att dubbelarbete undviks och att samarbetet utvecklas. Räddningsverket bör således i det fortsatta arbetet i samverkan med berörda myndigheter utveckla praktiska och effektiva former för avgivande och mottagande av framställningar om bistånd.

Enligt överenskommelserna kan den hjälpande staten få ersättning för kostnaderna för sina åtgärder. Vid biståndsgivningen bör ersättning utges för de resurser som ställs till förfogande. Frågan om ersättningsanspråken med hänsyn till omständigheterna skall nedsättas helt eller delvis bör prövas från fall till fall. Att ersättningsskyldighet uppkommer för den som får disponera andra myndigheters resurser överensstämmer i princip med vad som gäller inom Sverige.

Erfarenheterna, senast vid jordbävningskatastrofen i Armenien, visar

att det är möjligt att samla frivillig personal och att få fram erforderlig utrustning. Någon lagstiftning som tvingar personal att tjänstgöra vid biståndsinsatser utomlands eller som ger möjlighet att ta i anspråk egendom för sådana insatser behövs därför inte. Det skulle heller knappast vara förenligt med allmänna rättsgrundsatser att ålägga svenska medborgare tjänsteplikt till förmån för utländska intressen. Däremot bör det ankomma på de ansvariga myndigheterna att var och en inom sitt ansvarsområde vidta förberedande åtgärder så att bistånd kan lämnas snabbt och effektivt. Behovet av viss anpassning av kollektivavtal eller andra arbetsrättsliga regler bör beaktas i det sammanhanget.

Bestämmelserna i ramavtalet och biståndskonventionen om ledning av räddningsinsatserna innebär att den hjälpsökande statens myndigheter har ansvaret, vilket står i överensstämmelse med vad som för svensk del följer av räddningstjänstlagen. För räddningstjänst inom svenskt territorium finns alltid en räddningsledare som leder insatsen direkt eller indirekt. Att insatsen leds av den hjälpsökande statens myndigheter bör vara en garanti för att insatsen genomförs i enlighet med den nationella lagstiftningen. Det får dock ses som naturligt vid biståndsinsatser att personalen kan tjänstgöra enligt sina egna tjänstgöringsbestämmelser. Detta skall naturligtvis ske inom ramen för lagstiftningen i det land där biståndsinsatsen utförs.

6.2.3 Immunitet och privilegier

Mitt förslag: Lagen (1976: 661) om immunitet och privilegier i vissa fall ändras så att personal som ställs till förfogande av en biståndsgivande part samt utrustning och egendom som förs in i Sverige tillförsäkras de privilegier och den immunitet som förutsätts i biståndskonventionen.

Promemorians förslag: Överensstämmer med mitt förslag utom såvitt avser den författningstekniska lösningen. I promemorians förslag har regler om förbud mot kvarstad m. m. rörande utrustning och egendom som förs in här i riket tagits in i räddningstjänstlagen.

Remissinstanserna: Hovrätten för Övre Norrland ifrågasätter om syftet med konventionen och de mycket speciella situationer då den kan komma att tillämpas ger tillräcklig anledning för Sverige att bevilja immunitet och privilegier i den utsträckning som konventionen föreskriver nämligen även för den som gör sig skyldig till uppsåtligt brott av allvarlig art. Socialstyrelsen däremot konstaterar att konventionen och ramavtalet innehåller sådana bestämmelser om privilegier och immunitet, skadestånd m. m. som torde undanröja vissa av de betänkligheter som eljest skulle föreligga för svensk hälso- och sjukvårdspersonal samt socialtjänstpersonal att arbeta utomlands.

Skälen för mitt förslag: I artikel 8 i biståndskonventionen finns bestämmelser om privilegier och immunitet. För att tillgodose konventionens krav i detta hänseende måste de svenska reglerna om immunitet och privilegier utvidgas.

Den immunitet och de privilegier som artikeln förutsätter beträffande biståndsgivande parts personal gäller inte för någon speciell kategori personer, såsom personer med diplomatisk status eller personer med anknytning till ett visst internationellt organ. I stället skall immunitet i princip ges till alla personer som den biståndsgivande parten utser att utföra hjälparbete.

Att medge immunitet för en så vid och obestämd personkrets och i sådan omfattning som konventionen föreskriver kan inge betänkligheter från principiella utgångspunkter. I och för sig finns möjligheten att inför en ratifikation anmäla reservationer helt eller delvis mot konventionens innehåll i denna del. Mot bakgrund av syftet med konventionen och de mycket speciella situationer vid vilka den kan komma att tillämpas saknas dock tillräcklig anledning för Sverige att inte bevilja immunitet och privilegier i den utsträckning som konventionen föreskriver, dock med de inskränkningar som framgår av avsnitt 6.3. I detta sammanhang är det angeläget att framhålla att motsvarande immunitet och privilegier bör krävas för svensk personal när den genomför insatser i andra länder.

Det bör i sammanhanget påpekas att enligt artikel 8 punkt 2 immunitet och privilegier gäller endast för sådan personal som godkänts av den stat som begärt biståndet. Vidare gäller immunitet för personalen enligt konventionen endast för handlingar eller underlåtenhet under utövandet av deras uppgifter och privilegierna har avseende endast på personalens fullgörande av biståndsfunktionerna. Undantag görs för sådana skatter, pålagor eller andra avgifter som normalt ingår i priset för varor eller tjänster. Lagstiftningen bör således anpassas i enlighet med detta. Det bör dock understrykas att detta innebär att immunitet och privilegier medges i en omfattning som endast bör tillåtas i undantagsfall.

Bestämmelser som rör immunitet och privilegier bör om möjligt inte delas upp i olika författningar utan bör så långt det är möjligt samlas i lagen om immunitet och privilegier i vissa fall. Jag föreslår därför en ändring i den lagen omfattande såväl personer som utrustning och egendom som skall ges immunitet och privilegier i enlighet med konventionen.

Den lämpligaste lösningen är att införa en ny paragraf, 6 §, och inte göra en ändring i bilagan till lagen. Genom att införa en ny paragraf, vilken reglerar immunitet och privilegier för personer som saknar diplomatisk immunitet och anknytning till ett visst internationellt organ, ges den personkrets som avses i artikel 8 i konventionen immunitet och privilegier i enlighet med artikelns innehåll.

Den i konventionen angivna lokutionen "biståndsgivande parts personal" omfattar enligt konventionen inte enbart staters personal utan även internationella organisationers. Visserligen kan endast stater, och inte internationella organisationer, vara avtalsparter i konventionen. Med uttrycket "biståndsgivande part" avses emellertid inte endast stater som är avtalsparter, i teknisk mening, i konventionen utan även stater och internationella organisationer som faktiskt utför hjälparbete. Om en internationell organisation ställer resurser till förfogande, kan det förhålla sig så att dessa resurser – personal eller utrustning och egendom – redan åtnjuter vissa privilegier och viss immunitet enligt svensk lagstiftning. Så är t. ex.

fallet med IAEA enligt punkten 8 i bilagan till lagen. Eftersom biståndsgivande parts personal och personal som handlar för dennes räkning enligt biståndskonventionen tillförsäkras immunitet och privilegier i viss utsträckning är det emellertid viktigt att, vid ett tillträde till konventionen, dessa förmåner kan garanteras i den interna lagstiftningen. Det är därför oundvikligt att en dubbelreglering i vissa fall kan uppstå.

Den nya paragrafen bör, i enlighet med vad som sagts i det föregående, omfatta även den utrustning och egendom som i samband med en räddningsinsats införs på biståndsmottagarens territorium.

6.2.4 Skadestånd

Mitt förslag: Om en utländsk fysisk eller juridisk person i samband med en räddningsinsats enligt internationella överenskommelser vållar skada som medför skadeståndsskyldighet enligt svensk lag skall svenska staten i den skadeståndsskyldiga personens ställe ersätta skadan.

Staten skall även i enlighet med åtagandena i de internationella överenskommelserna ersätta en skadelidande som handlar för biståndsgivarens räkning för skada som åsamkats under biståndsgivningen.

Möjlighet skall finnas att i vissa fall återkräva ersättning som betalats ut.

Promemorians förslag: Överensstämmer med mitt förslag utom såvitt gäller ersättningen till en skadelidande som handlar för biståndsgivarens räkning.

Remissinstanserna: Ingen erinran framförs.

Skälen för mitt förslag: Såväl biståndskonventionen som ramavtalet innehåller bestämmelser om skadeståndsansvar vid biståndsgivning.

Skadeståndsansvaret regleras i **biståndskonventionens** artikel 10. I *första punkten* anges i allmänna ordalag staternas skyldigheter att underlätta skaderegleringen i enlighet med bestämmelserna i artikeln.

Andra punkten, som innehåller de centrala skadeståndsreglerna, föreskriver att den stat som har begärt hjälp i första hand skall svara för skador som orsakas inom dess territorium under biståndsgivningen, såväl när skadorna åsamkats räddningspersonalen som när utomstående skadas (2c och d). Denna stat skall också ta på sig ansvaret för eventuella rättsliga förfaranden och kostnader för dessa när skadeståndskrav riktas mot biståndsgivaren eller fysiska eller juridiska personer som handlar för dennas räkning (2 b och c). Slutligen avstår den begärande staten från rätten att föra talan mot biståndsgivaren eller dem som handlar för dess räkning (2 a). Två undantag från dessa grundregler ställs upp i samma stycke. För det första skall de inblandade staterna kunna avtala om annat. För det andra gäller reglerna i andra punkten inte i de fall skadan orsakats genom uppsåt.

Enligt *tredje punkten* skall bestämmelser om ersättning i andra internationella överenskommelser eller nationell lagstiftning alltjämt kunna vara

tillämpliga. Detta undantag har betydelse för Sverige, särskilt vad gäller Pariskonventionen om skadeståndsansvar på atomenergins område.

Fjärde punkten ger staterna frihet att helt eller delvis avstå från att tillämpa artikel 10 andra punkten på sina egna medborgare eller andra med hemvist i landet.

Femte punkten ger möjlighet för en stat att helt eller delvis avstå från att tillämpa bestämmelserna i andra punkten. Det är här att märka att eventuella avvikelser inte behöver anges i reservationer som måste godkännas av övriga anslutna stater. I stället står det varje stat fritt att vid tillträdet avge förklaringar som blir omedelbart giltiga. Vad som sägs under a) och b) i femte punkten innebär full frihet för staten att bestämma omfattning och inriktning för skadeståndsregleringen, från fullständig anslutning till avstående från varje bundenhet.

Enligt *sjätte punkten* kan förklaringar i enlighet med femte punkten när som helst återtas.

Ramavtalet reglerar skadeståndsansvaret i sin *artikel 5*. I *första och andra punkterna* ges huvudregeln om den hjälpsökande statens ansvar för skada vid bistånd som lämnats inom dess territorium. I huvudsak överensstämmer den med motsvarande bestämmelser i biståndskonventionen.

Tredje punkten innehåller en bestämmelse som saknar motsvarighet i biståndskonventionen där frågan inte behandlas. Enligt denna punkt skall den hjälpande staten svara för skador som uppstår på dess eget territorium. Tanken bakom denna regel är den att det kan vara lättare för en person som drabbas av skada i den hjälpande staten att vända sig mot den staten och få ersättning, i stället för att väcka talan i den hjälpsökande staten. Den hjälpande staten har därefter möjlighet att med stöd av artikel 4 få kompensation för den utgivna ersättningen som kostnad för hjälpinsatsen.

Fjärde punkten innehåller en regressbestämmelse.

Det bör slutligen påpekas att ramavtalet är avsett att komplettera bl. a. andra nordiska multilaterala avtal. Artikel 5 gäller således om inte annat följer av andra överenskommelser.

Ramavtalet är formulerat mot bakgrund av den rättslikhet som råder i de nordiska länderna. Biståndskonventionens artikel 10 kunde ha varit bättre anpassad efter de principer om kanalisering av ansvaret som gäller i de länder som är anslutna till Pariskonventionen om atomskada, däribland fyra av de nordiska länderna. Men bristerna i detta hänseende är inte svårare än att de kan avhjälpas i den lagstiftning som blir nödvändig vid en ratifikation av detta avtal.

Regler om ersättning för skada som orsakats vid en räddningsinsats saknas i den svenska räddningstjänstlagen utom när det gäller skada på sådan egendom som tas i anspråk för att användas vid räddningsarbete.

Räddningstjänstkommittén framhöll i fråga om andra skador till följd av räddningsarbete i sitt slutbetänkande (SOU 1983: 77) Effektiv räddningstjänst att det vid räddningstjänst kan vara nödvändigt att göra även andra slag av intrång i annans rätt än de som följde av 11 § brandlagen (1974: 80) och som medför skada eller förlust för annan. Räddningstjänstens personal kan exempelvis förstöra grannens trädgård under en släck-

ningsinsats eller vålla annan skada som drabbar någon som inte berörs av räddningsarbetet. I förarbetena till brandlagen framhölls att avsikten med bestämmelsen i brandlagen om ingrepp i annans rätt var att ge räddningsbefälhavaren något större möjligheter att ingripa än vad som följer av den allmänna regeln om nödrätt i 24 kap. 4 § brottsbalken. Frågan om den skadelidandes rätt till ersättning vid andra ingrepp än sådana som innebär en komplettering av den kommunala räddningstjänstutrustningen reglerades inte i brandlagen. Det överlämnades i stället till domstolarna att avgöra sådana ersättningskrav i enlighet med allmänna skadeståndsrättsliga principer om tillåtna nödhandlingar.

Räddningstjänstkommittén framhöll att enligt allmänna rättsgrundsatser skall kostnaden för sådana ingrepp principiellt bäras av den till vars förmån ingreppet sker. Denna ersättningsskyldighet ingår i den skada som har drabbat denne. Den som har haft förmånen av ingreppet kan – om han inte har skyddat sig genom försäkring – i sin tur föra skadeståndstalan mot den som har vållat olyckshändelsen. För otillåtna nödhandlingar som innebär fel eller försummelse i myndighetsutövning svarar det allmänna, dvs. stat eller kommun, enligt reglerna därom i skadeståndslagen (1972:207).

Räddningstjänstkommittén refererade ett yttrande av lagrådet vid tillkomsten av 1974 års brandlagstiftning i frågan, varav framgår bl. a. följande. När uppoffring av enskilt intresse gjorts till förmån för allmänt intresse, får ersättningsansvaret för det allmänna antas vara oberoende av vilket organ som anlitats för räddningstjänsten. Den som haft fördel av ingreppet och ersatt därav föranledd skada kan under vissa förutsättningar antas ha regressrätt mot den som är ansvarig för själva olyckan. När ingreppet inte är rättsenligt – försvarlighetsgränsen har t. ex. överskridits – är det allmännas ersättningsskyldighet att bedöma enligt bestämmelserna i 3 kap. skadeståndslagen.

Enligt 3 kap. 2 § skadeståndslagen skall staten eller kommun ersätta personskada, sakskada eller ren förmögenhetsskada, som vållas genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning i verksamhet för vars fullgörande staten eller kommunen svarar. Detta gäller också landstingskommun. I övrigt gäller enligt 1 § att den som har arbetstagare i sin tjänst skall ersätta person- eller sakskada som arbetstagaren vållar genom fel eller försummelse i tjänsten. Motsvarande gäller i fall då arbetstagare i tjänsten vållar ren förmögenhetsskada genom brott. Enligt 4 kap. 1 § är en arbetstagare ansvarig för skada, som han vållar genom fel eller försummelse i tjänsten, endast i den mån synnerliga skäl föreligger med hänsyn till handlingens beskaffenhet, arbetstagarens ställning, den skadelidandes intresse och övriga omständigheter.

Enligt svensk lagstiftning svarar således den till vars förmån ingreppet sker för skador som uppkommer till följd av försvarliga åtgärder vid utövande av räddningstjänst medan staten eller kommun svarar för andra skador som uppkommer under räddningsinsatsen och som vållas genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning. Om utländska fysiska eller juridiska personer medverkar i räddningsarbete på begäran av en svensk myndighet, torde det allmänna få svara för skador som vållas tredje man

på grund av icke försvarliga åtgärder under räddningsarbetet. Reglerna innebär alltså att det allmänna redan i dag har ett skadeståndsansvar i de fall av ansvar mot tredje man som biståndskonventionen och ramavtalet främst tar sikte på.

Syftet med föreskrifterna i konventionen och avtalet är i fråga om skadeståndsskyldighet mot en utomstående tredje man att åstadkomma att biståndsgivaren inte drabbas av vare sig skadeståndsansvar eller de besvär och kostnader som följer med en rättegång om skadestånd. För detta krävs särskilda svenska regler, som bör införas i räddningstjänstlagen.

Den enklaste och även i övrigt lämpligaste lösningen för att tillgodose konventionens och ramavtalets krav är att föreskriva att svenska staten skall ersätta skadorna i fråga i stället för det utländska rättssubjekt som är skadeståndsskyldigt. Det innebär att utländska fysiska och juridiska personer som deltar i räddningsarbete slipper skadeståndsansvar för skador som uppstår under detta arbete. Därmed kommer staten också – i enlighet med åtagandena i biståndskonventionen, art. 10.2 b) och c), och i ramavtalet art. 5.1 – att få svara inför domstol och ta på sig det besvär och de kostnader som följer med detta.

Statens ansvar enligt det nu sagda bör vara begränsat – vilket är i överensstämmelse med konventionen och ramavtalet – till skador som orsakats under räddningsinsatsen. Det betyder att de berörda utländska fysiska och juridiska personerna själva svarar för skador som uppkommer utan samband med räddningsinsatsen.

En annan fråga avser skador som drabbar biståndsgivaren och de personer som handlar för biståndsgivarens räkning. Enligt biståndskonventionen och ramavtalet skall den begärande staten ersätta sådana skador. Såvitt gäller ansvaret gentemot den hjälpande staten behövs här ingen lagstiftningsåtgärd, eftersom ansvaret följer direkt av de folkrättsliga åtaganden som Sverige gör genom att tillträda överenskommelserna. När det gäller ansvaret gentemot enskilda utländska personer som deltar i en räddningsinsats fordras däremot lagstiftning. Därför bör i räddningstjänstlagen införas en ny regel om att staten skall ersätta den som handlar för biståndsgivarens räkning för skador som uppkommer under räddningsinsatsen. Med en sådan begränsning till "räddningsinsatsen" – som är i överensstämmelse med överenskommelserna – kommer vanliga ersättningsregler att gälla för andra skador som drabbar de utländska personerna.

Som sagts finns det i både biståndskonventionen och ramavtalet en undantagsregel för sådana fall då skadan vållats uppsåtligen. I dessa fall är de fördragsslutande staterna inte skyldiga att åta sig vare sig en utländsk skadevållares ansvar mot tredje man eller ett ansvar mot utländska fysiska eller juridiska personer som lider skada under räddningsinsatsen. Det finns också en möjlighet för staterna att utsträcka undantaget till fall av grov vårdslöshet. När det gäller statens ansvar för skador som en utländsk biståndsgivare vållar anser jag att en undantagsregel bör införas även i den svenska lagen, varvid i enlighet med svenska skadeståndsrättsliga grundsatser undantaget bör avse även grov vårdslöshet. Som jag återkommer till i avsnitt 6.3 bör Sverige i samband med ratifikationen avge en förklaring i den riktningen.

En undantagsregel enligt det nu sagda får utformas som en regel om regressrätt för svenska staten mot skadevållaren. Härvid bör beaktas den regel som gäller enligt 4 kap. 1 § skadeståndslagen om att arbetstagare är skadeståndsskyldig för skada som han vållar i tjänsten endast om det föreligger synnerliga skäl. Denna regel bör gälla även till förmån för utländska fysiska personer som är att anse som arbetstagare i räddningsarbetet. En annan sak är att förekomsten av uppsåt eller grov vårdslöshet ofta medför att synnerliga skäl anses föreligga.

Det angivna undantaget för uppsåtligt handlande gäller alltså enligt konventionen och ramavtalet även i fråga om statens ansvar för skador som drabbar någon på den utländska biståndsgivarens sida. Här blir för svensk rätts del de allmänna reglerna om medvållande i 6 kap. 1 § skadeståndslagen av betydelse. Dessa regler kommer att vara tillämpliga om inte annat sägs. Enligt reglerna kan skadestånd med anledning av personskada jämkas, om den skadelidande själv uppsåtligen eller genom grov vårdslöshet har medverkat till skadan, medan skadestånd med anledning av sakskada eller ren förmögenhetsskada kan jämkas, om vållande "på den skadelidandes sida" har medverkat till skadan. Det finns inte tillräcklig anledning att i räddningstjänstlagen ta in särskilda regler om medvållande för de nu aktuella fallen. I stället bör skadeståndslagens allmänna regler gälla.

Undantaget för uppsåtligt handlande omfattar emellertid enligt överenskommelserna även situationer där det inte är någon på biståndsgivarens sida som har vållat skadan. Så omfattas exempelvis det fallet att någon som är hemmahörande i den begärande staten uppsåtligen har vållat en skada för någon utländsk fysisk eller juridisk person som har deltagit i räddningsinsatsen. I detta fall får det anses rimligt att svenska staten tar på sig det primära ansvaret för att den utländske hjälparen får ersättning. Givetvis har staten i enlighet med allmänna principer rätt att i dessa fall utöva regressrätt mot skadevållaren.

Det sagda innebär alltså vissa avvikelser från undantagsreglerna i biståndskonventionen och ramavtalet. För vissa fall utnyttjas inte denna undantagsregel fullt ut, nämligen när det gäller det nyssnämnda fallet att någon som hör hemma i Sverige uppsåtligen vållar skadan. För vissa andra fall innebär den svenska regleringen längre gående undantag. Jämkning vid sakskada kan ske redan vid sådant vållande på den skadelidandes sida som inte är grovt och vid personskada kan jämkning ske vid grov vårdslöshet av den skadelidande. Båda dessa avvikelser innebär att Sverige när biståndskonventionen tillträds måste avge en förklaring – i enlighet med art. 10.5 b) – om att svenska regler om medvållande kommer att gälla.

Det finns möjlighet för staterna att även i övrigt förklara sig helt eller delvis obundna av reglerna om skadeståndsansvar. Det finns dock ingen anledning för Sverige att utnyttja denna möjlighet utöver på de sätt jag nämnt.

I de fall då en kommun har begärt utländskt bistånd bör staten kunna kräva ersättning av kommunen för vad staten fått betala på grund av skadeståndsreglerna. En särskild regel härom bör tas in i lagen. Kommunens ersättningsskyldighet bör dock vara begränsad på ett sådant sätt att

räddningsinsatsen inte kostar kommunen mer än ett belopp motsvarande
självrisken enligt 37 § räddningstjänstlagen.

Biståndskonventionens regel om att andra internationella avtal alltjämt skall vara tillämpliga har betydelse när det gäller Pariskonventionens reglering av skadeståndsansvaret på atomenergins område. Biståndskonventionen hindrar inte att skadeståndsansvar slutligt utkrävs av reaktorinnehavaren i enlighet med reglerna om strikt ansvar för denne. En kompletterande bestämmelse bör i denna del införas i 15 § atomansvarighetslagen (1968:45).

6.2.5 Sekretess

Mitt förslag: En möjlighet att sekretessbelägga uppgifter avseende enskilds ekonomiska förhållanden i ärenden om bistånd enligt biståndskonventionen införs. Denna möjlighet införs även för underrättelser och information avseende enskilds ekonomiska förhållanden som lämnas enligt konventionen om tidig information vid en kärnenergiolycka.

Promemorians förslag: Promemorian innehåller inte något förslag till ändring i sekretesslagen.

Remissinstanserna: Hovrätten för Övre Norrland och kammarrätten i Jönköping ifrågasätter om 2 kap. 1 § andra stycket sekretesslagen ger ett sådant skydd för hemlig information som förutsätts i biståndskonventionen. Kammarrätten efterlyser också en närmare förklaring i fråga om åtgärdernas förenlighet med lagstiftningen i det land där biståndsinsatsen utförs.

Skälen för mitt förslag: Enligt artikel 6 i biståndskonventionen förbinder sig den hjälpsökande och hjälpande staten att skydda den förtroliga karaktären hos den konfidentiella information som de får tillgång till i samband med bistånd vid en kärnenergiolycka eller ett radioaktivt nödläge och att endast använda sådan information för det överenskomna biståndet.

I sekretesslagen föreskrivs i 2 kap. 1 § första stycket att sekretess gäller hos regeringen och inom utrikesrepresentationen för uppgift som angår Sveriges förbindelser med annan stat eller i övrigt rör bl. a. annan stat eller mellanfolklig organisation, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att detta stör Sveriges mellanfolkliga förbindelser eller på annat sätt skadar landet. I andra stycket föreskrivs att sekretess gäller hos annan myndighet än regeringen och utrikesrepresentationen för sådana uppgifter, om det kan antas att det stör Sveriges mellanfolkliga förbindelser eller på annat sätt skadar landet om uppgiften röjs. Denna bestämmelse torde kunna tillämpas i vissa fall, t. ex. när det gäller uppgifter om militära anläggningar i ett annat land, som svensk personal får tillgång till då svenskt bistånd lämnas.

Sekretess med hänsyn främst till skyddet för enskilds personliga förhållanden inom hälso- och sjukvården följer av 7 kap. 1 § sekretesslagen. Om offren för en olycka vårdas på ett svenskt sjukhus, omfattas de givetvis av den bestämmelsen.

Någon tillämplig bestämmelse rörande enskildas affärs- och driftförhållanden finns dock inte. I detta avseende bör enligt min mening en komplettering av sekretesslagen göras. Detta bör lämpligen ske genom ett tillägg i 8 kap. 18 § sekretesslagen. Med hänsyn till att konventionen om tidig information vid en kärnenergiolycka innehåller en motsvarande artikel om konfidentiell information bör tillägget också omfatta underrättelser och information som lämnas enligt denna konvention.

6.2.6 In- och utförselformaliteter, m. m.

Mitt förslag: Lagstiftning genomförs för att undanröja hinder för övning av räddningsinsatser och för att klarlägga att utrustning får användas i Sverige enligt den hjälpande statens bestämmelser.

Promemorians förslag: Överensstämmer med mitt förslag.

Remissinstanserna: Inga erinringar framförs.

Skälen för mitt förslag: Enligt ramavtalet skall olika slags räddningsutrustning få föras över gränserna utan in- och utförselformaliteter och med befrielse från skatter, pålagor och avgifter. Motsvarande skall gälla vid övning av räddningsinsats. Likartade bestämmelser finns i biståndskonventionen.

Enligt 13 § 7 lagen (1987: 1069) om tullfrihet m. m., 15 § tullfrihetsförordningen (1987: 1289) samt 1 § lagen (1987: 1066) om frihet från skatt eller avgift får vara som skall användas tillfälligt eller förbrukas vid aktuellt räddnings- eller bärgningsföretag eller humanitär hjälpaktion införas tullfritt och utan erläggande av annan skatt eller avgift som annars skall erläggas vid införseln. Det kan framhållas att den egendom och utrustning varom talas i ramavtalet, dvs. "fordon, räddningsmateriel och annan utrustning" får anses bli täckt genom begreppet "vara". Härvidlag behövs alltså inga ändringar i svenska författningar för att tillgodose ramavtalet.

När det gäller övningar, vilka är nödvändiga för att få en effektiv samverkan i en olyckssituation, finns emellertid ingen generell regel om tullfrihet och skattefrihet. Ett tillägg bör därför göras i 13 § 7 lagen om tullfrihet m. m. för övning av räddningsinsatser. Bestämmelsen täcker räddningsinsatser såväl i Sverige som i annat land.

När det gäller användningen av medförd räddningsutrustning i Sverige, fordras ett tillägg i räddningstjänstlagen för att klarlägga att utrustningen får användas i enlighet med i den hjälpande staten gällande bestämmelser. Detta redovisas närmare i specialmotiveringen.

Ändringar fordras också i vissa förordningar, såsom förordningen (1982: 755) om utländska statsfartygs och statsluftfartygs tillträde till Sveriges territorium, m. m. (tillträdesförordningen). Det ankommer på regeringen att göra nödvändiga förordningsändringar.

Mitt förslag: Sverige skall vid godkännande av biståndskonventionen avge följande förklaringar.

Enligt artikel 10.5 b) förbehåller Sverige sig rätten att utan hinder av vad som sägs i artikel 8 om immunitet och privilegier regressvis återkräva utbetald ersättning från en skadevållare på biståndsgivarens sida som genom uppsåt eller grov vårdslöshet orsakat en skada. Sverige kommer dessutom att tillämpa svenska regler om jämkning på grund av medvållande.

Enligt artikel 8.9 förklarar Sverige att reglerna om immunitet och privilegier i biståndskonventionen inte tillämpas på deltagare i räddningsinsats som är svenska medborgare eller har hemvist i Sverige.

Promemorians förslag: Överensstämmer med mitt förslag, dock görs vissa förtydliganden och ett tillägg beträffande medvållandereglerna.

Remissinstanserna: Justitiekanslern och hovrätten för Övre Norrland föreslår ett förtydligande.

Skälen för mitt förslag: En stat kan enligt biståndskonventionens artikel 8 nionde punkten förklara att den ej anser sig bunden, helt eller delvis, av bestämmelserna om privilegier och immunitet till den biståndsgivande partens personal och till personal som handlar för dennes räkning, om befrielse från skatter, pålagor och andra avgifter på utrustning och egendom som införts i biståndssyfte samt om immunitet mot beslag, kvarstad eller rekvisition av sådan utrustning och egendom.

Enligt artikel 10 femte punkten kan en stat också förklara att den, helt eller delvis, ej anser sig bunden av vissa bestämmelser vari den anmodande staten, om inte annat överenskommits, tar på sig allt skadeståndsansvar i fråga om dödsfall eller personskada, skada på eller förlust av egendom eller miljöskada under biståndsgivningen som har uppkommit inom dess eget territorium. Förklaringen kan även innehålla att parten inte kommer att tillämpa denna bestämmelse i fall då handlandet varit grovt vårdslöst. Konventionens generella undantag för uppsåtligt vållande kommer därigenom att utvidgas.

En stat kan vidare enligt artikel 13 förklara att den inte anser sig bunden av de i konventionen beskrivna förfarandena för biläggande av tvister. Avgivna förklaringar träder omedelbart i kraft och kräver inte samtycke från andra konventionsstater.

För andra skador än atomskador kan den situationen uppstå att det inte finns möjlighet eller uppstår svårigheter för den skadelidande att få skadestånd. Staten bör i de fallen vid utländsk biståndsgivning, för att trygga den skadelidande, i den skadeståndsskyldiges ställe ersätta skadan, vilket jag föreslagit i avsnitt 6.2.4. Det bör emellertid i enlighet med vad jag anfört finnas möjlighet att kräva tillbaka ersättningen av någon som orsakat skadan inte bara när den har vållats uppsåtligen utan också när den har vållats genom grov vårdslöshet. Dessutom finns det inte skäl för Sverige

att göra undantag från de vanliga reglerna om jämkning på grund av medvållande, som i vissa situationer kan medföra att inget skadestånd alls kommer att utgå trots att den ådagalagda vårdslösheten inte är grov.

Undantaget för svensk del från den skadeståndsskyldighet som staten tar på sig bör i enlighet med vad jag anfört i avsnitt 6.2.4 begränsas till sådana fall där vållandet ligger på biståndsgivarens sida.

Det bör klart framgå av den förklaring som Sverige avger att förbehållet för rätten att återkräva utbetald ersättning görs utan hinder av vad som stadgas om immunitet i artikel 8. Krav på ersättning bör kunna riktas mot den som orsakat skadan. Mot denna bakgrund bör Sverige alltså avge förklaring att Sverige förbehåller sig rätten till återkrav från den som orsakat skadan också i fall av grov vårdslöshet.

Sverige bör även avge förklaring att artikel 8 andra punkten och artikel 10 andra punkten i biståndskonventionen inte tillämpas i enlighet med artikel 8 sjätte punkten och artikel 10 fjärde punkten på deltagare i en räddningsinsats som är svenska medborgare eller har hemvist i Sverige.

När det gäller förfarandet för biläggande av tvister finns det enligt min mening inte skäl för Sverige att avge särskild förklaring.

7 Upprättade lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom försvarsdepartementet upprättats förslag till

1. lag om ändring av räddningstjänstlagen (1986: 1102),
2. lag om ändring i lagen (1976: 661) om immunitet och privilegier i vissa fall,
3. lag om ändring i atomansvarighetslagen (1968: 45),
4. lag om ändring i sekretesslagen (1980: 100),
5. lag om ändring i lagen (1987: 1069) om tullfrihet m. m.

De under 3 och 4 angivna förslagen har upprättats i samråd med chefen för justitiedepartementet, det under 2 angivna förslaget i samråd med chefen för utrikesdepartementet och det under 5 angivna förslaget i samråd med statsrådet Gradin.

Lagrådet har granskat lagförslagen.

8 Specialmotivering

8.1 Förslaget till lag om ändring i räddningstjänstlagen (1986: 1102)

Utländskt bistånd

65 § *Regeringen, en kommun eller en statlig myndighet som svarar för räddningstjänst får i den utsträckning som följer av överenskommelser som Sverige ingått med Danmark, Finland, Island eller Norge begära bistånd från eller lämna bistånd till utländska myndigheter vid räddningsinsatser.*

I andra fall får regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer begära eller lämna internationellt bistånd vid räddningsinsatser enligt internationella överenskommelser som Sverige ingått.

I 65 § regleras hur bistånd begärs och lämnas. Inom Norden är regeringen, en kommun eller en statlig myndighet som har uppgifter enligt räddningstjänstlagen behöriga myndigheter. Detta framgår av *första stycket*.

I *andra stycket* sägs att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer är behörig när det gäller biståndsärenden inom ramen för internationella överenskommelser i förhållande till länder utanför Norden.

Bestämmelsen klarlägger kompetensen att begära och lämna bistånd vid räddningsinsatser i enlighet med internationella överenskommelser över huvud och är inte till sin lydelse begränsad till att gälla de konventioner som nu föreslås bli godkända.

Behörigheten gäller endast åtgärder för att hindra eller begränsa skador på människor eller egendom eller i miljön av sådan art som faller inom ramen för räddningstjänstlagen. Regeringens möjlighet att, som skedde vid jordbävningen i Armenien, besluta om biståndsgivning utanför överenskommelsernas tillämpningsområde förändras inte.

66 § *Om en utländsk fysisk eller juridisk person som saknar hemvist här i landet medverkar i en räddningsinsats i Sverige på begäran av regeringen, en kommun eller en statlig myndighet enligt 65 §, skall staten i stället för den utländska personen ersätta skada som uppkommer i samband med räddningsinsatsen och för vilken den utländska personen annars skulle ha varit skadeståndsskyldig enligt svensk lag.*

Staten skall även ersätta en utländsk fysisk eller juridisk person som saknar hemvist i Sverige och som handlar för biståndsgivarens räkning för personskada och skada på utrustning eller material som använts vid biståndsgivningen, om skadan har uppkommit i Sverige under räddningsinsatsen.

Bestämmelsen har behandlats i den allmänna motiveringen, avsnitt 6.2.4.

I *första stycket* anges att staten skall bära skadeståndsansvaret i den utländska fysiska eller juridiska personens ställe i de fall då det under räddningsinsatsen uppkommer en skada för vilken den utländska personen annars hade varit skadeståndsskyldig enligt svensk lag. Det betyder att det inte är möjligt att utkräva ansvar av de utländska biståndsgivarna och att således en talan som riktas mot någon av dem skall ogillas.

Uttrycket "utländsk... juridisk person" avses omfatta även den biståndsgivande staten, varför bestämmelsen innebär att svenska staten övertar även skadeståndsskyldighet som den utländska staten kan ha ådragit sig under räddningsinsatsen.

Av regeln följer bl. a. att svenska staten får svara inför domstol och stå för rättegångskostnader och andra kostnader i tvister rörande skador som uppkommer under räddningsinsatser.

De skador för vilka svenska staten skall svara skall ha ett direkt samband med räddningsinsatsen. En skada som uppkommer vid en transport till en olycksplats eller återtransport efter en räddningsinsats får anses ha ett sådant direkt samband med insatsen som krävs för att statens ansvar skall inträda. Däremot svarar staten inte när någon på den utländska biståndsgivarens sida orsakar en skada under sin fritid eller när han utför arbete som inte har med räddningsinsatsen att göra.

Bestämmelsen omfattar endast sådana skador som enligt svensk rätt kan medföra skadeståndsskyldighet för den utländska person som deltar i räddningsarbete. Därmed omfattas inte skador till följd av tillåtna nödhandlingar (se avsnitt 6.2.4 i allmänmotiveringen). Det är att märka att skadeståndsskyldighet i och för sig får anses föreligga även för den som till följd av den immunitetsregel jag föreslagit i praktiken inte kan avkrävas skadestånd.

Frågan om skadeståndsskyldighet över huvud taget föreligger skall bedömas enligt de i varje särskilt fall tillämpliga reglerna. Flera olika regelverk, såsom skadeståndslagen och miljöskadelagen (1986: 225), kan bli aktuella. Det är att märka att exempelvis skadeståndslagens regler om medvållande blir tillämpliga liksom allmänna skadeståndsrättsliga grundsatser.

Enligt *andra stycket* skall staten även ersätta utländska fysiska och juridiska personer som handlar för biståndsgivarens räkning för skador under räddningsinsatsen.

Av sakskador omfattas skador på utrustning eller material som använts vid biståndsgivningen men inte skador på annan egendom som utlänningen medför.

Begränsningen av ersättningsskyldigheten till fall då den skadelidande är en utländsk fysisk eller juridisk person som saknar hemvist i Sverige står i överensstämmelse med den förklaring som Sverige avses avge i anslutning till ratifikationen av biståndskonventionen.

Skadeståndslagens allmänna regler om medvållande i 6 kap. 1 § gäller vid tillämpningen av regeln i andra stycket. Vidare gäller att staten i enlighet med allmänna skadeståndsrättsliga principer har regressrätt mot den som har vållat skadan. Möjligheten att, i enlighet med överenskommelserna, från statens ansvarsområde helt undanta sådana situationer där skadan vållats uppsåtligen av någon i Sverige bör dock i enlighet med vad jag anfört i den allmänna motiveringen inte utnyttjas.

67 § *Staten får kräva tillbaka ersättning som har betalats enligt 66 § första stycket av den som har vållat skadan uppsåtligen eller genom grov vårdslöshet. För den som är att anse som arbetstagare skall dock ansvaret vara begränsat på det sätt som sägs i 4 kap. 1 § skadeståndslagen (1972: 207).*

Om rätt till återkrav för ersättning som har betalats för atomskada finns särskilda bestämmelser i atomansvarighetslagen (1968: 45).

Om utländskt bistånd har begärts av en kommun, får staten av denna kräva tillbaka vad staten har betalat enligt 66 § eller enligt åtagande i internationella överenskommelser om sådant bistånd i den mån kostnaden jämte kommunens egna kostnader för räddningsinsatsen inte överstiger självrisken enligt 37 §.

I *första stycket* har införts en möjlighet för staten att kräva åter utgiven ersättning från skadevållaren vid uppsåtlig eller grovt vårdslös handling. En utlänning som är att anse som arbetstagare och som på svensk begäran deltar i en räddningsinsats på sådant sätt att han får anses anlitad av en svensk myndighet bör dock inte bedömas strängare i skadeståndshänseende än en svensk arbetstagare, varför återkravsrätten har begränsats så att den motsvarar vad som gäller enligt skadeståndslagen.

Genom åtagande i Pariskonventionen 1960 om skadestånd på atomenergins område åligger det Sverige att se till att innehavaren av vederbörande atomanläggning görs ansvarig för skada som är att anse som atomskada enligt den konventionen. I paragrafens *andra stycke* hänvisas till bestämmelser i atomansvarighetslagen om statens rätt till återkrav för vad den kan ha betalat på grund av den nu aktuella skadeståndsregeln i 65 § för atomskada.

En bestämmelse som ger staten möjlighet att få tillbaka sina kostnader när insatsen faller inom det kommunala ansvarsområdet har tagits in i *tredje stycket*. När de sammanlagda kostnaderna för insatsen är så betydande att de överstiger en kommuns självrisk skall återkrav från statens sida inte komma i fråga för den del av kostnaderna som överstiger självrisken. Självrisken utgörs enligt 64 § räddningstjänstförordningen (1986: 1107) av ett belopp som motsvarar två öre per skattekrona, beräknat på det sammanlagda skatteunderlaget som står till kommunens förfogande året före det år då kostnaderna uppkommit. Kostnaderna kan innefatta rättegångskostnader m. m. Avdrag skall naturligtvis göras för vad staten kan ha fått ut genom återkrav.

68 § *Biståndspersonal från Danmark, Finland, Island eller Norge tjänstgör i samband med en räddningsinsats i Sverige i enlighet med de tjänstgöringsbestämmelser som gäller i det egna landet. Även fordon, räddningsmateriel och annan utrustning från något av de nämnda länderna får utan särskilt tillstånd användas i samband med räddningsinsatsen i enlighet med de bestämmelser som gäller i det egna landet.*

Bestämmelser om immunitet och privilegier i vissa fall i samband med utländskt bistånd vid räddningsinsatser i enlighet med internationella överenskommelser finns i lagen (1976: 661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

När det gäller bestämmelser om personalens tjänstgöring och de bestämmelser som kan gälla den utrustning av olika slag som används vid räddningsinsatser, torde dessa i allt väsentligt vara likartade i de nordiska länderna. Det kan emellertid finnas smärre formella avvikelser som kan utgöra hinder för en effektiv räddningsinsats över riksgränserna. I ramavtalet har därför tagits in bestämmelser som medför att personalen tjänstgör i enlighet med de tjänstgöringsbestämmelser som gäller i den egna staten och att utrustningen får användas i enlighet med i den hjälpande staten gällande bestämmelser utan särskilt tillstånd. En motsvarighet till detta införs i *första stycket*. Det bör i sammanhanget understrykas att ledningen av insatsen inom svenskt territorium utövas av den som är räddningsledare enligt räddningstjänstlagen.

I *andra* stycket görs en hänvisning i fråga om bestämmelser om immunitet och privilegier till lagen om immunitet och privilegier i vissa fall.

8.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1976: 661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

6 § *För personal som ställs till förfogande av en biståndsgivande part samt för utrustning och egendom som införs i Sverige enligt konventionen den 26 september 1986 om bistånd i händelse av en kärnteknisk olycka eller ett nödläge med radioaktiva ämnen åtnjutes immunitet och privilegier i den utsträckning som anges i konventionen, dock med de inskränkningar som följer av förklaringar som Sverige har avgett i anslutning till konventionen.*

Ändringen i lagen medför immunitet och privilegier för personal samt utrustning och egendom som införs i Sverige vid biståndsgivning enligt biståndskonventionen. Bakgrunden till den nya bestämmelsen redovisas i avsnitt 6.2.3.

Deltagare i en räddningsinsats som är svenska medborgare eller har hemvist i Sverige åtnjuter som framgår av avsnitt 6.3 inte immunitet och privilegier eftersom Sverige avses avge inskränkande förklaringar i anslutning till konventionen. Sverige avses även i en förklaring förbehålla sig rätten dels att regressvis återkräva utbetald ersättning från den som genom uppsåt eller grov vårdslöshet orsakat en skada, dels att tillämpa de svenska reglerna om medvållande.

8.3 Förslaget till lag om ändring i atomansvarighetslagen (1968: 45)

15 § Den som nödgats utge ersättning för atomskada på grund av luftfartslagen (1957: 297) *eller räddningstjänstlagen (1986: 1102)* eller internationellt fördrag eller lagstiftning i främmande stat inträder i den skadelidandes rätt mot den anläggningsinnehavare som svarar för skadan enligt denna lag. Avser ersättningen skada som omfattas av ett med stöd av 3 § tredje stycket meddelat förordnande, äger den ersättningsskyldige återkräva ersättningen av den anläggningsinnehavare som skulle ha svarat för skadan, om förordnandet ej meddelats.

Har någon som har sitt huvudkontor i Sverige eller i annan konventionsstat eller någon som är anställd hos sådan person nödgats utge ersättning för atomskada, för vilken den skadelidande på grund av bestämmelserna i 3 § icke är berättigad till ersättning enligt denna lag, äger han återkräva skadeståndet av den anläggningsinnehavare som med bortseende från nämnda bestämmelser skulle ha svarat för skadan. Därvid äger första stycket första punkten motsvarande tillämpning. Har skadan uppkommit under transport av atomsubstans till mottagare i annan stat än konventionsstat, gäller dock den avsändande anläggningsinnehavarens ansvarighet ej längre än till dess substansen lossats från det transportmedel varmed det anlände till den staten. Har skadan uppkommit under transport av atomsubstans från avsändare i sådan stat, inträder den mottagande anläggningsinnehavarens ansvarighet icke förrän substansen lastats på det transportmedel varmed det sändes från den främmande staten.

Återkravsrätt enligt första eller andra stycket tillkommer icke den som själv svarar för skadan enligt 20 §.

Som redan berörts fordras det en möjlighet för staten att återkräva vad den utgivit för skada som är att anse som atomskada och för vilken den

enligt atomansvarighetslagen ansvarige innehavaren borde ha svarat. Den bestämmelsen har införts i 15 § atomansvarighetslagen.

8.4 Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen (1980: 100) 8 kap.

18 § Sekretess gäller för sådan uppgift om enskilds affärs- eller driftförhållanden som har lämnats enligt 19–21 §§ lagen (1984: 3) om kärnteknisk verksamhet *eller i ärende om underrättelse och information eller bistånd enligt konventionerna den 26 september 1986 om tidig information vid en kärnenergiolycka och om bistånd i händelse av en kärnteknisk olycka eller ett nödläge med radioaktiva ämnen,* om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs. Regeringen kan för särskilt fall förordna om undantag från sekretessen, om den finner det vara av vikt att uppgiften lämnas.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

Bakgrunden till ändringen redovisas i avsnitt 6.2.4. Med hänsyn till att konventionerna om tidig information vid en kärnenergiolycka och bistånd i händelse av en kärnteknisk olycka eller ett nödläge med radioaktiva ämnen innehåller en artikel om konfidentiell information har bestämmelsen kompletterats så att det blir möjligt att sekretessbelägga uppgifter om enskilds ekonomiska förhållanden i ärenden om underrättelse och information eller bistånd enligt konventionerna.

8.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1987: 1069) om tullfrihet m. m.

13 § Regeringen får meddela föreskrifter om tullfrihet för

1. förnödenheter och proviant som medförs eller tas ombord på transportmedel i utrikes trafik, om varorna är avsedda för transportmedlet eller för besättning eller passagerare,
2. varor som införs av en resande eller den som utför arbete ombord på transportmedel, under förutsättning att varorna inte införs i handelssyfte eller för yrkesmässig förbrukning,
3. varor som införs av en person, vilken flyttar in i landet eller återvänder hit efter en längre tids vistelse i utlandet, om varorna inte införs i handelssyfte,
4. varor som införs med anledning av arv eller testamente eller som gåva eller som lån utan vederlag och varor som köpts för medel skänkta från utlandet,
5. filmer och trycksaker om varor och tjänster som erbjuds från utlandet,
6. varor för turistpropaganda,
7. varor som skall användas vid *räddningsinsats* eller bärgningsföretag eller humanitär hjälpaktion *eller vid övning av räddningsinsats,*
8. varor för undervisningsändamål eller för vetenskapligt eller kulturellt ändamål,
9. varor som skall användas vid utställning eller mässa eller liknande evenemang som ordnas för att främja försäljning av utländska varor,
10. välfärdsmateriel för sjöfolk, samt
11. magnetband och andra media med registrerade data.

I lagen (1987: 1069) om tullfrihet m. m. införs tullfrihet vid övning av räddningsinsats. Bakgrunden redovisas i avsnitt 6.2.6.

8.6 Ikraftträdande

De föreslagna lagändringarna bör träda i kraft snarast möjligt. Bestämmelserna om privilegier och immunitet samt skadestånd blir dock tillämpliga först från den dag då överenskommelserna träder i kraft i förhållande till Sverige (jfr prop. 1975/76: 205 s. 18–20). Det åligger regeringen att kungöra tidpunkten då avtal eller stadga har trätt i kraft i förhållande till Sverige. Eftersom tidpunkten när lagstiftningen kan träda i kraft inte låter sig bestämmas i förväg, bör riksdagen överlämna åt regeringen att bestämma tidpunkten.

9 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen

dels föreslår riksdagen att godkänna

1. konventionen den 26 september 1986 om bistånd i händelse av en kärnteknisk olycka eller ett nödläge med radioaktiva ämnen,
2. avtalet den 20 januari 1989 mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige om samarbete över territorialgränserna i syfte att vid olyckshändelser hindra eller begränsa skador på människor eller egendom eller i miljön,
3. den internationella konventionen om beredskap för, insatser vid och samarbete vid förorening genom olja, 1990,

dels föreslår riksdagen att anta förslagen till

1. lag om ändring i räddningstjänstlagen (1986: 1102),
2. lag om ändring i lagen (1976: 661) om immunitet och privilegier i vissa fall,
3. lag om ändring i atomansvarighetslagen (1968: 45),
4. lag om ändring i sekretesslagen (1980: 100),
5. lag om ändring i lagen (1987: 1069) om tullfrihet m. m.,

dels föreslår riksdagen att godkänna förslagen till förklaringar som Sverige skall avge vid ratifikationen av konventionen den 26 september 1986 om bistånd i händelse av en kärnteknisk olycka eller ett nödläge med radioaktiva ämnen.

10 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

Convention on Assistance in the case of a Nuclear Accident or Radiological Emergency

The states parties to this convention,

aware that nuclear activities are being carried out in a number of States,

noting that comprehensive measures have been and are being taken to ensure a high level of safety in nuclear activities, aimed at preventing nuclear accidents and minimizing the consequences of any such accident, should it occur,

desiring to strengthen further international co-operation in the safe development and use of nuclear energy,

convinced of the need for an international framework which will facilitate the prompt provision of assistance in the event of a nuclear accident or radiological emergency to mitigate its consequences,

noting the usefulness of bilateral and multilateral arrangements on mutual assistance in this area,

noting the acitivities of the International Atomic Energy Agency in developing guidelines for mutual emergency assistance arrangements in connection with a nuclear accident or radiological emergency,

have agreed as follows:

Article 1

General provisions

1. The States Parties shall cooperate between themselves and with the International Atomic Energy Agency (hereinafter referred to as the "Agency") in accordance with the provisions of this Convention to facilitate prompt assistance in the event of a nuclear accident or radiological emergency to minimize its consequences and to protect life, property and the environment from the effects of radioactive releases.

Konvention om bistånd i händelse av en kärnteknisk olycka eller ett nödläge med radioaktiva ämnen

De till denna konvention anslutna staterna

som är medvetna om att kärnteknisk verksamhet förekommer i ett antal stater,

som konstaterar att omfattande åtgärder vidtagits och fortlöpande vidtas för att säkerställa en hög grad av säkerhet i samband med kärnteknisk verksamhet i syfte att förhindra kärntekniska olyckor och att reducera följderna av varje sådan olycka till ett minimum, om den skulle inträffa,

som önskar ytterligare förstärka det internationella samarbetet när det gäller säker utveckling och användning av kärnenergi.

som är övertygade om nödvändigheten av en internationell ram som skall underlätta snabbt bistånd i händelse av en kärnteknisk olycka eller ett nödläge med radioaktiva ämnen för att minska konsekvenserna av dessa,

som konstaterar nyttan av bilaterala och multilaterala avtal om ömsesidigt bistånd inom detta område,

som beaktar Internationella atomenergiorganets verksamhet när det gäller att utveckla riktlinjer för åtgärder avseende ömsesidigt katastrofbistånd i samband med kärnenergiolyckor eller radioaktiva nödlägen,

har kommit överens om följande

Artikel 1

Allmänna bestämmelser

1. Konventionsstaterna skall samarbeta med varandra och med Internationella atomenergiorgnet (här nedan kallat IAEA) i enlighet med bestämmelserna i denna konvention för att underlätta snabbt bistånd i händelse av en kärnteknisk olycka eller ett nödläge med radioaktiva ämnen för att i största möjliga utsträckning reducera följderna och för att skydda liv, egendom och miljö från effekterna av radioaktiva utsläpp.

2. To facilities such cooperation States Parties may agree on bilateral or multilateral arrangements or, where appropriate, a combination of these, for preventing or minimizing injury and damage which may result in the event of a nuclear accident or radiological emergency.

3. The States Parties request the Agency, acting within the framework of its Statute, to use its endeavours in accordance with the provisions of this Convention to promote, facilitate and support the cooperation between States Parties provided for in this Convention.

Article 2

Provision of assistance

1. If a State Party needs assistance in the event of a nuclear accident or radiological emergency, whether or not such accident or emergency originates within its territory, jurisdiction or control, it may call for such assistance from any other State Party, directly or through the Agency, and from the Agency, or, where appropriate, from other international intergovernmental organizations (hereinafter referred to as "international organizations").

2. A State Party requesting assistance shall specify the scope and type of assistance required and where practicable provide the assisting party with such information as may be necessary for that party to determine the extent to which it is able to meet the request. In the event that it is not practicable for the requesting State Party to specify the scope and type of assistance required, the requesting State Party and the assisting party shall, in consultation, decide upon the scope and type of assistance required.

3. Each State Party to which a request for such assistance is directed shall promptly decide and notify the requesting State Party directly or through the Agency whether it is in a position to render the assistance request-

2. För att underlätta detta samarbete kan konventionsstaterna komma överens om bilaterala eller multilaterala åtgärder eller vid behov om en kombination av sådana åtgärder för att förhindra eller begränsa så mycket som möjligt skador på person och egendom eller miljö vilka kan bli följden av en kärnteknisk olycka eller ett nödläge med radioaktiva ämnen.

3. Konventionsstaterna anmodar IAEA att inom ramen för sina befogenheter göra sitt yttersta i enlighet med bestämmelserna i denna konvention för att främja, underlätta och stödja det samarbete mellan konventionsstaterna som föreskrivs i denna konvention.

Artikel 2

Biståndsgivning

1. Om en konventionsstat behöver bistånd i händelse av en kärnteknisk olycka eller ett nödläge med radioaktiva ämnen, vare sig olyckan eller nödläget har uppkommit inom statens eget territorium eller ej, eller inom området under dess jurisdiktion eller kontroll, kan den direkt eller genom IAEA göra framställning om sådant bistånd från någon annan konventionsstat och från IAEA eller, där så är lämpligt, från andra organisationer (här nedan benämnda "internationella organisationer").

2. En konventionsstat som begär bistånd skall ange omfattning och art av begärt bistånd och skall, om så är möjligt, förse den biståndsgivande parten med de uppgifter denna kan behöva för att avgöra i vilken utsträckning den kan uppfylla begäran. Om det ej är praktiskt möjligt för den anmodande konventionsstaten att närmare ange omfattning och art av begärt bistånd, skall denna i samråd med den biståndsgivande parten avgöra biståndets omfattning och art.

3. Varje konventionsstat, till vilken begäran om sådant bistånd riktas, skall omgående avgöra om den är i stånd att ge önskat bistånd och omfattning av och villkoren för det bistånd den kan ge samt meddela den

ed, and the scope and terms of the assistance that might be rendered.

4. States Parties skall within the limits of their capabilities identify and notify the Agency of experts, equipment and materials which could be made available for the provision of assistance to other States Parties in the event of a nuclear accident or radiological emergency as well as the terms, especially financial, under which such assistance could be provided.

5. Any State Party may request assistance relating to medical treatment or temporary relocation into the territory of another State Party of people involved in a nuclear accident or radiological emergency.

6. The Agency shall respond, in accordance with its Statue and as provided for in this Convention, to a requesting State Party's or a Member State's request for assistance in the event of a nuclear accident or radiological emergency by:

(a) making available appropriate resources allocated for this purpose;

(b) transmitting promptly the request to other States and international organizations which, according to the Agency's information, may possess the necessary resources; and

(c) if so requested by the requesting State, co-ordinating the assistance at the international level which may thus become available.

Article 3

Direction and control of assistance

Unless otherwise agreed:

(a) the overall direction, control, co-ordination and supervision of the assistance shall be the responsibility within its territory of the requesting State. The assisting party should, where the assistance involves personnel, designate in consultation with the requesting State, the person who should be in charge of and retain immediate operational supervision over the personnel and the equipment provided by it. The designated person should

anmodande konventionsstaten detta antingen direkt eller genom IAEA.

4. Konventionsstaterna skall, allt efter möjlighet, ta reda på och underrätta IAEA om de resurser i form av expertis, utrustning och material de skulle kunna ställa till förfogande för att bistå andra konventionsstater i händelse av en kärnteknisk olycka eller ett nödläge med radioaktiva ämnen samt ange villkoren, i synnerhet de ekonomiska, för detta bistånd.

5. Vilken som helst konventionsstat kan begära bistånd i form av sjukvård eller tillfällig omflyttning till en annan konventionsstats territorium av människor som råkar ut för en kärnteknisk olycka eller ett nödläge med radioaktiva ämnen.

6. IAEA skall i enlighet med sin stadga och med bestämmelserna i denna konvention svara på en begäran om bistånd från en konventionsstat eller en medlemsstat i händelse av en kärnteknisk olycka eller ett nödläge med radioaktiva ämnen genom att

a) ställa lämpliga och för detta ändamål avsedda resurser till förfogande,

b) omgående vidarebefordra begäran till andra stater och internationella organisationer som, enligt den information IAEA erhållit, kan förfoga över de nödvändiga resurserna och,

c) om den anmodande staten så önskar, samordna det bistånd på internationell nivå som på detta sätt kan komma att stå till förfogande.

Artikel 3

Ledning och kontroll av biståndet

Såvitt ej annat har överenskommits,

a) skall den anmodande staten ansvara för den allmänna ledningen, kontrollen, samordningen och övervakningen av biståndet inom sitt eget territorium. I det fall biståndet innefattar personal, skall den biståndsgivande parten i samråd med den anmodande staten utse en person som skall ansvara för och direkt övervaka användningen av den personal och utrustning som biståndsgivaren ställt till förfogande. Den person som utses skall utöva

exercise such supervision in cooperation with the appropriate authorities of the requesting State;

(b) the requesting State shall provide, to the extent of its capabilities, local facilities and services for the proper and effective administration of the assistance. It shall also ensure the protection of personnel, equipment and materials brought into its territory by or on behalf of the assisting party for such purpose;

(c) ownership of equipment and materials provided by either party during the periods of assistance shall be unaffected, and their return skall be ensured;

(d) a State Party providing assistance in response to a request under paragraph 5 of article 2 shall co-ordinate that assistance within its territory.

Article 4

Competent authorities and points of contact

1. Each State Party shall make known to the Agency and to other States Parties, directly or through the Agency, its competent authorities and point of contact authorized to make and receive requests for and to accept offers of assistance. Such points of contact and a focal point within the Agency shall be available continuously.

2. Each State Party shall promptly inform the Agency of any changes that may occur in the information referred to in paragraph 1.

3. The Agency shall regularly and expeditiously provide to States Parties, Member States and relevant international organizations the information referred to in paragraphs 1 and 2.

Article 5

Functions of the Agency

The States Parties request the Agency, in accordance with paragraph 3 of article 1 and without prejudice to other provisions of this Convention, to:

denna övervakning i samarbete med vederbörande myndigheter i den anmodande staten;

b) skall den anmodande staten efter bästa förmåga tillhandahålla lokala resurser och tjänster för att biståndet skall kunna skötas effektivt och på rätt sätt. Den anmodande staten skall också svara för skyddet av personal, utrustning och material som för sådana ändamål införts på dess territorium av biståndsgivaren eller av någon annan för biståndsgivarens räkning;

c) skall äganderätten till utrustning och material som tillhandahålls av någondera parten under biståndsperioderna ej påverkas, och återlämnande härav skall säkerställas;

d) skall en konventionsstat som lämnat bistånd efter en begäran i enlighet med artikel 2 punkt 5 samordna detta bistånd inom sitt eget territorium.

Artikel 4

Behöriga myndigheter och kontaktställen

1. Varje konventionsstat skall underrätta IAEA och de övriga konventionsstaterna direkt eller genom IAEA om de behöriga myndigheter och det kontaktställe som ifrågavarande stat har behörighet att avge och mottaga framställningar om bistånd och att anta erbjudanden om bistånd. Dessa kontaktställen och ett kontaktställe inom IAEA skall fortlöpande vara tillgängliga.

2. Varje konventionsstat skall omgående underrätta IAEA om varje förändring som kan förekomma beträffande den information som avses i punkten.

3. IAEA skall regelbundet och utan dröjsmål förse konventionsstater, medlemsstater och berörda internationella organisationer med den information som avses i punkterna 1 och 2.

Artikel 5

IAEA:s uppgifter

Konventionsstaterna anmodar IAEA att i enlighet med artikel 1 punkt 3, såvitt inte annat följer av övriga bestämmelser i denna konvention:

(a) collect and disseminate to States Parties and Member States information concerning:

(i) experts, equipment and materials which could be made available in the event of nuclear accidents or radiological emergencies;

(ii) methodologies, techniques and available results of research relating to response to nuclear accidents or radiological emergencies;

(b) assist a State Party or a Member State when requested in any of the following or other appropriate matters;

(i) preparing both emergency plans in the case of nuclear accidents and radiological emergencies and the appropriate legislation;

(ii) developing appropriate training programmes for personnel to deal with nuclear accidents and radiological emergencies;

(iii) transmitting requests for assistance and relevant information in the event of a nuclear accident or radiological emergency;

(iv) developing appropriate radiation monitoring programmes, procedures and standards;

(v) conducting investigations into the feasibility of establishing appropriate radiation monitoring system;

(c) make available to a State Party or a Member State requesting assistance in the event of a nuclear accident or radiological emergency appropriate resources allocated for the purpose of conducting an initial assessment of the accident or emergency;

(d) offer its good offices to the States Parties and Member States in the event of a nuclear accident or radiological emergency;

(e) establish and maintain liaison with relevant international organizations for the purposes of obtaining and exchanging relevant information and data, and make a list of such organizations available to States Parties, Member States and the aforementioned organizations.

a) införskaffa och till konventionsstater och medlemsstater sprida information beträffande:

(i) expertis, utrustning och material som i händelse av kärntekniska olyckor eller olyckor med radioaktiva ämnen skulle kunna tillhandahållas;

(ii) metodik, teknik och tillgängliga forskningsresultat rörande insatser i samband med kärntekniska olyckor eller olyckor med radioaktiva ämnen;

b) på begäran bistå en konventionsstat eller medlemsstat i någon av följande eller andra relevanta angelägenheter;

(i) upprätta katastrofplaner i händelse av kärntekniska olyckor eller olyckor med radioaktiva ämnen och lämplig lagstiftning;

(ii) utveckla lämpliga utbildningsprogram för personal som skall göra insatser vid kärntekniska olyckor eller olyckor med radioaktiva ämnen;

(iii) vidarebefordra framställningar om bistånd och relevant information i händelse av en kärnteknisk olycka eller ett nödläge med radioaktiva ämnen;

(iv) utveckla lämpliga program, metoder och normer för mätning och övervakning av strålningen;

(v) genomföra undersökningar om rimligheten av att bygga upp lämpliga system för mätning och övervakning av strålningen;

c) ställa lämpliga resurser för en första bedömning av en olycka eller ett nödläge till förfogande för en konventionsstat eller en medlemsstat, som begär bistånd i händelse av en kärnteknisk olycka eller ett nödläge med radioaktiva ämnen;

d) erbjuda sina bona officia-tjänster till konventionsstater och medlemsstater i händelse av en kärnteknisk olycka eller ett nödläge med radioaktiva ämnen;

e) upprätta och underhålla förbindelser med berörda internationella organisationer i syfte att erhålla och utbyta relevant information och data samt tillse att en förteckning över dessa organisationer blir tillgänglig för konventionsstater, medlemsstater och ovan nämnda organisationer.

Article 6

Confidentiality and public statements

1. The requesting State and the assisting party shall protect the confidentiality of any confidential information that becomes available to either of them in connection with the assistance in the event of a nuclear accident or radiological emergency. Such information shall be used exclusively for the purpose of the assistance agreed upon.

2. The assisting party shall make every effort to coordinate with the requesting State before releasing information to the public on the assistance provided in connection with a nuclear accident or radiological emergency.

Artikel 6

Konfidentiell information och offentliga uttalanden

1. Den anmodande staten och biståndsgivaren skall skydda den förtroliga karaktären hos den konfidentiella information som de får tillgång till i samband med bistånd vid en kärnteknisk olycka eller ett nödläge med radioaktiva ämnen. Sådan information skall endast användas för det överenskomna biståndet.

2. Den biståndsgivande parten skall på allt sätt sträva efter att samverka med den anmodande staten innan den offentliggör information om det bistånd som lämnas i samband med en kärnteknisk olycka eller ett nödläge med radioaktiva ämnen.

Article 7

Reimbursement of costs

1. An assisting party may offer assistance without costs to the requesting State. When considering whether to offer assistance on such a basis, the assisting party shall take into account:

(a) the nature of the nuclear accident or radiological emergency;

(b) the place of origin of the nuclear accident or radiological emergency;

(c) the needs of developing countries;

(d) the particular needs of countries without nuclear facilities; and

(e) any other relevant factors.

2. When assistance is provided wholly or partly on a reimbursement basis, the requesting State shall reimburse the assisting party for the costs incurred for the services rendered by persons or organizations acting on its behalf, and for all expenses in connection with the assistance to the extent that such expenses are not directly defrayed by the requesting State. Unless otherwise agreed, reimbursement shall be provided promptly after the assisting party has presented its request for reimbursement to the requesting State, and in respect of costs other than local costs, shall be freely transferrable.

Artikel 7

Återbetalning av kostnader

1. En biståndsgivande part kan erbjuda kostnadsfritt bistånd till den anmodande staten. När en biståndsgivare överväger att lämna bistånd på sådana villkor, skall denna beakta:

a) karaktären av den kärntekniska olyckan eller nödläget med radioaktiva ämnen;

b) den plats där den kärntekniska olyckan eller nödläget med radioaktiva ämnen har sitt ursprung;

c) utvecklingsländernas särskilda behov;

d) särskilda behov i länder utan kärnenergiresurser; och

e) andra relevanta omständigheter.

2. När biståndet helt eller delvis lämnas under förutsättning av återbetalning, skall den anmodande staten ersätta biståndsgivarens kostnader för tjänster som personer eller organisationer utfört för dennes räkning och för alla utgifter i samband med biståndet, i den mån sådana utgifter inte har betalats direkt av den anmodande staten. Om ej annat överenskommits, skall återbetalningen ske omgående när biståndsgivaren har lämnat sin framställning om återbetalning till den anmodande staten. Denna betalning skall vara fritt överförbar när den avser andra än lokala kostnader.

3. Notwithstanding paragraph 2, the assisting party may at any time waive, or agree to the postponement of, the reimbursement in whole or in part. In considering such waiver or postponement, assisting parties shall give due consideration to the needs of developing countries.

Article 8

Privileges, immunities and facilities

1. The requesting State afford to personnel of the assisting party and personnel acting on its behalf the necessary privileges, immunities and facilities for the performance of their assistance functions.

2. The requesting State shall afford the following privileges and immunities to personnel of the assiting party or persoinnel acting on its behalf who have been duly notified to and accepted by the requesting State:

(a) immunity from arrest, detention and legal process, including criminal, civil and administrative jurisdiction, of the requesting State, in respect of acts or omissions in the performance of their duties; and

(b)exemption from taxation, duties or other charges, except those which are normally incorporated in the price of goods or paid for services rendered, in respect of the performance of their assistance functions.

3. The requesting State shall:

(a) afford the assisting party exemption from taxation, duties or other charges on the equipment and property brought into the territory of the requesting State by the assisting party for the purpose of the assistance; and

(b) provide immunity from seizure, attachment or requisition of such equipment and property.

4. The requesting State shall ensure the return of such equipment and property. If requested by the assisting party, the requesting State shall arrange, to the extent it is able to do so, for the necessary decontamination

3. Oaktat bestämmelserna i punkten 2 kan den biståndsgivande parten vid vilken tidpunkt som helst förklara sig avstå från eller samtycka till uppskov med återbetalningen, helt eller delvis. När biståndsgivare överväger sådant avstående eller uppskov, skall de ta vederbörlig hänsyn till utvecklingsländernas behov.

Artikel 8

Privilegier, immuniteter och lättnader

1. Den anmodande staten skall till den biståndsgivande partens personal och till personal som handlar för dennes räkning ge de privilegier, immuniteter och lättnader som är nödvändiga för fullgörandet av deras biståndsuppgifter.

2. Den anmodande staten skall ge följande privilegier och immuniteter till den biståndsgivande partens personal och till personal som handlar för dennes räkning, under förutsättning att ifrågavarande personal vederbörligen anmälts till, och godkänts av, den anmodande staten:

a) immunitet i fråga om häktning, kvarhållande och rättsliga åtgärder, inklusive straffrättsliga, civilrättsliga och förvaltningsrättsliga förfaranden i den anmodande staten när det gäller handlingar eller underlåtenhet under utövandet av deras uppgifter, samt

b) befrielse från skatter, pålagor eller andra uppgifter när det gäller personalens fullgörande av biståndsfunktionerna, dock inte sådana som normalt ingår i priset för varor eller tjänster.

3. Den anmodande staten skall

a) befria biståndsgivaren från skatter, pålagor och andra avgifter på utrustning och egendom som införts på biståndsmottagarens territorium av biståndsgivaren i biståndssyfte samt

b) ge immunitet mot beslag, kvarstad eller rekvisition av sådan utrustning och egendom.

4. Den anmodande staten skall garantera att sådan utrustning och egendom återlämnas. Om biståndsgivaren så begär, skall den anmodande staten, i den utsträckning den har möjlighet till det, ombesörja nödvändig

of recoverable equipment involved in the assistance before its return.

5. The requesting State shall facilitate the entry into, stay in and departure from its national territory of personnel notified pursuant to paragraph 2 and of equipment and property involved in the assistance.

6. Nothing in this article shall require the requesting State to provide its nationals or permanent residents with the privileges and immunities provided for in the foregoing paragraphs.

7. Without prejudice to the privileges and immunities, all beneficiaries enjoying such privileges and immunities under this article have a duty to respect the laws and regulations of the requesting State. They shall also have the duty not to interfere in the domestic affairs of the requesting State.

8. Nothing in this article shall prejudice rights and obligations with respect to privileges and immunities afforded pursuant to other international agreements or the rules of customary international law.

9. When signing, ratifying, accepting, approving or acceding to this Convention, a State may declare that it does not consider itself bound in whole or in part by paragraphs 2 and 3.

10. A State Party which has made a declaration in accordance with paragraph 9 may at any time withdraw it by notification to the depositary.

Article 9

Transit of personnel, equipment and property

Each State Party shall, at the request of the requesting State or the assisting party, seek to facilitate the transit through its territory of duly notified personnel, equipment and property involved in the assistance to and from the requesting State.

sanering av utrustning som ej förbrukats och som använts vid biståndsarbetet.

5. Den anmodande staten skall underlätta inresan till, vistelsen i och utresan från dess nationella territorium för personal som anmälts enligt punkten 2 och för utrustning och egendom som används vid biståndsarbetet.

6. Ingenting i denna artikel förpliktar den anmodande staten att ge egna medborgare eller andra i landet stadigvarande bosatta personer de privilegier och immuniteter som angivits i ovanstående punkter.

7. Utan inskränkning av privilegierna och immuniteterna skall alla personer som i enlighet med denna artikel åtnjuter sådana privilegier och immuniteter vara skyldiga att respektera lagar och andra författningar i den anmodande staten. De skall också vara skyldiga att ej blanda sig i den anmodande statens inre angelägenheter.

8. Ingenting i denna artikel påverkar de rättigheter och skyldigheter avseende privilegier och immuniteter som åtnjuts i enlighet med andra internationella avtal eller i enlighet med internationell sedvanerätt.

9. Då en stat undertecknar, ratificerar, godtar, godkänner eller ansluter sig till denna konvention, kan staten i fråga förklara att den ej anser sig bunden, helt eller delvis, av punkterna 2 och 3.

10. En konventionsstat som avgivit en förklaring i enlighet med punkten 9 kan när som helst återta densamma genom notifikation till depositarien.

Artikel 9

Transitering av personal, utrustning och egendom

Varje konventionsstat skall på den anmodande statens eller biståndsgivarens begäran vidta åtgärder för att underlätta transitering genom sitt territorium till och från den anmodande staten av vederbörligen anmäld personal, utrustning och egendom i samband med biståndet.

Article 10

Claims and compensation

1. The States Parties shall closely cooperate in order to facilitate the settlement of legal proceedings and claims under this article.

2. Unless otherwise agreed, a requesting State shall in respect of death or of injury to persons, damage to or loss of property, or damage to the environment caused within its territory or other area under its jurisdiction or control in the course of providing the assistance requested:

(a) not bring any legal proceedings against the assisting party or persons or other legal entities acting on its behalf;

(b) assume responsibility for dealing with legal proceedings and claims brought by third parties against the assisting party or against persons or other legal entities acting on its behalf;

(c) hold the assisting party or persons or other legal entities acting on its behalf harmless in respect of legal proceedings and claims referred to in sub-paragraph (b); and

(d) compensate the assisting party or persons or other legal entities acting on its behalf for:

(i) death of or injury to personnel of the assisting party or persons acting on its behalf;

(ii) loss of or damage to non-consumable equipment or materials related to the assistance; except in cases of wilful misconduct by the individuals who caused the death, injury, loss or damage.

3. This article shall not prevent compensation or indemnity available under any applicable international agreement or national law of any State.

4. Nothing in this article shall require the requesting State to apply paragraph 2 in whole or in part to its nationals or permanent residents.

5. When signing, ratifying, accepting, approving or acceding to this Convention, a

Artikel 10

Krav och ersättning

1. Konventionsstaterna skall samarbeta nära för att underlätta avgöranden i rättegångar och förlikning vad gäller skadeståndskrav enligt denna artikel.

2. Om ej annat överenskommits, skall den anmodande staten, i fråga om dödsfall eller personskada, skada på eller förlust av egendom eller miljöskada under biståndsgivningen som har orsakats inom dess eget territorium eller inom annat område under dess jurisdiktion eller kontroll:

a) ej väcka talan mot biståndsgivaren eller mot fysiska eller juridiska personer som handlar för dennas räkning:

b) åta sig ansvaret för hanteringen av förfaranden inför rätta och krav som av tredje part riktas mot biståndsgivaren eller mot fysiska eller juridiska personer som handlar för dennes räkning;

c) hålla biståndsgivaren eller de fysiska eller juridiska personer som handlar för dennes räkning skadeslösa vad avser de rättsliga förfaranden och krav som avses i punkten b) och

d) ersätta biståndsgivaren eller de fysiska eller juridiska personer som handlar för dennas räkning för

(i) dödsfall eller personskada som har tillfogats biståndsgivarens personal eller personer som handlar för dennas räkning;

(ii) förlust av eller skada på sådan utrustning eller material som har samband med biståndet och som inte utgör förbrukningsartiklar; dock inte vid uppsåtligt handlande av de personer som orsakade dödsfallet, personskadan, förlusten eller skadan.

3. Denna artikel hindrar inte ersättning eller gottgörande i enlighet med något tillämpligt internationellt avtal eller någon stats nationella lagstiftning.

4. Ingenting i denna artikel förpliktar den anmodande staten att tillämpa punkten 2 helt eller delvis på sina medborgare eller på personer som är stadigvarande bosatta i den staten.

5. Då en stat undertecknar, ratificerar, godtar, godkänner eller ansluter sig till denna

State may declare:

(a) that it does not consider itself bound in whole or in part by paragraph 2;

(b) that it will not apply paragraph 2 in whole or in part in cases of gross negligence by the individuals who caused the death, injury, loss or damage.

6. A State Party which has made a declaration in accordance with paragraph 5 may at any time withdraw it by notification to the depositary.

Article 11

Termination of assistance

The requesting State or the assisting party may at any time, after appropriate consultations and by notification in writing, request the termination of assistance received or provided under this Convention. Once such a request has been made the parties involved shall consult with each other to make arrangements for the proper conclusion of the assistance.

Article 12

Relationship to other international agreements

This Convention shall not affect the reciprocal rights and obligations of States Parties under existing international agreements which relate to the matters covered by this Convention, or under future international agreements concluded in accordance with the object and purpose of this Convention.

Article 13

Settlement of disputers

1. In the event of a dispute between States Parties, or between a State Party and the Agency, concerning the interpretation or application of this Convention, the parties to the dispute shall consult with a view to the settlement of the dispute by negotiation or by any other peaceful means of settling disputes acceptable to them.

konvention, kan den förklara att den helt eller delvis

a) ej anser sig bunden av punkten 2,

b) ej kommer att tillämpa punkten 2 helt eller delvis i fall då de personer som orsakad dödsfallet, personskadan, förlusten eller sakskadan har handlat grovt vårdslöst.

6. En konventionsstat som avgivit förklaring i enlighet med punkten 5 får när som helst återta denna genom notifikation till depositarien.

Artikel 11

Biståndets upphörande

Den anmodande staten eller den biståndsgivande parten kan när som helst efter lämpliga konsultationer och genom skriftlig notifikation begära att det bistånd som mottagits eller ställts till förfogande enligt denna konvention skall upphöra. När en sådan begäran framlagts, skall de båda inblandade parterna samråda med varandra för att träffa anstalter för lämplig avveckling av biståndet.

Artikel 12

Förhållande till andra internationella avtal

Denna konvention skall ej påverka de ömsesidiga rättigheter och skyldigheter som konventionsstaterna har enligt existerande internationella avtal vad avser frågor som faller under denna konvention eller under framtida internationella avtal, som ingås i överensstämmelse med denna konventions ändamål och syften.

Artikel 13

Biläggande av tvister

1. I händelse av tvist mellan konventionsstaterna, eller mellan en konventionsstat och IAEA, beträffande tolkningen eller tillämpningen av denna konvention, skall parterna i tvisten samråda i syfte att bilägga denna genom förhandling eller genom sådan annan fredlig metod för lösning av tvist som de båda kan acceptera.

2. If a dispute of this character between States Parties cannot be settled within one year from the request for consulations pursuant to paragraph 1, it shall, at the request of any party to such dispute, be submitted to arbitration or referred to the International Court of Justice for decision. Where a dispute is submitted to arbitration, if, within six months from the date of the request, the parties to the dispute are unable to agree on the organization of the arbitration, a party may request the President of the International Court of Justice or the Secretary-General of the United Nations to appoint one or more arbitrators. In cases of conflicting request by the parties to the dispute, the request to the Secretary-General of the United Nations shall have priority.

3. When signing, ratifying, accepting, approving or acceding to this Convention, a State may declare that it does not consider itself bound by either or both of the dispute settlement procedures provided for in paragraph 2. The other States Parties shall not be bound by a dispute settlement procedure provided for in paragraph 2 with respect to a State Party for which such a declaration is in force.

4. A State Party which has made a declaration in accordance with paragraph 3 may at any time withdraw it by notification to the depositary.

Article 14

Entry into force

1. This Convention shall be open for signature by all States and Namibia, represented by the United Nations Council for Namibia, at the Headquarters of the International Atomic Energy Agency in Vienna, and at the Headquarters of the United Nations in New York from... until its entry into force for twelve months, whichever period is longer.

2. A State and Namibia, represented by the United Nations Council for Namibia, may express its consent to be bound by this Convention either by signature, or by deposit of an instrument of ratification, acceptance or

2. Om en tvist av detta slag mellan konventionsstaterna ej kunnat biläggas inom ett år räknat från datum för framställning om samråd till följd av punkten 1, skall tvisten efter framställning från någon av de tvistande parterna hänskjutas till skiljeförfarande eller till Internationalla domstolen för avgörande. Om en tvist hänskjutits till skiljeförfarande och de tvistande parterna inom sex månader från datum för framställningen ej kunnat komma överens om sättet för skiljeförfarandets genomförande, kan en part anhålla att Internationella domstolens president eller Förenta nationernas generalsekreterare utser en eller flera skiljedomare. Om de tvistande parterna ingivit motstridiga framställningar, skall den som ställts till Förenta nationernas generalsekreterare prioriteras.

3. När en stat undertecknar, ratificerar, godtar, godkänner eller ansluter sig till denna konvention, kan den förklara att den inte anser sig bunden av endera av eller både de i punkten 2 beskrivna förfarandena för biläggande av tvister. Övriga konventionsstater skall ej var bundna av någon av de i punkten 2 angivna förfarandena för biläggande av tvister i förhållande till en konventionsstat för vilken en sådan förklaring är i kraft.

4. En konventionsstat som angivit förklaring i enlighet med punkten 3 får när som helst återta denna genom notifikation till depositarien.

Artikel 14

Ikraftträdande

1. Denna konvention står öppen för undertecknande av alla stater samt Namibia, representerat av Förenta nationernas råd för Namibia, i Internationalla atomenergiorganets säte i Wien och i Förenta nationernas högkvarter i New York från och med den... till dess att den träder i kraft eller under tolv månader, varvid den längsta av dessa båda perioder skall gälla.

2. En stat, eller Namibia representerat av Förenta nationernas råd för Namibia, får uttrycka sitt samtycke till att vara bunden av denna konvention antingen genom undertecknande eller genom deponering av ratifi-

approval following signature made subject to ratification, acceptance or approval, or by deposit of an instrument of accession. The instruments of ratification, acceptance, approval or accession shall be deposited with the depositary.

3. This Convention shall enter into force thirty days after consent to be bound has been expressed by three States.

4. For each State expressing consent to be bound by this Convention after its entry into force, this Conventions shall enter into force for that State thirty days after the date of expression of consent.

5 (a) This Convention shall be open for accession, as provided for in this article, by international organizations and regional integration organizations constituted by sovereign States, which have competence in respect of the negotiation, conclusion and application of international agreements in matters covered by this Convention.

(b) In matters within their competence such organizations shall, on their own behalf, exercise the rights and fulfil the obligations which this Conventions attributes to States Parties.

(c) When depositing its instrument of accession, such an organization shall communicate to the depositary a declaration indicating the extent of its competence in respect of matters covered by this Conventions.

(d) Such an organization shall not hold any vote additional to those of its Member States.

Article 15

Provisional application

A State may, upon signature or at any later date before this Convention enters into force for it, declare that it will apply this Convention provisionally.

kations-, godtagande- eller godkännandeinstrument efter undertecknande med förbehåll för ratifikation, godtagande eller godkännande, eller genom deponering av ett anslutningsinstrument. Ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrumenten skall deponeras hos depositarien.

3. Denna konvention träder i kraft trettio dagar efter det att tre stater uttryckt sitt samtycke till att vara bundna.

4. För varje stat som uttrycker sitt samtycke till att vara bunden av denna konvention efter dess ikraftträdande, träder den i kraft trettio dagar efter det att staten uttryckt sitt samtycke.

5. a) Denna konvention skall, i enlighet med föreskrifterna i denna artikel, stå öppen för anslutning av internationella organisationer och organisationer för regional integrering som upprättats av självständiga stater, vilka har befogenhet att förhandla om, ingå och tillämpa internationella avtal om frågor som täcks av denna konvention.

b) I ärenden inom deras kompetensområde skall dessa organisationer på egna vägar utöva de rättigheter och uppfylla de skyldigheter som enligt denna konvention tillkommer konventionsstaterna.

c) När en sådan organisation deponerar sitt anslutningsinstrument, skall den till depositarien överlämna en förklaring som visar omfattningen av organisationens behörighet vad avser frågor som täcks av denna konvention.

d) En sådan organisation skall ej äga någon rösträtt utöver den som innehas av dess medlemsstater.

Artikel 15

Provisorisk tillämpning

En stat kan vid undertecknandet eller vid vilken som helst senare tidpunkt, innan denna konvention har trätt i kraft för staten, förklara att den kommer att tillämpa denna konvention provisoriskt.

Article 16

Amendments

1. A State Party may propose amendments to this Convention. The proposed amendment shall be submitted to the depositary who shall circulate it immediately to all other States Parties.

2. If a majority of the States Parties request the depositary to convene a conference to consider the proposed amendments, the depositary shall invite all States Parties to attend such a conference to begin not sooner than thirty days after the invitations are issued. Any amendment adopted at the conference by a two-thirds majority of all States Parties shall be laid down in a protocol which is open to signature in Vienna and New York by all States Parties.

3. The protocol shall enter into force thirty days after consent to be bound has been expressed by three States. For each State expressing consent to be bound by the protocol after its entry into force, the protocol shall enter into force for that State thirty days after the date of expression of consent.

Article 17

Denunciation

1. A State Party may denounce this Convention by written notification to the depositary.

2. Denunciation shall take effect one year following the date on which the notification is received by the depositary.

Article 18

Depositary

1. The Director General of the Agency shall be the depositary of this Convention.

2. The Director General of the Agency shall promptly notify States Paries and all other States of:

(a) each signature of this Convention or any protocol of amendment;

(b) each deposit of an instrument of ratification, acceptance, approval or accession

Artikel 16

Ändringar

1. En konventinsstat får föreslå ändringar i denna konvention. Ändringsförslaget skall inges till depositarien, som omedelbart skall sända ut det till alla övriga konventionsstater.

2. Om en majoritet av konventionsstaterna anmodar depositarien att sammankalla en konferens för att ta ställning till de föreslagna ändringarna, skall depositarien inbjuda alla konventionsstater att bevista en sådan konferens, vilken skall inledas tidigast trettio dagar efter det att inbjudningarna utsänts. Alla ändringar som vid konferensen antas med två tredjedels majoritet av konventionsstaterna skall fastställas i ett protokoll, som skall vara öppet för undertecknande i Wien och i New York av alla konventionsstater.

3. Protokollet träder i kraft trettio dagar efter det att tre stater samtyckt till att vara bundna. För varje stat som samtycker till att vara bunden av protokollet efter det att detta trätt i kraft träder protokollet i kraft trettio dagar efter den dag då staten uttryckt sitt samtycke.

Artikel 17

Uppsägning

1. En konventionsstat får säga upp denna konvention genom skriftlig notifikation till depositarien.

2. Uppsägningen träder i kraft ett år från den dag då notifikationen mottogs av depositarien.

Artikel 18

Depositarie

1. IAEA:s generaldirektör skall vara depositarie för denna konvention.

2. IAEA:s generaldirektör skall omgående underrätta konventionsstaterna och alla andra stater om

a) varje undertecknande av denna konvention och alla protokoll om ändring;

b) varje deponering av ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsin-

concerning this Convention or any protocol of amendment;

(c) any declaration or withdrawal thereof in accordance with articles 8, 10 and 13;

(d) any declaration of provisional application of this Convention in accordance with article 15;

(e) the entry into force of this Convention and of any amendment thereto; and

(f) any denunciation made under article 17.

Article 19

Authentic texts and certified copies

The original of this Convention, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Director General of the International Atomic Energy Agency who shall send certified copies to States Parties and all other States.

In witness whereof the undersigned, being duly authorized, have signed this Convention, open for signature as provided in paragraph 1 of article 14.

Adopted by the General Conference of the International Atomic Energy Agency meeting in special session at Vienna on the twenty-sixth day of September one thousand nine hundred and eightysix.

strument rörande denna konvnetion och alla protokoll om ändring;

c) alla förklaringar eller återtaganden av sådana enligt artiklarna 8, 10 och 13;

d) alla förklaringar rörande provisorisk tillämpning av denna konvention i enlighet med artikel 15;

e) ikraftträdande av denna konvention och varje ändring i denna; och

f) alla uppsägningar enligt artikel 17.

Artikel 19

Autentiska texter och avskrifter

Originalitet till denna konvention, av vilken de arabiska, kinesiska, engelska, franska, ryska och spanska texterna äger lika vitsord, skall deponeras hos Internationella atomenergiorganets generaldirektör, som skall sända bestyrkta avskrifter till konventionsstaterna och till alla andra stater.

TILL BEKRÄFTELSE HÄRAV har undertecknade, därtill vederbörligen befullmäktigade, undertecknat denna konvention, som är öppen för undertecknande enligt artikel 14 punkt 1.

ANTAGEN av Internationella atomenergiorganets generalförsamling vid extra möte i Wien den 26 september år 1986.

Avtal mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige om samarbete över territorialgränserna i syfte att vid olyckshändelser hindra eller begränsa skador på människor eller egendom eller i miljön

Regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige,

som är övertygade om nödvändigheten av samarbete mellan de behöriga myndigheterna i de avtalsslutande staterna i syfte att underlätta erforderligt ömsesidigt bistånd vid olyckshändelser i fredstid och att påskynda insättandet av hjälpande personal och materiel,

som betraktar detta avtal som ett ramavtal som är avsett att komplettera andra nordiska multilaterala eller bilaterala överenskommelser på området,

och som önskar ytterligare förbättra samarbetet på området,

har enats om följande:

Artikel 1

Detta avtal avser samarbete över de avtalsslutande staternas territorialgränser i syfte att vid olyckshändelser och överhängande fara för olyckshändelser hindra eller begränsa skador på människor eller egendom eller i miljön.

Staterna skall i sin nationella lagstiftning och andra bestämmelser så långt möjligt undanröja hinder för sådant samarbete.

Artikel 2

Varje avtalsslutande stat förpliktar sig att vid en olyckshändelse eller överhängande fara för olyckshändelse lämna erforderligt bistånd i enlighet med sina möjligheter och detta avtals bestämmelser.

Bestämmelserna i artiklarna 3–5 skall äga tillämpning, om inte annat följer av bilaterala eller andra multilaterala överenskommelser.

Artikel 3

1. En myndighet i en avtalsslutande stat som vid olyckshändelse svarar för åtgärder för att hindra eller begränsa skador på människor eller egendom eller i miljön får begära bistånd direkt hos behörig myndighet i annan avtalsslutande stat. Den myndighet hos vilken biståndet begärs avgör om detta kan lämnas.

2. Den hjälpsökande statens myndigheter har det fulla ansvaret för ledningen av insatsen på olycksplatsen med undantag för sådan olycksplats som är belägen inom annan avtalsslutande parts territorium. Personal från den hjälpande staten står till förfogande under ledning av det egna befälet och tjänstgör i den hjälpsökande staten i enlighet med de tjänstgöringsbestämmelser som gäller i den egna staten.

3. Det åvilar den hjälpsökande staten att tillse att fordon, räddningsmateriel och annan utrustning som medförs vid en insats får föras över gränserna utan in- eller utförselformaliteter och med befrielse från skatter, pålagor och avgifter. Fordon, räddningsmateriel och annan utrustning får användas i enlighet med i den hjälpande staten gällande bestämmelser utan särskilt tillstånd. Efter avslutad insats skall fordon, räddningsmateriel och annan utrustning åter föras ut ur landet så snart som möjligt. Motsvarande gäller vid övning av insats.

4. Om biståndet består av militär personal, statsfartyg, statsluftfartyg och militära fordon, som fordrar särskilt tillstånd för tillträde, skall den myndighet i den hjälpsökande staten som begärt biståndet utverka sådant tillstånd. Innan tillstånd har beviljats får inte territorialgränsen överskridas.

Artikel 4

Kostnader för hjälpinsatser enligt detta avtal skall betalas enligt nedan:

1. Den hjälpande staten har rätt till ersättning av den hjälpsökande staten för kostnaderna för sina åtgärder, i den mån dessa är att hänföra till det lämnade biståndet.

2. Den hjälpsökande staten kan när som helst återkalla sin begäran om bistånd, men den hjälpande staten har i så fall rätt till ersättning för de kostnader som den ådragit sig.

3. Den hjälpande staten skall alltid vara beredd att lämna den hjälpsökande staten uppgift om de uppskattade kostnaderna för biståndet.

4. Självkostnadsprincipen skall ligga till grund för beräkningen av kostnaderna.

5. Dessa bestämmelser inskränker inte de avtalsslutande staternas rätt att från tredje man återkräva kostnaderna enligt andra bestämmelser och regler som är tillämpliga enligt nationell lagstiftning eller folkrätten.

Artikel 5

1. Den hjälpsökande staten svarar för skada som orsakats genom bistånd som lämnats inom dess territorium i enlighet med detta avtal. Den hjälpsökande staten är skyldig att svara i rättegång eller att förhandla om förlikning rörande skadeståndskrav som riktas av tredje man mot den hjälpande staten eller dess personal. Den hjälpsökande staten svarar för alla rättgångs- och andra kostnader som hänför sig till sådana krav.

2. Den hjälpsökande staten skall ersätta den hjälpande staten för dödsfall eller personskada som tillfogas den senares personal, liksom också för förlust av eller skada på utrustning eller material som orsakats inom den hjälpsökande statens territorium genom biståndet.

3. Den hjälpande staten svarar för skador som inträffar inom dess eget territorium.

4. Den hjälpsökande staten har rätt att väcka talan om återkrav på ersättning som staten har utgivit enligt denna artikel mot den ur den hjälpande personalen som har orsakat skadan uppsåtligen eller av grov vårdslöshet.

Artikel 6

1. De avtalsslutande staterna skall lämna varandra upplysningar om organisationer och behöriga myndigheter i den egna staten samt lagstiftningsåtgärder och andra viktigare förändringar av betydelse för detta avtal. Vidare skall staterna verka för en utveckling av samarbetet på området.

2. För den praktiska tillämpningen av detta avtal förutses de behöriga myndigheterna i respektive stat stå i direkt kontakt med varandra.

3. Möten skall hållas inom ramen för detta avtal när så bedöms lämpligt.

Artikel 7

Avtalet träder i kraft trettio dagar efter den dag då två av de avtalsslutande staterna skriftligen har underrättat det svenska utrikesdepartementet att avtalet har godkänts av dem.

För avtalsslutande stat, som efter avtalets ikraftträdande, meddelar att avtalet godkänts träder avtalet i kraft trettio (30) dagar efter den dag då det svenska utrikesdepartementet mottagit underrättelsen härom.

Det svenska utrikesdepartementet underrättar de övriga avtalsslutande staterna skriftligen om tidpunkten för mottagandet av dessa meddelanden och om tidpunkten för avtalets ikraftträdande.

Artikel 8

Island kan ansluta sig till detta avtal. Anslutningsinstrumentet skall deponeras hos det svenska utrikesdepartementet. Avtalet träder i kraft för Island från och med den dag då anslutningsinstrumentet deponerats. Svenska utrikesdepartementet underrättar skriftligen de avtalsslutande parterna om tidpunkten för depositionen.

Artikel 9

En part kan säga upp avtalet genom skriftligt meddelande härom till det svenska utrikesdepartementet som underrättar de övriga parterna om tidpunkten för mottagandet av sådant meddelande och om dess innehåll.

En uppsägning gäller endast den part som har gjort uppsägningen och får verkan sex månader efter den dag då det svenska utrikesdepartementet mottagit meddelandet om uppsägningen.

Artikel 10

Originalexemplaret av detta avtal deponeras hos det svenska utrikesdepartementet som tillställer de övriga parterna bestyrkta kopior därav.

Till bekräftelse härav har de vederbörligen befullmäktigade ombuden undertecknat detta avtal.

Som skedde i Stockholm den 20 januari 1989 i ett exemplar på danska, finska, norska och svenska språken, vilka samtliga texter har samma giltighet.

International Convention on oil pollution preparedness, response and co-operation, 1990

Text adopted by the Conference

The Parties to the present Convention,

Conscious of the need to preserve the human environment in general and the marine environment in particular,

Recognizing the serious threat posed to the marine environment by oil pollution incidents involving ships, offshore units, sea ports and oil handling facilities,

Mindful of the importance of precautionary measures and prevention in avoiding oil pollution in the first instance, and the need for strict application of existing international instruments dealing with maritime safety and marine pollution prevention, particularly the International Convention for the Safety of Life at Sea, 1974, as amended, and the International Convention for the Prevention of Pollution from Ships, 1973, as modified by the Protocol of 1978 relating thereto, as amended, and also the speedy development of enhanced standards for the design, operation and maintenance of ships carrying oil, and of offshore units,

Mindful also that, in the event of an oil pollution incident, prompt and effective action is essential in order to minimize the damage which may result from such an incident,

Emphasizing the importance of effective preparation for combating oil pollution incidents and the important role which the oil and shipping industries have in this regard,

Recognizing further the importance of mutual assistance and international co-operation relating to matters including the exchange of information respecting the capabilities of States to respond to oil pollution incidents, the preparation of oil pollution contingency plans, the exchange of reports of

Internationell konvention om beredskap för, insatser vid och samarbete vid förorening genom olja, 1990

Av konferensen antagen text

De fördragsslutande parterna

Som är medvetna om behovet av att bevara den mänskliga miljön i allmänhet och den marina miljön i synnerhet,

Som erkänner det allvarliga hot som den marina miljön utsätts för genom oljeföroreningsolyckor, som berör fartyg, offshore-enheter, hamnar och oljehanteringsanläggningar,

Som uppmärksammar betydelsen av säkerhetsåtgärder och förebyggande åtgärder för att i första hand undvika oljeföroreningar samt behovet av strikt tillämpning av existerande internationella instrument, som handlar om säkerhet till sjöss och om förebyggande av havsföroreningar, särskilt internationella konventionen om säkerhet för människoliv till sjöss, 1974, i dess ändrade lydelse, och internationella konventionen till förhindrande av förorening från fartyg, 1973, i dess ändrade lydelse enligt protokollet från 1978, i ändrad lydelse, samt den snabba utvecklingen av förbättrade standarder för konstruktion, drift och underhåll av fartyg för oljetransport och av offshore-enheter,

Som också uppmärksammar att i händelse av oljeföroreningsolyckor är snabba och effektiva åtgärder nödvändiga för att i möjligaste mån begränsa den skada som kan uppstå till följd av en sådan olycka,

Som betonar vikten av effektiva beredskapsåtgärder för att bekämpa oljeföroreningsolyckor och den viktiga roll som oljeindustrin och sjöfarten spelar i detta hänseende,

Som vidare erkänner vikten av ömsesidigt bistånd och internationellt samarbete i frågor som omfattar utbyte av information om staternas förmåga att göra insatser vid oljeföroreningsolyckor, upprättande av beredskap för oljeförorening, utbyte av rapporter om större olyckor som kan påverka den marina

incidents of significance which may affect the marine environment or the coastline and related interests of the States, and research and development respecting means of combating oil pollution in the marine environment,

Taking account of the "polluter pays" principle as a general principle of international environmental law,

Taking account also of the importance of international instruments on liability and compensation for oil pollution damage, including the 1969 International Convention on Civil Liability for Oil Pollution Damage (CLC); and the 1971 International Convention on the Establishment of an International Fund for Compensation for Oil Pollution Damage (FUND); and the compelling need for early entry into force of the 1984 Protocols to the CLC and FUND Conventions,

Taking account further of the importance of bilateral and multilateral agreements and arrangements including regional conventions and agreements,

Bearing in mind the relevant provisions of the United Nations Convention of the Law of the Sea, in particular of its part XII,

Being aware of the need to promote international co-operation and to enhance existing national, regional and global capabilities concerning oil pollution preparedness and response, taking into account the special needs of the developing countries and particularly small island States,

Considering that these objectives may best be achieved by the conclusion of an International Convention on Oil Pollution Preparedness, Response and Co-operation,

have agreed as follows:

Article 1

General provisions

(1) Parties undertake, individually or jointly, to take all appropriate measures in accordance with the provisions of this Convention and the Annex thereto to prepare for and respond to an oil pollution incident.

miljön eller staternas kustlinjer och därmed förknippade intressen samt forskning och utveckling vad avser medel för att bekämpa föroreningar genom olja i den marina miljön,

Som beaktar "polluter pays" principen (förorenaren skall betala) som en allmän princip inom internationell miljörätt,

Som också beaktar vikten av internationella instrument om ansvarighet och ersättning för skada till följd av förorening genom olja, vari inbegrips 1969 års internationella konvention om ansvarighet för skada orsakad av förorening genom olja (CLC) och 1971 års internationella konvention om upprättande av en internationell fond för ersättning av skada orsakad av förorening genom olja (FUND) samt nödvändigheten av att 1984 års protokoll till CLC- och FUND-konventionerna snart träder i kraft,

Som vidare beaktar vikten av bilaterala och multilaterala avtal och överenskommelser, inbegripet regionala konventioner och avtal,

Som noterar tillämpliga bestämmelser i Förenta nationernas konvention om havsrätten, särskilt dennas avsnitt XII,

Som är medvetna om behovet att främja internationellt samarbete och att förbättra befintlig nationell, regional och global förmåga i fråga om beredskap för och insatser vid förorening genom olja med beaktande av de särskilda behoven i utvecklingsländerna och särskilt i stater som utgörs av små öar,

Som beaktar att dessa syften bäst kan uppnås genom en internationell konvention om beredskap för insatser vid och samarbete vid förorening genom olja,

Har kommit överens om följande.

Artikel 1

Allmänna bestämmelser

1) Parterna åtar sig att individuellt eller tillsammans vidta alla lämpliga åtgärder i enlighet med bestämmelserna i denna konvention och i dess bilaga för att förbereda sig för och genomföra insatser vid en olycka som medför förorening genom olja.

(2) The Annex to this Convention shall constitute an integral part of the Convention and a reference to this Convention constitutes at the same time a reference to the Annex.

(3) This Convention shall not apply to any warship, naval auxiliary or other ship owned or operated by a State and used, for the time being, only on government non-commercial service. However, each Party shall ensure by the adoption of appropriate measures not impairing the operations or operational capabilities of such ships owned or operated by it, that such ships act in a manner consistent, so far as is reasonable and practicable, with this Convention.

2) Bilagan till denna konvention skall utgöra en integrerad del av konventionen, och en hänvisning till denna konvention utgör samtidigt en hänvisning till bilagan.

3) Denna konvention är inte tillämplig på örlogsfartyg, marinens hjälpfartyg eller andra fartyg som ägs eller används av en stat och som för tillfället utnyttjas enbart för statlig, icke-kommersiell tjänst. Varje part skall dock, genom att vidta lämpliga åtgärder som inte hindrar utnyttjandet eller utnyttjandegraden av sådana fartyg som ägs eller används av parten, säkerställa att fartygen, i den utsträckning så är rimligt och praktiskt möjligt, handlar på ett sätt som står i överensstämmelse med denna konvention.

Article 2

Definitions

For the purposes of this Convention:

(1) "Oil" means petroleum in any form including crude oil, fuel oil, sludge, oil refuse and refined products.

(2) "Oil pollution incident" means an occurrence or series of occurrences having the same origin, which results or may result in a discharge of oil and which poses or may pose a threat to the marine environment, or to the coastline or related interests of one or more States, and which requires emergency action or other immediate response.

(3) "Ship" means a vessel of any type whatsoever operating in the marine environment and includes hydrofoil boats, air-cushion vehicles, submersibles, and floating craft of any type.

(4) "Offshore unit" means any fixed or floating offshore installation or structure engaged in gas or oil exploration, exploitation or production activities, or loading or unloading of oil.

(5) "Sea ports and oiling handling facilities" means those facilities which present a risk of an oil pollution incident and includes, *inter alia*, sea ports, oil terminals, pipelines and other oil handling facilities.

(6) "Organization" means the International Maritime Organization.

Artikel 2

Definitioner

I denna konvention avses med

1) "Olja": petroleum i varje form, däri inbegripet råolja, brännolja, oljeslam, oljeavfall och raffinerade produkter.

2) "Oljeföroreningsolycka": en händelse eller en serie händelser som har uppkommit på samma sätt, vilken leder till eller kan leda till ett oljeutsläpp och som utgör eller kan utgöra ett hot mot den marina miljön eller mot en eller flera staters kustlinje eller därmed förknippade intressen och vilken kräver en räddningstjänstinsats eller annan omedelbar insats.

3) "Fartyg": fartyg av varje slag som används i den marina miljön, däri inbegripet bärplansbåtar, svävare, undervattensfartyg och flytande farkoster av varje slag.

4) "Offshore-enhet": varje fast eller flytande offshore-anläggning eller -anordning som används för prospektering, utvinning eller produktion av gas eller olja eller lastning eller lossning av olja.

5) "Hamnar" och "Oljehanteringsanläggningar": sådana anläggningar som utgör en risk för oljeföroreningsolyckor, bland annat hamnar, oljeterminaler, oljeledningar och andra oljehanteringsanläggningar.

6) "Organisationen": internationella sjöfartsorganisationen.

(7) "Secretary-General" means the Secretary-General of the Organization.

Article 3

Oil Pollution emergency plans

(1) (a) Each party shall require that ships entitled to fly its flag have on board a shipboard oil pollution emergency plan as required by and in accordance with the provisions adopted by the Organization for this purpose.

(1) (b) A ship required to have on board an oil pollution emergency plan in accordance with subparagraph (a) is subject, while in a port or at an offshore terminal under the jurisdiction of a Party, to inspection by officers duly authorized by that Party, in accordance with the practices provided for in existing international agreements or its national legislation.

(2) Each Party shall require that operators of offshore units under its jurisdiction have oil pollution emergency plans, which are co-ordinated with the national system established in accordance with article 6 and approved in accordance with procedures established by the competent national authority.

(3) Each Party shall require that authorities or operators in charge of such sea ports and oil handling facilities under its jurisdiction as it deems appropriate have oil pollution emergency plans or similar arrangements which are co-ordinated with the national system established in accordance with article 6 and approved in accordance with procedures established by the competent national authority.

Article 4

Oil pollution reporting procedures

(1) Each Party shall:

(a) require masters or other persons having charge of ships flying its flag and persons having charge of offshore units under its jurisdiction to report without delay any event

7) "Generalsekreteraren": organisationens generalsekreterare.

Artikel 3

Beredskapsplaner för oljeföroreningar

1) a) Varje part skall kräva att fartyg som har rätt att föra dess flagg har en beredskapsplan för oljeförorening från fartyg ombord, i enlighet med vad som krävs av organisationen och med de av denna för detta ändamål antagna bestämmelserna.

b) Ett fartyg av vilket krävs att det ombord har en beredskapsplan för oljeförorening i enlighet med vad som sägs under a) är, medan det ligger i en hamn eller vid en offshore-terminal under en parts jurisdiktion, underkastat inspektion av tjänstemän som är vederbörligen utsedda av ifrågavarande part, i enlighet med de regler som återfinns i existerande internationella avtal eller partens nationella lagstiftning.

2) Varje part skall kräva att de som ansvarar för driften av offshore-enheter under dess jurisdiktion har beredskapsplaner för oljeförorening, vilka är samordnade med det nationella system som upprättats i enlighet med artikel 6 och godkända i enlighet med de regler som utfärdats av den behöriga nationella myndigheten.

3) Varje part skall kräva att myndigheter eller andra, vilka ansvarar för hamnar och oljehanteringsanläggningar under dess jurisdiktion på sätt som den anser lämpligt, har beredskapsplaner för oljeförorening eller liknande arrangemang, som är samordnade med den nationella beredskap som upprättats i enlighet med artikel 6 och godkänts i enlighet med de regler som utfärdats av den behöriga nationella myndigheten.

Artikel 4

Rapporteringsförfaranden vid oljeförorening

1) Varje part skall

a) av befälhavare eller andra personer som ansvarar för fartyg som för dess flagg samt personer som har ansvaret på offshore-enheter under dess jurisdiktion kräva att de utan

on their ship or offshore unit involving, a discharge or probable discharge of oil:

(i) in the case of a ship, to the nearest coastal State;

(ii) in the case of an offshore unit, to the coastal State to whose jurisdiction the unit is subject;

(b) require masters or other persons having charge of ships flying its flag and persons having charge of offshore units under its jurisdiction to report without delay any observed event at sea involving a discharge of oil or the presence of oil:

(i) in the case of a ship, to the nearest coastal State;

(ii) in the case of an offshore unit, to the coastal State to whose jurisdiction the unit is subject;

(c) require persons having charge of sea ports and oil handling facilities under its jurisdiction to report without delay any event involving a discharge or probable discharge of oil or the presence of oil to competent national authority;

(d) instruct its maritime inspection vessels or aircraft and other appropriate services or officials to report without delay any observed event at sea or at a sea port or oil handling facility involving a discharge of oil or the presence of oil to the competent national authority or, as the case may be, to the nearest coastal State;

(e) request the pilots of civil aircraft to report without delay any observed event at sea involving a discharge of oil or the presence of oil to the nearest coastal State.

(2) Reports under paragraph (1) (a) (i) shall be made in accordance with the requirements developed by the Organization and based on the guidelines and general principles adopted by the Organization. Reports under paragraph (1) (a) (ii), (b), (c) and (d) shall be made in accordance with the guidelines and general principles adopted by the Organization to the extent applicable.

dröjsmål rapporterar varje händelse ombord på sitt fartyg eller sin offshore-enhet som medför utsläpp eller sannolikt utsläpp av olja:

i) vad avser fartyg, till närmaste kuststat;

ii) vad avser offshore-enhet, till den kuststat under vilkens jurisdiktion enheten är hänförlig;

b) av befälhavare eller andra personer som ansvarar för fartyg som för dess flagg samt personer som har ansvaret på offshore-enheter under dess jurisdiktion kräva att de utan dröjsmål rapporterar varje uppmärksammad händelse till sjöss som medför oljeutsläpp eller oljeförekomst:

i) vad avser fartyg, till närmaste kuststat;

ii) vad avser offshore-enhet, till den kuststat under vilkens jurisdiktion enheten är hänförlig;

c) av personer som har ansvaret vid hamnar och oljehanteringsanläggningar under dess jurisdiktion kräva att de utan dröjsmål till den behöriga nationella myndigheten rapporterar varje händelse som medför oljeutsläpp eller sannolikt oljeutsläpp eller oljeförekomst;

d) instruera sina övervakningsfartyg eller sina flygplan och andra lämpliga organ eller tjänstemän att utan dröjsmål till den behöriga nationella myndigheten eller, i förekommande fall, till närmaste kuststat rapportera varje uppmärksammad händelse till sjöss eller i en hamn eller oljehanteringsanläggning som medför oljeutsläpp eller oljeförekomst;

e) anmoda piloterna inom civilflyget att till närmaste kuststat utan dröjsmål rapportera varje uppmärksammad händelse till sjöss som medför ett oljeutsläpp eller oljeförekomst;

2) Rapporter enligt punkt 1) a) i) skall avges i enlighet med de krav som utformats av organisationen och på grundval av de riktlinjer och allmänna principer som antagits av organisationen. Rapporter enligt punkt 1) a) ii), b), c) och d) skall avges i enlighet med de riktlinjer och allmänna principer som antagits av organisationen i den utsträckning detta är tillämpligt.

Article 5

Action on receiving an oil pollution report

(1) Whenever a Party receives a report referred to in article 4 or pollution information provided by other sources, it shall:

(a) assess the event to determine whether it is an oil pollution incident;

(b) assess the nature, extent and possible consequences of the oil pollution incident; and

(c) then, without delay, inform all States whose interests are affected or likely to be affected by such oil pollution incident, together with

(i) details of its assessments and any action it has taken, or intends to take, to deal with the incident, and

(ii) further information as appropriate, until the action taken to respond to the incident has been concluded or until joint action has been decided by such States.

(2) When the severity of such oil pollution incident so justifies, the Party should provide the Organization directly or, as appropriate, through the relevant regional organization or arrangements with the information referred to in paragraph (1) (b) and (c).

(3) When the severity of such oil pollution incident so justifies, other States affected by it are urged to inform the Organization directly or, as appropriate, through the relevant regional organizations or arrangements of their assessment of the extent of the threat to their interests and any action taken or intended.

(4) Parties should use, in so far as practicable, the oil pollution reporting system developed by the Organization when exchanging information and communicating with other States and with the Organization.

Artikel 5

Åtgärder vid mottagande av rapport om oljeförorening

1) När en part tar emot en rapport som avses i artikel 4 eller information om förorening från andra källor skall den

a) göra en bedömning av händelsen i syfte att avgöra huruvida det rör sig om en oljeföroreningsolycka;

b) göra en bedömning av oljeföroreningsolyckans art, omfattning och möjliga konsekvenser; och

c) sedan utan dröjsmål underrätta alla stater vilkas intressen berörs eller kan beröras av en sådan oljeföroreningsolycka och därvid lämna

i) detaljerade uppgifter om sin bedömning och de åtgärder den har vidtagit eller avser att vidta för att ta hand om olyckan, och

ii) ytterligare information, i den mån så är lämpligt, tills de räddningstjänstinsatser som vidtagits med anledning av olyckan fullföljts eller tills staterna beslutat om gemensamma insatser.

2) När oljeföroreningsolyckans allvarliga karaktär berättigar till detta, bör parten direkt eller, då så är ändamålsenligt, genom lämplig regional organisation eller relevanta regionala arrangemang förse organisationen med den information som avses i punkt 1) b) och c).

3) När oljeföroreningsolyckans allvarliga karaktär berättigar till detta, anmodas andra stater som berörs av denna att direkt eller, då så är ändamålsenligt, genom lämpliga regionala organisationer eller relevanta arrangemang underrätta organisationen om sin bedömning av hur stort hotet mot deras intressen är och om alla åtgärder som vidtagits eller planeras.

4) Parterna bör i den utsträckning så är praktiskt möjligt använda sig av det system för rapportering av oljeföroreningar som utvecklats av organisationen, när de utbyter information och kommunicerar med andra stater och med organisationen.

Article 6

National and regional systems for preparedness and response

(1) Each Party shall establish a national system for responding promptly and effectively to oil pollution incidents. This system shall include as a minimum:

(a) the designation of:

(i) the competent national authority or authorities with responsibility for oil pollution preparedness and response;

(ii) the national operational contact point or points, which shall be responsible for the receipt and transmission of oil pollution reports as referred to in article 4; and

(iii) an authority which is entitled to act on behalf of the State to request assistance or to decide to render the assistance requested;

(b) a national contingency plan for preparedness and response which includes the organizational relationship of the various bodies involved, whether public or private, taking into account guidelines developed by the Organization.

(2) In addition, each Party, within its capabilities either individually or through bilateral or multilateral co-operation and, as appropriate, in co-operation with the oil and shipping industries, port authorities and other relevant entities, shall establish:

(a) a minimum level of pre-positioned oil spill combating equipment, commensurate with the risk involved, and programmes for its use;

(b) a programme of exercises for oil pollution response organizations and training of relevant personnel;

(c) detailed plans and communication capabilities for responding to an oil pollution incident. Such capabilities should be continuously available; and

(d) a mechanism or arrangement to co-ordinate the response to an oil pollution inci-

Artikel 6

Nationella och regionala system för beredskap och insatser

1) Varje part skall sätta upp en nationell beredskap för att snabbt och effektivt kunna genomföra insatser vid oljeföroreningsolyckor. Denna beredskap skall som ett minimum inkludera

a) utseende av

i) den behöriga nationella myndigheten eller de behöriga nationella myndigheterna med ansvar för beredskapen för och insatser vid oljeförorening;

ii) den nationella operationella kontaktpunkten eller de nationella operationella kontaktpunkter som skall vara ansvariga för mottagande och avsändande av rapporter om oljeförorening i enlighet med artikel 4; och

iii) en myndighet med rätt att agera på statens vägnar för att begära bistånd eller besluta om att ge det begärda biståndet;

b) en nationell beredskapsplan för beredskap och insatser, vilken skall innehålla uppgifter om de organisatoriska förhållandena mellan de olika berörda, offentliga eller privata organen, varvid hänsyn bör tagas till de riktlinjer som utvecklats av organisationen.

2) Dessutom skall varje part inom ramen för sin förmåga, antingen individuellt eller genom bilateralt eller multilateralt samarbete och, om så är lämpligt, i samarbete med oljeföretagen och sjöfarten, hamnmyndigheterna och andra relevanta enheter, fastställa

a) en lägsta nivå för på förhand utplacerad utrustning för bekämpning av oljeutsläpp, vilken skall stå i rimligt förhållande till den föreliggande risken, och handlingsregler för dess användning;

b) ett program för övningar för de organisationer som skall genomföra insatser mot oljeföroreningar och för utbildning av berörd personal;

c) detaljerade planer och sambandsmedel för insatser vid en oljeföroreningsolycka. Sådana sambandsmedel bör ständigt vara tillgängliga; samt

d) ett system eller ett arrangemang för att samordna insatsen vid en oljeföroreningS-

dent with, if appropriate, the capabilities to mobilize the necessary resources.

(3) Each Party shall ensure that current information is provided to the Organization, directly or through the relevant regional organization or arrangements, concerning:

(a) the location, telecommunication data and, if applicable, areas of responsibility of authorities and entities referred to in paragraph (1) (a);

(b) information concerning pollution response equipment and expertise in disciplines related to oil pollution response and marine salvage which may be made available to other States, upon request; and

(c) its national contingency plan.

olycka med, om så är lämpligt, möjligheterna att uppbåda nödvändiga resurser.

3) Varje part skall säkerställa att löpande information ges till organisationen, direkt eller genom lämplig regional organisation eller relevanta regionala arrangemang, rörande

a) vad avser de myndigheter och enheter som angetts i punkt 1) a), uppehållsplats, uppgifter om samband och, när så är erforderligt, ansvarsområden;

b) information om sådan utrustning för insatser vid oljeförorening och sådana experter inom områden som har betydelse för insatser vid oljeförorening och bärgning till sjöss som på begäran kan ställas till andra staters förfogande; och

c) dess nationella beredskapsplan.

Article 7

International co-operation in pollution response

(1) Parties agreed that, subject to their capabilities and the availability of relevant resources, they will co-operate and provide advisory services, technical support and equipment for the purpose of responding to an oil pollution incident, when the severity of such incident so justifies, upon the request of any Party affected or likely to be affected. The financing of the costs for such assistance shall be based on the provisions set out in the Annex to this Convention.

(2) A Party which has requested assistance may ask the Organization to assist in identifying sources of provisional financing of the costs referred to in paragraph (1).

(3) In accordance with applicable international agreements, each Party shall take necessary legal or administrative measures to facilitate:

(a) the arrival and utilization in and departure from its territory of ships, aircraft and other modes of transport engaged in responding to an oil pollution incident or transporting personnel, cargoes, materials and equipment required to deal with such an incident; and

Artikel 7

Internationellt samarbete för insatser vid oljeutsläpp

1) Parterna är överens om att de, under förutsättning att de har möjligheter till detta och att relevanta resurser finns tillgängliga, på begäran av varje part som berörs eller kan beröras, skall samarbeta och tillhandahålla rådgivning, tekniskt stöd och utrustning för att genomföra insatser vid en oljeföroreningsolycka, när olyckan är av så allvarlig karaktär att detta är berättigat. Betalningen av kostnaderna för sådant bistånd skall grundas på bestämmelserna i bilagan till denna konvention.

2) En part som har begärt bistånd kan be organisationen bistå med att finna källor för tillfällig finansiering av de kostnader som anges i punkt 1).

3) I enlighet med tillämpliga internationella avtal skall varje part vidta nödvändiga rättsliga administrativa åtgärder för att underlätta

a) ankomsten till, användningen i och avfärden från dess territorium av fartyg, luftfartyg och andra transportmedel som används för insatser vid en oljeföroreningsolycka eller för att transportera personal, laster, material och utrustning som behövs för att ta hand om en sådan olycka; och

(b) the expeditious movement into, through, and out of its territory of personnel, cargoes, materials and equipment referred to in subparagraph (a).

Article 8

Research and development

(1) parties agree to co-operate directly or, as appropriate, through the Organization or relevant regional organizations or arrangements in the promotion and exchange of results of research and development programmes relating to the enhancement of the state-of-the-art of oil pollution preparedness and response, including technologies and techniques for surveillance, containment, recovery, dispersion, clean-up and otherwise minimizing or mitigating the effects of oil pollution, and for restoration.

(2) To this end, Parties undertake to establish directly or, as appropriate, through the Organization or relevant regional organizations or arrangements, the necessary links between Parties' research institutions.

(3) Parties agree to co-operate directly or through the Organization or relevant regional organizations or arrangements to promote, as appropriate, the holding on a regular basis of international symposia on relevant subjects, including technological advances in oil pollution combating techniques and equipment.

(4) Parties agree to encourage, through the Organization or other competent international organizations, the development of standards for compatible oil pollution combating techniques and equipment.

Article 9

Technical co-operation

(1) Parties undertake directly or through the Organization and other international bodies, as appropriate, in respect of oil pollu-

b) snabb förflyttning till, genom och från dess territorium av personal, laster, material och utrustning som anges under a).

Artikel 8

Forskning och utveckling

1) Parterna är överens om att direkt eller, om så är lämpligt, genom organisationen eller lämpliga regionala organisationer eller relevanta regionala arrangemang samarbeta för främjande och utbyte av resultat av forsknings- och utvecklingsprogram avseende förbättring av kunskaper och ökad skicklighet vad avser beredskapen för och insatser vid oljeförorening, inklusive metod och teknik för övervakning, begränsning, upptagning, dispergering och sanering samt andra sätt att begränsa eller mildra följderna av oljeförorening samt för återställande i ursprungligt skick.

2) I detta syfte åtar parterna sig att direkt eller, om så är lämpligt, genom organisationen eller lämpliga regionala organisationer eller relevanta regionala arrangemang upprätta de nödvändiga förbindelserna mellan parternas forskningsinstitutioner.

3) Parterna kommer överens om att direkt eller, om så är lämpligt, genom organisationen eller lämpliga regionala organisationer eller relevanta regionala arrangemang främja, om så är ändamålsenligt, regelbundet anordnande av internationella symposier om aktuella ämnen, inklusive teknologiska framsteg vad avser metod och utrustning för bekämpning av oljeföroreningar.

4) Parterna är överens om att genom organisationen eller andra lämpliga internationella organisationer främja utvecklingen av standards för ensartad metod och utrustning för bekämpning av oljeföroreningar.

Artikel 9

Tekniskt samarbete

1) Parterna åtar sig att direkt eller genom organisationen eller andra internationella organ, om så är lämpligt, vad gäller beredskap

tion preparedness and response, to provide support for those Parties which request technical assistance:

(a) to train personnel;

(b) to ensure the availability of relevant technology, equipment and facilities;

(c) to facilitate other measures and arrangements to prepare for and respond to oil pollution incidents; and

(d) to initiate joint research and development programmes.

(2) Parties undertake to co-operate actively, subject to their national laws, regulations and policies, in the transfer of technology in respect of oil pollution preparedness and response.

för och insatser vid oljeförorening, tillhandahålla stöd åt de parter som begär tekniskt bistånd:

a) för att utbilda personal;

b) för att säkertälla att lämplig teknologi, utrustning och anordning finns tillgänglig;

c) för att underlätta andra åtgärder och arrangemang för beredskap för och insatser vid oljeföroreningsolyckor; och

d) för att initiera gemensamma forsknings- och utvecklingsprogram.

2) Parterna åtar sig att samarbeta aktivt, med förbehåll för sina nationella lagar, föreskrifter och policy, vad avser överföring av teknologi som rör beredskap för och insatser vid oljeförorening.

Article 10

Promotion of bilateral and multilateral co-operation in preparedness and response

Parties shall endeavour to conclude bilateral or multilateral agreements for oil pollution preparedness and response. Copies of such agreements shall be communicated to the Organization which should make them available on request to Parties.

Artikel 10

Främjande av bilateralt och multilateralt samarbete avseende beredskap och insatser

Parterna skall sträva efter att träffa bilaterala eller multilaterala avtal om beredskap för och insatser vid oljeförorening. Kopior av sådana avtal skall sändas till organisationen, som på begäran skall ställa dem till parternas förfogande.

Article 11

Relation to other conventions and international agreements

Nothing in this Convention shall be construed as altering the rights or obligations of any Party under any other convention or international agreement.

Artikel 11

Förhållande till andra konventioner och internationella avtal

Ingenting i denna konvention skall tolkas så att det medför ändrade rättigheter eller skyldigheter för någon part enligt annan konvention eller internationell överenskommelse.

Article 12

Institutional arrangements

(1) Parties designate the Organization, subject to its agreement and the availability of adequate resources to sustain the activity, to perform the following functions and activities:

(a) information services:

(i) to receive, collate and disseminate on request the information provided by Parties

Artikel 12

Institutionella arrangemang

1) Parterna skall utse organisationen att, med förbehåll för dess samtycke och tillgång till lämpliga resurser till stöd för verksamheten, fullgöra följande uppgifter:

a) informationstjänster:

i) att ta emot, granska och på begäran sprida den information som tillhandahålls av

(see, for example, articles 5 (2) and (3), 6 (3) and 10) and relevant information provided by other sources; and

(ii) to provide assistance in identifying sources of provisional financing of costs (see, for example, article 7 (2));

(b) education and training:

(i) to promote training in the field of oil pollution preparedness and response (see, for example, article 9); and

(ii) to promote the holding of international symposia (see, for example, article 8 (3));

(c) technical services:

(i) to facilitate co-operation in research and development (see, for example, article 8 (1), (2) and (4) and 9 (1) (d));

(ii) to provide advice to States establishing national or regional response capabilities; and

(iii) to analyse the information provided by the Parties (see, for example, article 5 (2) and (3), 6 (3) and 8 (1)) and relevant information provided by other sources and provide advice or information to States;

(d) technical assistance:

(i) to facilitate the provision of technical assistance to States establishing national ot regional response capabilities; and

(ii) to facilitate the provision of technical assistance and advice, upon the request of States faced with major oil pollution incidents.

(2) In carrying out the activities specified in this article, the Organization shall endeavour to strengthen the ability of States individually or through regional arrangements to prepare for and combat oil pollution incidents, drawing upon the experience of States, regional agreements and industry arrangements and paying particular attention to the needs of developing countries.

(3) The provisions of this article shall be implemented in accordance with a programme developed and kept under review by the Organization.

parterna (se till exempel artiklarna 5.2) och 3), 6.3) och 10) samt ändamålsenlig information som tillhandahållits från annat håll; och

ii) att lämna bistånd med att finna källor för tillfällig finansiering av kostnaderna (se till exempel artikel 7.2));

b) undervisning och utbildning:

i) att främja utbildning inom området beredskap för och insatser vid oljeförorening (se till exempel artikel 9); och

ii) att främja anordnande av internationella symposier (se till exempel artikel 8.3));

c) tekniska tjänster:

i) att underlätta samarbete inom forskning och utveckling (se till exempel artiklarna 8.1), 2) och 4) och 9.1) d));

ii) att ge råd till stater som sätter upp nationell eller regional beredskap för insatser; och

iii) att analysera den av parterna tillhandahållna i informationen (se till exempel artiklarna 5.2) och 3), 6.3) och 8.1)) samt relevant information som tillhandahållits från annat håll samt att förse staterna med råd och information;

d) tekniskt bistånd:

i) att underlätta tillhandahållande av tekniskt bistånd till stater som sätter upp nationell eller regional beredskap för insatser; och

ii) att underlätta tillhandahållande av tekniskt bistånd och rådgivning på begäran av stater som ställs inför allvarliga oljeföroreningsolyckor.

2) Vid genomförandet av de i denna artikel angivna verksamheterna skall organisationen sträva efter att stärka staternas förmåga att individuellt eller genom regionala arrangemang upprätta beredskap för och att bekämpa oljeföroreningsolyckor genom att utnyttja erfarenheter från stater, regionala avtal och industrins åtgärder samt genom att ta särskild hänsyn till utvecklingsländernas behov.

3) Bestämmelserna i denna artikel skall tillämpas i enlighet med ett program som utvecklats och som följs upp av organisationen.

Article 13

Evaluation of the Convention

Parties shall evaluate within the Organization the effectiveness of the Convention in the light of its objectives, particularly with respect to the principles underlying co-operation and assistance.

Artikel 13

Utvärdering av konventionen

Parterna skall inom organisationen utvärdera den verkan som konventionen har i ljuset av dess syften, särskilt vad avser principerna för samarbete och bistånd.

Article 14

Amendments

(1) This Convention may be amended by one of the procedures specified in the following paragraphs.

(2) Amendment after consideration by the Organization:

(a) Any amendment proposed by a Party to the Convention shall by submitted to the Organization and circulated by the Secretary-General to all Members of the Organization and all Parties at least six months prior to its consideration.

(b) Any amendment proposed and circulated as above shall be submitted to the Marine Environment Protection Committee of the Organization for consideration.

(c) Parties to the Convention, whether or not Members of the Organization, shall be entitled to participate in the proceedings of the Marine Environment Protection Committee.

(d) Amendments shall be adopted by a two-thirds majority of only the Parties to the Convention present and voting.

(e) If adopted in accordance with subparagraph (d), amendments shall by communicated by the Secretary-General to all Parties to the Convention for acceptance.

(f) (i) An amendment to an article or the Annex of the Convention shall be deemed to have been accepted on the date on which it is accepted by two thirds of the Parties.

(ii) An amendment to an appendix shall be deemed to have been accepted at the end of a period to be determined by the Marine Environment Protection Committee at the time of its adoption, which period shall not be less than ten months, unless within that period an

Artikel 14

Ändringar

1) Denna konvention kan ändras genom något av de i följande punkter angivna förfarandena.

2) Ändring efter behandling inom organisationen:

a) Varje ändring som föreslagits av en part i konventionen skall underställas organisationen och av generalsekreteraren cirkuleras till organisationens alla medlemmar och till alla parter senast sex månader innan den tas upp till behandling.

b) Varje ändring som föreslagits och cirkulerats i enlighet med vad som nämns ovan skall för behandling underställas organisationens kommitté för skydd av den marina miljön.

c) Parterna i konventionen, vare sig de är eller inte är medlemmar av organisationen, skall vara berättigade att delta i förhandlingarna i organisationens kommitté för skydd av den marina miljön.

d) Ändringarna skall antas med två tredjedels majoritet av närvarande och röstande parter i konventionen.

e) Om ändringarna antas i enlighet med vad som anges under d), skall de av generalsekreteraren översändas till alla parter för godkännande.

f) i) En ändring i någon av konventionens artiklar eller i dess bilaga skall betraktas som godkänd den dag då den är godkänd av två tredjedelar av parterna.

ii) En ändring i ett appendix skall betraktas som godkänd vid utgången av en period som skall fastställas av kommittén för skydd av den marina miljön vid tidpunkten för dess antagande, vilken period inte skall vara kortare än tio månader, om inte minst en tredje-

objection is communicated to the Secretary-General by not less than one third of the Parties.

(g) (i) An amendment to an article or the Annex of the Convention accepted in conformity with subparagraph f) i) shall enter into force six months after the date on which it is deemed to have been accepted with respect to the Parties which have notified the Secretary-General that they have accepted it.

(ii) An amendment to an appendix accepted in conformity with subparagraph f) ii) shall enter into force six months after the date on which it is deemed to have been accepted with respect to all Parties with the exception of those which, before that date, have objected to it. A party may at any time withdraw a previously communicated objection by submitting a notification to that effect to the Secretary-General.

(3) Amendment by a Conference:

(a) Upon the request of a Party, concurred with by at least one third of the Parties, the Secretary-General shall convene a Conference of Parties to the Convention to consider amendments to the Convention.

(b) An amendment adopted by such a Conference by a two-thirds majority of these Parties present and voting shall be communicated by the Secretary-General to all Parties for their acceptance.

(c) Unless the Conference decides otherwise, the amendment shall be deemed to have been accepted and shall enter into force in accordance with the procedures specified in paragraph 2) f) and g).

(4) The adoption and entry into force of an amendment constituting an addition of an Annex or an appendix shall be subject to the procedure applicable to an amendment to the Annex.

(5) Any Party which has not accepted an amendment to an article or the Annex under paragraph (2) (f) (i) or an amendment constituting an addition of an Annex or an appendix under paragraph (4) or has communicated an objection to an amendment to an appendix under paragraph (2) (f) (ii) shall be treated as a non-Party only for the purpose of

del av parterna under denna tid sänder en invändning till generalsekreteraren.

g) i) En ändring i någon av konventionens artiklar eller i dess bilaga, vilken godkänts i enlighet med vad som anges under f) i), träder i kraft sex månader efter den dag då den betraktas som godkänd vad avser de parter som har notifierat generalsekreteraren om att de godkänt den.

ii) En ändring i ett appendix som godkänts i enlighet med vad som anges under f) ii) träder i kraft sex månader efter den dag då den betraktas som godkänd vad avser alla parter med undantag av dem som har gjort invändningar mot ändringen före den dagen. En part får när som helst dra tillbaka en tidigare översänd invändning genom att lämna in en notifikation till generalsekreteraren.

3) Ändring genom en konferens:

a) På begäran av en part, med bifall av minst en tredjedel av parterna, skall generalsekreteraren sammankalla till en konferens med parterna i konventionen för att behandla ändringar i konventionen.

b) En ändring som antagits av en sådan konferens med två tredjedels majoritet av närvarande och röstande medlemmar skall av generalsekreteraren sändas till alla parter för godkännande.

c) Om konferensen inte bestämmer annat, skall ändringen betraktas som godkänd och träda i kraft i enlighet med de förfaranden som anges i punkt 2) f) och g).

4) När en ändring som utgör ett tillägg till en bilaga eller ett appendix antas och träder i kraft, skall den bli föremål för det förfarande som är tillämpligt på en ändring i bilagan.

5) Varje part som inte har godkänt en ändring i en artikel eller i bilagan enligt punkt 2) f) i) eller en ändring som utgör tillägg till bilagan eller ett appendix enligt punkt 4) eller som har sänt in en invändning mot en ändring i ett appendix enligt punkt 2) f) ii), skall behandlas som en icke-part endast vid tillämpning av ändringen. Denna behandling

the application of such amendment. Such treatment shall terminate upon the submission of a notification of acceptance under paragraph (2) (f) (i) or withdrawal of the objection under paragraph (2) (g) (ii).

(6) The Secretary-General shall inform all Parties of any amendment which enters into force under this article, together with the date on which the amendment enters into force.

(7) Any notification of acceptance of, objection to, or withdrawal of objection to, an amendment under this article shall be communicated in writing to the Secretary-General who shall inform Parties of such notification and the date of its receipt.

(8) An appendix to the Convention shall contain only provisions of a technical nature.

skall upphöra när en notifikation om godkännande enligt punkt 2) f) i) inlämnats eller när invändningen dragits tillbaka enligt punkt 2) g) ii).

6) Generalsekreteraren skall underrätta alla parter om varje ändring som träder i kraft enligt denna artikel och om dagen då ändringen träder i kraft.

7) Varje notifikation eller godkännande av, invändning mot eller tillbakadragande av en invändning mot en ändring enligt denna artikel skall sändas skriftligen till generalsekreteraren, som skall underrätta parterna om notifikationen och dagen för mottagandet av denna.

8) Ett appendix till konventionen skall innehålla endast bestämmelser av teknisk natur.

Article 15

Signature, ratification, acceptance, approval and accession

(1) This Convention shall remain open for signature at the Headquarters of the Organization from 30 November 1990 until 29 November 1991 and shall thereafter remain open for accession. Any State may become Party to this Convention by:

(a) signature without reservation as to ratification, acceptance or approval; or

(b) signature subject to ratification, acceptance or approval, followed by ratification, acceptance or approval; or

(c) accession.

(2) ratification, acceptance, approval or accession shall be effected by the deposit of an instrument to that effect with the Secretary-General.

Artikel 15

Undertecknande, ratifikation, godtagande, godkännande och anslutning

1) Denna konvention är öppen för undertecknande vid organisationens huvudkontor från den 30 november 1990 till den 29 november 1991 och förblir därefter öppen för anslutning. Varje stat kan bli part i denna konvention genom

a) undertecknande utan förbehåll vad avser ratifikation, godtagande eller godkännande; eller

b) undertecknande med förbehåll för ratifikation, godtagande eller godkännande följt av ratifikation, godtagande eller godkännande; eller

c) anslutning.

2) Ratifikation, godtagande, godkännande eller anslutning skall ske genom deponering av ett instrument därom hos generalsekreteraren.

Article 16

Entry into force

(1) This Convention shall enter into force twelve months after the date on which not less than fifteen States have either signed it

Artikel 16

Ikraftträdande

1) Denna konvention träder i kraft tolv månader efter den dag då minst femton stater har antingen undertecknat den utan förbehåll

without reservation as to ratification, acceptance or approval or have deposited the requisite instruments of ratification, acceptance, approval or accession in accordance with article 15.

(2) For States which have deposited an instrument of ratification, acceptance, approval or accession in respect of this Convention after the requirements for entry into force thereof have been met but prior to the date of entry into force, the ratification, acceptance, approval or accession shall take effect on the date of entry into force of this Convention or three months after the date of deposit of the instrument, whichever is the later date.

(3) For States which have deposited an instrument of ratification, acceptance, approval or accession after the date on which this Convention entered into force, this Convention shall become effective three months after the date of deposit of the instrument.

(4) After the date on which an amendment to this Convention is deemed to have been accepted under article 14, any instrument of ratification, acceptance, approval or accession deposited shall apply to this Convention as amended.

Article 17

Denunciation

(1) This Convention may be denounced by any Party at any time after the expiry of five years from the date on which this Convention enters into force for that Party.

(2) Denunciation shall be effected by notification in writing to the Secretary-General.

(3) A denunciation shall take effect twelve months after receipt of the notification of denunciation by the Secretary-General or after the expiry of any longer period which may be indicated in the notification.

Article 18

Depositary

(1) This Convention shall be deposited with the Secretary-General.

vad avser ratifikation, godtagande eller godkännande eller har deponerat erforderliga instrument rörande ratifikation, godtagande, godkännande eller anslutning i enlighet med artikel 15.

2) För stater som har deponerat ett instrument rörande ratifikation, godtagande, godkännande eller anslutning vad avser denna konvention sedan kraven för dess ikraftträdande uppfyllts men före dagen för konventionens ikraftträdande gäller ratifikationen, godtagandet, godkännandet eller anslutningen från dagen för denna konventions ikraftträdande eller tre månader efter dagen för deponering av instrumentet, beroende på vilken dag som inträffar senare.

3) För stater som har deponerat ett instrument rörande ratifikation, godtagande, godkännande eller anslutning efter den dag då denna konvention trädde i kraft, träder denna konvention i kraft tre månader efter dagen för deponering av instrumentet.

4) Efter den dag då ändringen av denna konvention betraktas som godkänd enligt artikel 14, skall varje deponerat instrument rörande ratifikation, godtagande, godkännande eller anslutning tillämpas på denna konvention i dess ändrade lydelse.

Artikel 17

Uppsägning

1) Denna konvention får sägas upp av en part när som helst efter utgången av fem år från den dag då denna konvention träder i kraft för den partens vidkommande.

2) Uppsägning skall ske genom en skriftlig notifikation till generalsekreteraren.

3) Uppsägningen träder i kraft tolv månader efter det att generalsekreteraren mottagit notifikationen om uppsägning eller efter utgången av en längre period, som kan anges i notifikationen.

Artikel 18

Depositarie

1) Denna konvention skall deponeras hos generalsekreteraren.

(2) The Secretary-General shall:

(a) inform all States which have signed this Convention or acceded thereto of:

(i) each new signature or deposit of an instrument of ratification, acceptance, approval or accession, together with the date thereof;

(ii) the date of entry into force of this Convention; and

(iii) the deposit of any instrument of denunciation of this Convention together with the date on which it was received and the date on which the denunciation takes effect;

(b) transmit certified true copies of this Convention to the Governments of all States which have signed this Convention or acceded thereto.

(3) As soon as this Convention enters into force, a certified true copy thereof shall be transmitted by the depositary to the Secretary-General of the United Nations for registration and publication in accordance with article 102 of the Charter of the United Nations.

2) Generalsekreteraren skall

a) underrätta alla stater som har undertecknat denna konvention eller anslutit sig till den om

i) varje nytt undertecknande eller ny deponering av ett instrument rörande ratifikation, godtagande, godkännande eller anslutning samt dagen härför;

ii) dagen för denna konventions ikraftträdande; och

iii) deponeringen av instrument rörande uppsägning av denna konvention samt dagen då detta mottogs och dagen då uppsägningen träder i kraft.

b) överlämna bestyrkta avskrifter av denna konvention till alla de staters regeringar som undertecknat denna konvention eller anslutit sig till den.

3) Så snart denna konvention trätt i kraft, skall en bestyrkt avskrift av denna överlämnas av depositarien till Förenta nationernas generalsekreterare för registrering och publicering i enlighet med artikel 102 i Förenta nationernas stadga.

Article 19

Languages

This Convention is established in a single original in the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish languages, each text being equally authentic.

In witness whereof the undersigned, being duly authorized by their respective Governments fot that purpose, have signed this Convention.

Done at London this thirtieth day of November one thousand nine hundred and ninety.

Artikel 19

Språk

Denna konvention är upprättad i ett enda epemplar på arabiska, kinesiska, engelska, franska, ryska och spanska språken, vilka alla texter är lika giltiga.

TILL BEKRÄFTELSE HÄRAV har undertecknade, därtill vederbörligen befullmäktigade av sina respektive regeringar, undertecknat denna konvention.

SOM SKEDDE i London den 30 november 1990.

Annex

Reimbursement of costs of assistance

(1) (a) Unless an agreement concerning the financial arrangements governing actions of Parties to deal with oil pollution incidents has been concluded on a bilateral or multilateral basis prior to the oil pollution incident,

BILAGA

Ersättning av kostnader för bistånd

1) a) Om ett avtal om ersättning av kostnaderna för parternas åtgärder för att ta hand om oljeföroreningsolyckor inte har ingåtts bilateralt eller multilateralt före oljeföroreningsolyckan, skall parterna bära kostnader-

Parties shall bear the costs of their respective actions in dealing with pollution in accordance with subparagraph (i) or subparagraph (ii).

(i) If the action was taken by one Party at the express request of another Party, the requesting Party shall reimburse to the assisting Party the cost of its action. The requesting Party may cancel its request at any time, but in that case it shall bear the costs already incurred or committed by the assisting Party.

(ii) If the action was taken by a party on its own initiative, this Party shall bear the costs of its action.

(b) The principles laid down in subparagraph (a) shall apply unless the parties concerned otherwise agree in any individual case.

(2) Unless otherwise agreed, the costs of action taken by a Party at the request of another Party shall be fairly calculated according to the law and current practice of the assisting Party concerning the reimbursement of such costs.

(3) The Party requesting assistance and the assisting Party shall, where appropriate, cooperate in concluding any action in response to a compensation claim. To that end, they shall give due consideration to existing legal regimes. Where the action thus concluded does not permit full compensation for expenses incurred in the assistance operation, the Party requesting assistance may ask the assisting Party to waive reimbursement of the expenses exceeding the sums compensated or to reduce costs which have been calculated in accordance with paragraph (2). It may also request a postponement of the reimbursement of such costs. In considering such a request, assisting Parties shall give due consideration to the needs of the developing countries.

(4) The provisions of this Convention shall not be interpreted as in any way prejudicing the rights of Parties to recover from third parties the costs of actions to deal with pollution or the threat of pollution under other applicable provisions and rules of national and international law. Special attention shall

na för sina respektive insatser för att ta hand om förorening i enlighet med vad som sägs under i) eller ii).

i) Om insatsen vidtagits av en part på uttrycklig begäran av en annan part, skall den begärande parten betala den bistående partens kostnader för dennas insats. Den begärande parten kan när som helst återkalla sin begäran, men i detta fall skall den stå för de kostnader som den bistående parten redan ådragit sig eller bundit sig för.

ii) Om insatsen vidtagits av en part på dess eget initiativ, skall parten stå för kostnaderna för sin insats.

b) De under a) angivna principerna skall tillämpas om inte de berörda parterna kommer överens om annat i varje enskilt fall.

2) Om inte annat överenskommits, skall kostnaderna för insatser vidtagna av en part på begäran av en annan part beräknas rättvist enligt den bistående partens nationella lag och gängse praxis rörande ersättning för sådana kostnader.

3) Den part som begär bistånd och den bistående parten skall, när så är lämpligt, samarbeta för att slutföra varje åtgärd till följd av ett ersättningskrav. I detta syfte skall de vederbörligen beakta existerande rättsordningar. När en åtgärd som fullföljts på detta sätt inte berättigar till full ersättning för de utgifter som uppkommit i samband med biståndet, kan den begärande parten be den bistående parten att avstå från ersättning för utgifter utöver de belopp som betalats eller att minska de kostnader som beräknats i enlighet med punkt 2). Den kan också begära att utbetalning av ersättning för dessa kostnader skjuts upp. När de bistående parterna tar ställning till en sådan begäran, skall de vederbörligen beakta utvecklingsländernas behov.

4) Bestämmelserna i denna konvention skall inte tolkas som på något sätt prejudicerande för parternas rätt att kräva ersättning av en tredje part för kostnader för insatser för att ta hand om förorening eller hot om förorening enligt andra tillämpliga bestämmelser och föreskrifter i nationell och internatio-

be paid to the 1969 International Convention on Civil Liability for Oil Pollution Damage and the 1971 Internationai Convention on the Establishment of an International Fund for Compensation for Oil Pollution Damage or any subsequent amendment to those Conventions.

nell rätt. Särskild uppmärksamhet skall ägnas 1969 års internationella konvention om ansvarighet för skada orsakad av förorening genom olja och 1971 års internationella konvention om upprättande av en internationell fond för ersättning av skada orsakad av förorening genom olja eller senare ändring av dessa konventioner.

1 Förslag till

Lag om ändring i räddningstjänstlagen (1986: 1102)

Härigenom föreskrivs att det i räddningstjänstlagen (1986: 1102) skall införas fyra nya paragrafer, 65–68 §§, samt närmast före 65 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	Utländskt bistånd
	65 §
	Regeringen, en kommun eller en statlig myndighet som svarar för räddningstjänst får i den utsträckning som följer av överenskommelser som Sverige ingått med andra länder inom Norden begära bistånd från eller lämna bistånd till utländska myndigheter vid räddningsinsatser.
	I andra fall får regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer begära eller lämna internationellt bistånd vid räddningsinsatser enligt internationella överenskommelser som Sverige ingått.
	66 §
	Om en utländsk fysisk eller juridisk person som saknar hemvist här i landet medverkar i en räddningsinsats i Sverige på begäran av regeringen, en kommun eller en statlig myndighet enligt 65 §, skall staten i stället för den utländska personen ersätta skada som uppkommer under räddningsinsatsen och för vilken den utländska personen annars hade varit skadeståndsskyldig enligt svensk lag.
	Staten skall även ersätta en utländsk fysisk eller juridisk person som saknar hemvist i Sverige och som handlar för biståndsgivarens räkning för personskada och skada på utrustning eller material som använts vid biståndsgivningen, om skadan har orsakats i Sverige under räddningsinsatsen.

67 §

Staten får kräva tillbaka ersättning som har betalats enligt 66 § första stycket av den som har vållat skadan uppsåtligen eller genom grov vårdslöshet. För den som är att anse som arbetstagare skall dock ansvaret vara begränsat på det sätt som sägs i 4 kap. 1 § skadeståndslagen (1972:207).

Om rätt till återkrav för ersättning som har betalats för atomskada finns särskilda bestämmelser i atomansvarighetslagen (1968:45).

Om utländskt bistånd har begärts av en kommun, får staten av denna kräva tillbaka vad staten har betalat enligt 66 § eller enligt åtagande i internationella överenskommelser om sådant bistånd i den mån kostnaden jämte kommunens egna kostnader för räddningsinsatsen inte överstiger självrisken enligt 37 §.

68 §

Biståndspersonal från ett annat nordiskt land tjänstgör under en räddningsinsats i Sverige i enlighet med de tjänstgöringsbestämmelser som gäller i det egna landet. Även fordon, räddningsmateriel och annan utrustning från ett annat nordiskt land får utan särskilt tillstånd användas i samband med räddningsinsatser i enlighet med de bestämmelser som gäller i det egna landet.

Bestämmelser om immunitet och privilegier i vissa fall i samband med utländskt bistånd vid räddningsinsatser i enlighet med internationella överenskommelser finns i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall[1] skall införas en ny paragraf, 6 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	6 §
	Personal som ställs till förfogande av en biståndsgivande part samt utrustning och egendom som införs i Sverige enligt konventionen den 26 september 1986 om bistånd i händelse av en kärnteknisk olycka eller ett nödläge med radioaktiva ämnen åtnjuter immunitet och privilegier i den utsträckning som anges i konventionen, dock med de inskränkningar som följer av förklaringar som Sverige har avgett i anslutning till konventionen.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

[1] Lagen omtryckt 1987:341.

3 Förslag till

Lag om ändring i atomansvarighetslagen (1968: 45)

Härigenom föreskrivs att 15 § atomansvarighetslagen (1968: 45) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
15 §[1]	
Den som nödgats utge ersättning för atomskada på grund av luftfartslagen (1957: 297) eller internationellt fördrag eller lagstiftning i främmande stat inträder i den skadelidandes rätt mot den anläggningsinnehavare som svarar för skadan enligt denna lag. Avser ersättningen skada som omfattas av ett med stöd av 3 § tredje stycket meddelat förordnande, äger den ersättningsskyldige återkräva ersättningen av den anläggningsinnehavare som skulle ha svarat för skadan, om förordnandet ej meddelats.	Den som nödgats utge ersättning för atomskada på grund av luftfartslagen (1957: 297) *eller räddningstjänstlagen (1986: 1102)* eller internationellt fördrag eller lagstiftning i främmande stat inträder i den skadelidandes rätt mot den anläggningsinnehavare som svarar för skadan enligt denna lag. Avser ersättningen skada som omfattas av ett med stöd av 3 § tredje stycket meddelat förordnande, äger den ersättningsskyldige återkräva ersättningen av den anläggningsinnehavare som skulle ha svarat för skadan, om förordnandet ej meddelats.

Har någon som har sitt huvudkontor i Sverige eller i annan konventionsstat eller någon som är anställd hos sådan person nödgats utge ersättning för atomskada, för vilken den skadelidande på grund av bestämmelserna i 3 § icke är berättigad till ersättning enligt denna lag, äger han återkräva skadeståndet av den anläggningsinnehavare som med bortseende från nämnda bestämmelser skulle ha svarat för skadan. Därvid äger första stycket första punkten motsvarande tillämpning. Har skadan uppkommit under transport av atomsubstans till mottagare i annan stat än konventionsstat, gäller dock den avsändande anläggningsinnehavarens ansvarighet ej längre än till dess substansen lossats från det transportmedel varmed det anlände till den staten. Har skadan uppkommit under transport av atomsubstans från avsändare i sådan stat, inträder den mottagande anläggningsinnehavarens ansvarighet icke förrän substansen lastats på det transportmedel varmed det sändes från den främmande staten.

Återkravsrätt enligt första eller andra stycket tillkommer icke den som själv svarar för skadan enligt 20 §.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

[1] Senaste lydelse 1986: 620.

4 Förslag till

Lag om ändring i sekretesslagen (1980: 100)

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 18 § sekretesslagen (1980: 100)[1] skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
18 §	
Sekretess gäller för sådan uppgift om enskilds affärs- eller driftförhållanden som har lämnats enligt 19–21 §§ lagen (1984: 3) om kärnteknisk verksamhet, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs. Regeringen kan för särskilt fall förordna om undantag från sekretessen, om den finner det vara av vikt att uppgiften lämnas.	Sekretess gäller för sådan uppgift om enskilds affärs- eller driftförhållanden som har lämnats enligt 19–21 §§ lagen (1984: 3) om kärnteknisk verksamhet *eller i ärende om underrättelse och information eller bistånd enligt konventionerna den 26 september 1986 om tidig information vid en kärnenergiolycka och om bistånd i händelse av en kärnteknisk olycka eller ett nödläge med radioaktiva ämnen*, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs. Regeringen kan för särskilt fall förordna om undantag från sekretessen, om den finner det vara av vikt att uppgiften lämnas.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

[1] Lagen omtryckt 1989: 713.

5 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1987: 1069) om tullfrihet m. m.

Härigenom föreskrivs att 13 § lagen (1987: 1069) om tullfrihet m. m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
13 §	
Regeringen får meddela föreskrifter om tullfrihet för	
1. förnödenheter och proviant som medförs eller tas ombord på transportmedel i utrikes trafik, om varorna är avsedda för transportmedlet eller för besättning eller passagerare,	
2. varor som införs av en resande eller den som utför arbete på transportmedel, under förutsättning att varorna inte införs i handelssyfte eller yrkesmässig förbrukning,	
3. varor som införs av en person, vilken flyttar in till landet eller återvänder hit efter en längre tids vistelse i utlandet, om varorna inte införs i handelssyfte,	
4. varor som införs med anledning av arv eller testamente eller som gåva eller som lån utan vederlag och varor som köpts för medel skänkta från utlandet,	
5. filmer och trycksaker om varor eller tjänster som erbjuds från utlandet,	
6. varor för turistpropaganda,	
7. varor som skall användas vid *räddnings-* eller bärgningsföretag eller humanitär hjälpaktion,	7. varor som skall användas vid *räddningsinsats* eller bärgningsföretag eller humanitär hjälpaktion *eller vid övning av räddningsinsats,*
8. varor för undervisningsändamål eller för vetenskapligt eller kulturellt ändamål,	
9. varor som skall användas vid utställning eller mässa eller liknande evenemang som ordnas för att främja försäljning av utländska varor,	
10. välfärdsmateriel för sjöfolk, samt	
11. magnetband och andra media med registrerade data.	

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Lagrådet

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1991-04-08

Närvarande: f.d. regeringsrådet Bengt O. Hamdahl, regeringsrådet Bertil Werner, justitierådet Ulf Gad.

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 21 mars 1991 har regeringen på hemställan av statsrådet Roine Carlsson beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i räddningstjänstlagen (1986: 1102), m. m.

Förslagen har infört lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Ulla Bergendal.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Sid

Proposition 1
Propositionens huvudsakliga innehåll 1
Propositionens lagförslag 2
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 18 april 1991 .. 8
1 Inledning 8
2 Internationellt samarbete på räddningstjänstområdet 10
2.1 Kommunal räddningstjänst 10
2.2 Fjällräddningstjänst 12
2.3 Flygräddningstjänst 12
2.4 Sjöräddningstjänst 13
3 Biståndskonventionen 14
4 Ramavtalet 15
5 OPRC-konventionen 15
6 Allmän motivering 17
6.1 Godkännande av biståndskonventionen, ramavtalet och OPRC-konventionen 17
6.2 Överenskommelserna i förhållande till svensk rätt 18
6.2.1 Inledning 18
6.2.2 Behöriga myndigheter m. m. 19
6.2.3 Immunitet och privilegier 22
6.2.4 Skadestånd 24
6.2.5 Sekretess 29
6.2.6 In- och utförselformaliteter, m. m. 30
6.3 Förklaringar 31
7 Upprättade lagförslag 32
8 Specialmotivering 32
8.1 Förslaget till lag om ändring i räddningstjänstlagen (1986: 1102) 32
8.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1976: 661) om immunitet och privilegier i vissa fall 36
8.3 Förslaget till lag om ändring i atomansvarighetslagen (1968: 45) 36
8.4 Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen (1980: 100) ... 37
8.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1987: 1069) om tullfrihet m. m. 37
8.6 Ikraftträdande 38
9 Hemställan 38
10 Beslut 38

Bilaga 1 Konventionen om bistånd i händelse av en kärnteknisk olycka eller ett nödläge med radioaktiva ämnen (biståndskonventionen) 39
Bilaga 2 53Avtalet mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige om samarbete över territorialgränserna i syfte att vid olyckshändelser hindra eller begränsa skador på människor eller egendom eller i miljön (ramavtalet) 53
Bilaga 3 74Internationell konvention om beredskap för, insatser vid och samarbete vid förorening genom olja, 1990 56
Bilaga 4 Lagrådsremissens lagförslag 74
Bilaga 5 Lagrådets yttrande 80

Norstedts Tryckeri AB, Stockholm 1991